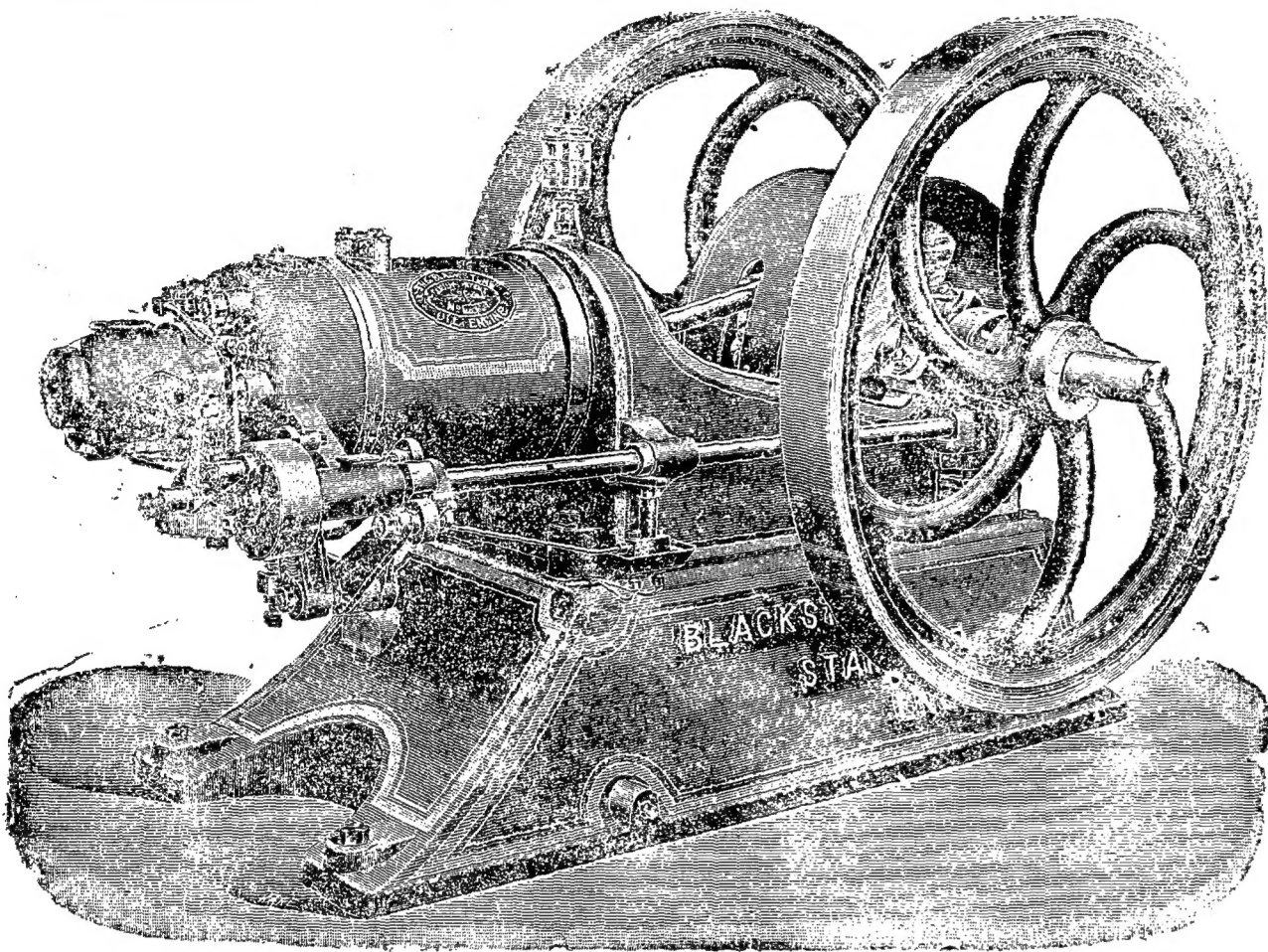

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

309915

Vol. 7. } జనవరి 1920 వ సంవత్సరం ఆగస్టు నెల 14 తేది శనివారము } No. 113.
 సంపుటము. 2 } కామ్రాను సంవత్సర అధిక శ్రావణ మాస బహుళ అమావాస్య 30. } సంచిక ౧౧౩

బ్లాక్ స్టోను ఆయిల్ ఇంజనులు.

కొత్తబాయిలు, క్రాడు తియిలు మొన్నగు చమురుల నొక యోగించి మనచేయవల్లు తయారు చేయబడినవి.

ఈ రాజధానిలో అనేకమైన బ్లాక్ స్టోను ఇంజనులు వనిచేయబడ్డవి. యజమానులకు మంచి శ్రమినిచ్చును. పూర్తియైన వివరములకును ధరలకును నేడే మాకు వ్రాయుడు.

సోలు పింట్లు:

మార్షలు నన్ను & కో., (ఇండియా) లిమిటెడ్,

1898

ఇంజనీయర్లు

నెం. 9, సెకండులైను బీచ్, మద్రాసు.

కొంకణి, బెజవాడ, లాహోరు, తంజావూరు

గొప్ప పట్టు వర్తకశాల.

నెం. 9, 10, 11,

రటన్ జవార్ రోడ్,

మదరాసు.

చల్లారాం

గైయాన్ చందుగారి

పట్టు వాయిలు,

పట్టు వర్తింగులు,

పట్టు కోటింగులు,

పట్టు చీరలు,

పట్టు దోవతులు,

పట్టు రిబ్బన్లు,

పట్టు శాటిన్లు,

పట్టు చేరుమాట్లు,

పట్టు డైయిలు,

పట్టు క్రీపులు

నాణ్యమునకును, ధరలకును

25 ఫోలకు పైగానే

ప్రఖ్యాతి గడించినది.

దయచేసి గవనింపుడు:

జేరములేదు. ఒకేమాట

ఒకే క్రమమైన ధర

1890 వ సంవత్సరమున స్థాపితము.

టెలిఫోను నెం 776

మీ వైద్యునికి

తైపు సోజను అను దివ్యాపధము

అతిమూలమునకు పేరుపోయిన దని తెలియ. ఇది మిక్కిలి శాస్త్రోక్తముగా తయారు చేయబడినందున ఈవ్యాధిగలవారికి మంచిగుణము నిచ్చును, మీ వైద్యుని పలక ఆడుగుడు.

అన్ని మందులపావులలో దొరకును.

మీ వైద్యునికి

హార్టోలోనును (2140)

గురించి బాగుగా తెలియును. లెక్కలేని పురుషులు, స్త్రీలు అచ్యుతచే పోగొట్టుకొనిన బలమును శ్రమముననే పొందవచ్చును. తప్పక దీనిని వాడుడు.

మరి మందులపావులోను ఇది వెలకు దొరకును.

G. W. Carnrick Co., NEWYORK.

టి. సి. యన్.

710

పరిమళానంద నన్యము.

నెం దబ్బి 1-8 దూ 0-4-0 ని. పి. చార్జి దూ 0-8-0
 12 దబ్బిలకు దూ 2-8-0 ,, ,, 0-8-0

మేలైన మద్రాసు సాదానన్యము.

నెం 1 కేరళ (24 కు) 0-14-0, ని. పి. ఖర్చు 0-5-0
 నెం 1 కేరళ (120 కు) 8-8-0, ని. పి. ఖర్చు 1-0-0

టి. సి. వాగలింగళ్ళ అందు కంటేని,

4 సంవత్సరము, పొద్దులకు పోవు, మద్రాసు.

అమృతాంజనం డిపోవారి కోషధాలయమునందు అమృతాంజనం, తామరతైలము, మోహినితైలము, దంతచూర్ణము మొదలగు ముఖ్యోపదములే గాక, ఇతరము లగు మందులు కూడ అనేకము లున్నవి. కావలసినవారు కేటలాగును తెప్పించి చూడవచ్చును. కేటలాగునకు వ్రాసినచో తక్షణం పంపెదము.

అంతయు పొడిగాక పాల ఆహారమే యున్నది.

No Matter How Good An Infant Food May Be,
There's Danger If You Must Add Milk

WITH **Nestlé's Food**
You Simply Add Water And Boil

నీళ్లతో కలిపి వేపుచేయుము.

వరిత్ర చేయగోరువారు యిక్కడ నయోదు చేయబడిన
వాటికి వ్రాసిన నుచితముగా సంపుడును.

NESTLE FOOD CO
P. O. 306
CALCUTTA.

మీ కవనరమయినచో

మంత్రసంబంధమైనట్టిగాని కరగి పోతపోయినట్టి గాని వస్తులను గురించియు,
దీక్ష, ఇహవవాసములు, వంశులు వంశులుగ వంచబడిన రేకులు కోణములుగా
నున్నట్టి ఇనుపకమ్మలు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని
విషయములను గురించియు ఈ క్రింది కంపెనీవారితోనే సంగతిసందర్భముల నులహా
బాలోచించవలసినది. ఏరు సామానులను మిక్కిలి రక్తువనెలల కిచ్చుటలోను కోరి
కంతగ వానిని సకాలములో పరధరాచేయుటలోను గొప్ప పేరు మోసినవారు.

విలాసము:— ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ

సాత్ ఇండియా ఇండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్, తపాలబెట్టె నం 55కి రు,
మదరాసు

229

(పై కాటలాగ్ లో గోరునప్పుడు ఈ వక్రీక పేరు కూడ నుడవారించ గోరుచున్నారు.)

Make
a Note it.

NOT ON SCAPS OF PAPER

But on the Tablet of Your
Memory

THAT

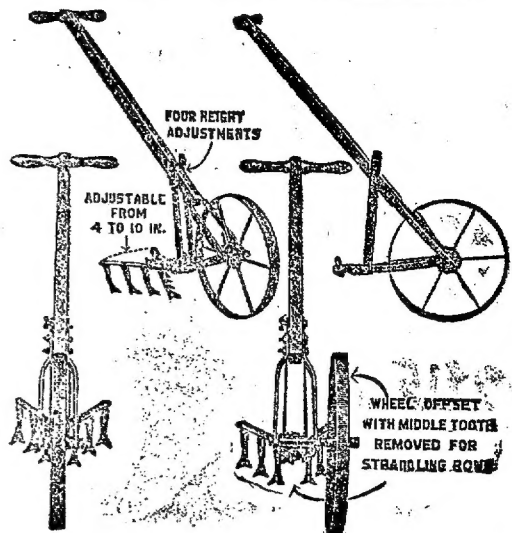
The *Brectruss*, manufactured by Messrs. Huston Bros. Co/-of Chicago, U.S.A.; and priced at Rupees
Fifteen only only, P. and P. Charges extra, is the only best cure in the world for Impotency, Functional
weakness and lack of virility. It is a purely Nature cure, and does away with all internal and external
Medicines, and aphrodisiacs, which to say the least, are all bores, but not cures. It is a specialist in it self, and
worth it weight in gold. The world renowned Dr. Bier's Hyparaemic Treatment is its basic principle.
Detailed Booklet, "Life After Death", telling all about it, free on application for *Brectruss* (A.P.) Sole
Agency in the East, Bataia (India).: (A)

క్రొత్తనకట్టాం తెలుగు భాషాభివృద్ధి
చాటర్ మెక్ నేస్టి 3-8-0 స్కాక్ 5-0-0
రామరాజ్ నేస్టి 8-8-0 బ్రాకెట్టు రు. 3-0-0
నెక్టర్ 210 2-0-0 డిప్ బంగారు పాల్ 1-12-0
డిప్ బంగారు 2-12-0 కెండి క్లిష్ట 0-14-0
గీర్ బ్రదర్స్, నైజామాబాద్, బ్రిష్టన్ రోడ్, ముంబాయి

హిందూదేశైశ్వర్య చరిత్రము.

కాశీ ౧-౩ మెం. ఆ. ర. తపాలు ఖర్చులు క్రత్యేకము.
కల్పకౌముది:— ఇండియా ఇనుపకమ్మ లిమిటెడ్
కంపెనీ. క్రతి ౧-౩ రు. ౧. తపాలు ఖర్చు పేజు
ఆంధ్రప్రదేశ్ కాటలాగ్ లో, చెప్పి పురి.

మంచిలోటను నేయుటకు

మా 'లిమయి బ్రె' కల్పి నేటడను' ఉపయోగించుటకు
ఈ పు మొక్కలను తీసివేయబడిన సాగుబడిచేయు భూమిని
సులభముగాను, త్వరితముగాను, దుక్కుటకు ఇది తగినది. 4
అంగుళముల వెడల్పు మొదలుకొని 10 అంగుళములవరకు నది
చేసుకొనవచ్చును. మధ్యకల్లునలే వెడల్పునందు భాగమును
తీసివేసియెడల మధ్య నెలచాలు విడిచి దాని ఇరుకల్లు
లను దుక్కునచ్చును.

పట్టుకొనబడిన తేలికగాను, సులభముగాను ఉండును.
అయితే గట్టిగాను చాలకాలమువరకును ఉండును. ధర రు 20 లు
మాత్రమే రిక్షామే ఈక్రింది విలాసమునకు ఒక ఆర్డరును
తంపుడు. ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రదేశము ఇంగ్లీషున జరుగవలెను.

Limaye Bros.

71, Apollo Street, Fort,
BOMBAY.

గడియారముల మరమతులు.

తమ చెడిపోయిన చాలగడియారములను పారవేయ
జిడు. మేము వాటిని బాగుచేసి మెరుగుపెట్టి కొత్తగడియార
ములుగా మార్చగలము. తమ పాతగడియారములతో జాత్రగా
చెడిపోయిన సామాను అప్పు యెడల వాటిబదులు కొత్తవాటిని
ఉపయోగించి బాగుచేసి ముమ్మారు బహుళ విపేక్ష చేసినది
ఉండుకాలమునకు రెట్టింపుకాలంవరకు కాలమునుమాపునట్లు
నట్లు చేయగలము (కొత్తగడియారములు నహా అమ్మబడును.

ఎడ్వర్డు కంపెనీ,

గుంటూరు.

బహుమానము

వైద్య విద్య

ఆయుర్వేదశాస్త్రములకు మార్గదర్శి,
అన్ని భాషలలో వ్రాయవలెను.

రాజవైద్య నారాయణజీ శేఖరజీ,

(1706)

27, చీనాబజార్, మదరాసు.

మదనకామేశ్వరలేఖ్యము

యిది మిక్కిలి వీర్యవృద్ధి, ధాతుపుష్టి, బలమును,
కలిగించుటలో శ్రేష్ఠ మయినది. మేనాము, అయ్యవలెను, ని
కాక, కుక్కవలెను, అతిమాత్రము, మొనలగువాటిని మార్చి
మంచికాంతిని, వీర్యవలెను, కాముకుభుజులు, యాదన
సంతోషమును, సంతాపప్రాప్తి కలిగించువరకు సాధనము—
2 డబ్బిలు చాలు—20 రు. డబ్బి రు. 1-4-0 పి. పి. చార్జి
కరణము.

పి. జి. పి. అందుకంపెనీ, ఆయుర్వేదసమాజ్.

(2878)

మెడలి, కెల్లూరజిల్లా, (Via) ఒంగోలు.

160 పుటలు పుస్తకము ఉచితము

అలోగ్యమును కార్యకర్తలను పొందుటకు స్వా
భావికమైన కొన్ని విధములు అనుసరించుటవలననే కలు
గుచున్నది. ఈ ఉచిత పుస్తకము అలోగ్యమునకు
మనకు సహకరించి లింగసాధనమును, దృఢకార్యమును, ఆ
యుర్వేదమున చెప్పించును. ఈ పుస్తకము యితరముగా
సేయబడును. పోస్టుచార్జి మేము భరింప వలెదము
ఇందున (కామకోరికను.) (219)

వైద్యశాస్త్ర మునిశ్చంకర్ గోవిందజీ,
అలంకర్తాచార్యులు, 15, బ్రాహ్మ, మదరాసు.

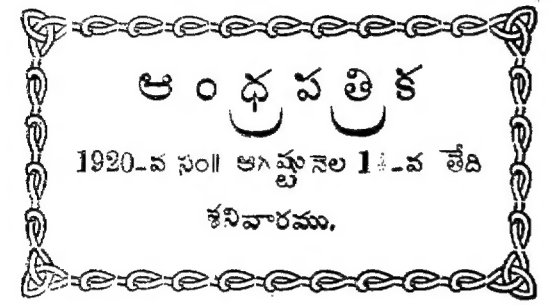
ఆకాశ్య వేంకటేశాస్త్రి, చైవ్యజ్ఞాన, గోపాలపురం, కాశ్యపేయ పూర్ణ, గోదావరిజిల్లా.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ చందాదారులకు హెచ్చరిక.

రాష్ట్ర నామ సంవత్సర ఉగాది సంచిక తయారైనది

జనపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు వి. పి. ఖర్చులతో సహా.	1	0	0
జనపత్రిక సంవత్సరపు తక్కువ చందాదారులకు వారపత్రిక సంవత్సరపు చందాదారులకు వి. పి. ఖర్చులతో సహా.	1	4	0
చందాదారులు కాని ఇతరులకు	2	0	0

సంచికలు వి. పి. పోస్టు ప్యాకెట్టు ద్వారా పంపుచున్నాము. దయచేసి వి. పి. పుచ్చుకొన ప్రార్థితులు. పత్రికాధిపతి.

విజయసాధనము

సహాయనిరాకరణము

ఉ. కావున నమ్మహాత్ముడు నుకర్మముచేత సమస్త లోకపాలకాభి కందరాని సముదంతిని త్యజదంబునం బ్రభు శ్రీ విలసిల్లఁ జెందుఁ దులసిదళదామ భజించి యాజగత్వావసుఁ డైన నీ నుత ప్రభావ మెఱుంగవు నీవు భూవరా. (భాగవతము చ. 264)

గంధిమహాత్ముడు 60,000 ప్రజలకు మొన్న సంవత్సరమునందు జేసిన సహాయ నిరాకరణోపదేశము రాజ్యాంగజీవనమునందు మహాపదేశముగ నుండగలదు. ఈ మహాపదేశము మహాద్భులు వైమిశారణ్య పుణ్యక్షేత్రములందును శార్ధ సన్యాసులు విహారములందును జేసిన మహాపదేశములను సంస్కరింపజేయుచున్నది. ఇసుకమీదను సుఖాసీనులై వేలమంది గంధిమహాత్ముని యుపదేశమును మూడుగడియలకాలమును నిశ్చబ్దముగ విని హృదయశాంతిని బొందుచుండినవిధము ధీమంతుల జిజ్ఞాసకు బరిశీలనయోగ్యముగ నున్నది. గంధిమహాత్ముని సహాయనిరాకరణవాసన మహాసభ కనుభవమునందు గోచరము గాకపోయినను నావాహమునందు గోచరించిన విధమును మహాసభాస్వరూపము వ్యక్తముచేసినది. గంధిమహాత్ముని యుపదేశము తత్త్వములతోగాని సిద్ధాంతములతోగాని నిండి దుర్బోధ్యముగ నుండలేదు. ప్రజలకునిత్యానుభవమునందుగల పరిస్థితులతోనిండియుండెను. భారతజాతీయహృదయమునకుసంతోభమును గలిగించుచున్న రాజ్యాంగములు పంజాబు హత్యలు ఖలాఫతు నిర్ణయము గంధిమహాత్ముని లక్ష్యమును ప్రజాలక్ష్యమును నాకర్షించుచున్నవి. ఆ విషయములను భారతజాతీయగౌరవమున కనుకూలముగ నిర్ణయించుటకు విజయసాధన మేదియను ప్రశ్నను నిర్ణయించుట వర్తమాన లోక పరిస్థితులం దవసర మైనది. నాయకులు వారివారి సంస్కారముల కనురూపముగ విజయసాధనములను నుపదేశించుచున్నారు. గంధిమహాత్ముడు సహాయనిరాకరణమే విజయసాధన మని ఘంటాపథముగ నుపదేశించుచున్నాడు. ఈయుపదేశము భారతేతిహాసములందు బ్రశస్తిని గాంచిన విధమును

మును ధ్రువోపాఖ్యానము విశదము చేయుచున్నది. ఉత్తానపాదునకు సునీతియు సురుచియు ననునిరువులు భార్యలు గలరు. సురుచికి నుత్తముడును సునీతికి ధ్రువుడును జనించిరి. సురుచికొడుకు నందు గల నాత్సల్య ముత్తానపాదునకు ధ్రువుని మీద లేకుండెను. తండ్రిప్రేమను బడయుటకు గోరికగలదేని తపంబుచేసి నాగర్భమున బుట్టుమని సురుచి పరిహాసించెను సునీతి జనకునియంక మెక్కుటకు హరిచరణసేవ సాధనమని ధ్రువునకు పదేశించెను. నారదుడు పురుషార్థసిద్ధికి హరిపదయుగభారవింద సేవయే శరణ్యమని యుపదేశించెను. ఈ యుపదేశములను వినిన ధ్రువుడు నిశ్చలచిత్తముతో శ్రీహరిని గొలిచి కామితార్థములను శాశ్వతపదమును బడసెను. ఈ యితిహాసము సహాయనిరాకరణఫలము నద్భుతముగ బోధించుచున్నది. సురుచి జనకునియంకమునందు గూర్చుండుటకు దనగర్భమునందు బుట్టుట సాధనమని బోధించినది. సునీతి జనకునియంకము నధిష్టించుటకు శ్రీహరిసేవ సాధన మని యుపదేశించినది. నారదుడు పురుషార్థమును బడయుటకు శ్రీహరిసేవ సాధన మని సంబోధించెను. సురుచి యుపదేశమును వినిన ధ్రువునకు తండ్రియంకపీఠము ప్రాప్తమైనను కాకపోయినను సురుచి గర్భజనన ఫలము మాత్రము గలిగియుండును. సునీతి యుపదేశమును నవలంబించి యుండిన పురుషార్థము సాధ్యమైనను గాకపోయినను జనకునియంకపీఠాధిష్ఠానము సాధ్యమై యుండును. నారదుని యుపదేశము నవలంబించిన ధ్రువునకు పురుషార్థము ధ్రువపదము సాధ్యమైనది. ధ్రువునకు జనకునియంకపీఠాసనము తాత్కాలిక ప్రయోజనమున కేర్పడినది గాని పురుషార్థసిద్ధి కేర్పడలేదు. ధ్రువుడు తనకు గల పరాభవమును తనకు గలిగిన మహాత్వమును నాత్మోద్ధరణయునకు వినియోగించెను. కాని పరపీఠమునకు గాని పరహింసనమునకు గాని వినియోగించి యుండలేదు. జనకుని నిరాదరణభావమును సవతితల్లి పరిహాసమును ధ్రువునకు హింసాభిరుచిని గలుగజేయలేదు. ఉత్తానపాదునకును సురుచికిని ధ్రువుడు మోక్షప్రాప్తికి గారకుడుగ బరిణమించెను. ఈయితిహాసమునందు గంధిమహాత్ముడు ఉపదేశించుచున్న శుద్ధమైన సహాయ నిరాకరణ స్వరూపము బోధ్యమగుచున్నది. ధ్రువవిజయమునకు సురుచి జనకాంక్షారోహణము నిమిత్త సాధనములు గాని ప్రధాన సాధనములు గావు. ధ్రువవిజయమున కాత్మావలంబనము గల స్వయంసహాయము సహాయనిరాకరణము ప్రధానసాధనములు. భారతీయులకు వర్తమాన యసహాయస్థితియందు పురుషార్థమును సాధించుటకు సామాన్యసాధనములు నిరుపయోగములని ప్రపంచపరిస్థితులు వ్యక్తము చేసినవి. ఇతరజాతుల కుపయుక్తములైన హింసాత్మక సాధనములు భారతీయులకును కార్యసిద్ధికి సాధనములైనను ధర్మాత్మకమైన పురుషార్థసిద్ధికి బ్రతికూలముగ నున్నవి. గంధిమహాత్ముడి దివ్యదృష్టిని భారతహృదయమునం దంకురారోపణచేసి ప్రపంచకల్యాణమును జేయుటకు దలపెట్టుచున్నాడు. విశాలదృష్టి తేనివారల కీదివ్యోపదేశము హృదయస్పందనమును గలుగజేయుట లేదు. ప్రపంచమునందు ధర్మాధర్మములకు నిత్యానిత్యములకు సంరంభము గలుగునపుడు సామాన్యహృదయము లనిత్యవస్తు సాధనాధారమున విజయమును గాంక్షించును. బాహుబలాధారమునను పాశ్చాత్యులు మహా సామ్రాజ్యములను

నిర్మించి బాహుబలాధారమున నేలుచున్నారు. ఆంగ్ల హృదయమునం దీభావము గలదని డయరు చర్చ స్పష్టముచేసినది. భారతీయులొక్కసామ్రాజ్యమును బడయుటకు హింసాత్మకమైన బాహుబలము సాధనమా త్యాగాత్మకమైన యాత్మబలము సాధనమాయను ప్రశ్నను గంధిమహాత్ముడు నిశ్చలచిత్తముతో త్యాగాత్మకమైన ధర్మబలమే సాధనమని నిర్ణయించి భారతీయులకు బోధించుచున్నారు. పరివర్తనకారులు తలపెట్టునటులు భారతీయులకు బాహుబలము లేదు. బాహుబలమును నుపయోగించుటకు భారతీయులు తలపెట్టినపుడు పంజాబునందు సంప్రాప్తమైన దుర్దశయే బాహుబలాధిపతుల హస్తములందు భారతీయులకు సంప్రాప్త మగుట తథ్యము. మానవధర్మబలమును బోధించెడి సోపీటులు సయితము విజయములను బాహుబలాధారమున బడయుచున్నారని పోలండు పరాజయము వ్యక్తము చేయుచున్నది. ధర్మవిజయమునందు విశ్వాసము గల భారతీయులు హింసలకు బూనుకొనిన బాహుబలము నారాధించెడి పాశ్చాత్యసంస్కారసంభవులకు బాహుబలమును పంజాబునందువలె వాడుట కభ్యంతరములుండజాలవు. పంజాబు హత్యల సందర్భమునందు మితిమీరిన హత్యలను ఖండించుచున్న బ్రిటీషు రాజ్యానితిజ్ఞులున్నను హింసాధర్మమునే ఖండించెడి వారెవరును కనుపించలేదు. హింస పురుషార్థసిద్ధికి సాధనమైనను ధర్మవ్యతికి గారణం బగునని గంధిమహాత్ముడు ఉపదేశించుచున్నాడు. సౌకతాలి గారికి బాహుబలమునందు విశ్వాసము గలదని యును నా విశ్వాసమును వదలి సౌకతాలిగారు తమతో బనిజేయుచున్నారనియును గంధిగారు తెలిపియుండిరి. ఏ దినమున భారతీయులు పురుషార్థసిద్ధికి హింసావిధానము నవలంబించెదరో ఆ దినమున తాము వనమున కేగి మునివృత్తిని గైకొనెదమని గంధి మహాత్ముడు నిర్వాజముగ దెలియజేసెను. సహాయనిరాకరణధర్మజ్ఞులు గంధి యుపదేశించిన ధర్మరహస్యమును గనుగొని యాచరించిన సహాయనిరాకరణ ధర్మము భారతజాతికిని లోకమునకును పరమ ప్రయోజనమును నొడగూర్చగలదు. ధర్మస్వరూపమైన త్యాగమునం దధర్మకళలు గలుగుట కవకాశములు లేవు. సహాయనిరాకరణస్వరూపమును గనుగొనిన యనాత్మజ్ఞులకు శాసనసభల ప్రతిష్ఠాభంబనమందును విదేశవస్తు బహిష్కారమునందును స్వల్పప్రయోజనములందును సహాయనిరాకరణాంశనములు గోచర మగును గాని సహాయనిరాకరణధర్మము గాదు. గంధిమహాత్ముని యుపదేశత్రవణము హృదయానుతాపమును దెలుపుచున్నను నుపదేశస్వరూపము మాత్రము సాదకహృదయములయందు ప్రత్యక్షముగాకున్నది. ఏలాంఛనములతోనో భిన్న భిన్న సంస్కారము గలవారు సహాయ నిరాకరణము నుపాసించుచున్నారు. కాని వారు సహాయనిరాకరణమును నిమిత్త సాధనముగ గాకను సాధ్యముగ నుపాసించినపుడే సహాయ నిరాకరణ ధర్మము ప్రత్యక్షముగా గలదు. ఉద్యోగములందును సభ్యత్వమునందును బిరుదములందును వ్యాపారములందును దృష్టినిలిచినంతవరకును సహాయ నిరాకరణ ధర్మము బోధ్యముగాదని గాంధి మహాత్ముడు విస్పష్టముగ దెలిపెను. సాధ్యదృష్టికి పంజాబు హత్యలు ఖలాఫతు నిమిత్తమాత్రములు గాని ప్రధానములు గావు. సహాయనిరాకరణధర్మము సిద్ధాంతమునందు సాధ్యమైనను ప్రయోగమునం ద సాధ్యమని

విద్యావంతులు సామాన్యులు తలచుట సహజము. భౌతికసాధనముల కభ్యాసమైన ప్రజల కాభ్యాత్మిక సాధనల ప్రభావము గోచరము గాజాలదు. పాశ్చాత్యదేశములందు 60,000 ప్రజలు మహాపురుషుల యువదేశములవైనను నిశ్శబ్దముగ భక్తిభావముతో వినియుండరు. పాశ్చాత్యసంస్కారమున కీ యువదేశము విరుద్ధముగ నున్నది. పాశ్చాత్యులు సహాయనిరాకరణధర్మమునం దంతర్గతమైన దుష్కార్యములను దుష్ప్రియతలను జూచుచున్నారు గాని సరళమైన ధర్మస్వరూపమును జూడజాలరని, వేరొకచో ప్రచురింపబడిన మెయిలుపత్రికా ప్రతినిధి సంభాషణ చెలువగలదు. సామ్రాజ్యమునకు మహాపాపకారమును జేసిన గంధి మహాత్ము నిపుడు దుశ్చేష్టలకు బూనుకొనినాడని నిర్విచారముగ మోంట్ గుగారు పార్లమెంటునందు చెలిసిన భావము దీని కిది దర్శనముగ నున్నది. అర్ధమును, అన్యాయమును అకృతమును తా నెదిరించుచున్నాననియును బ్రెటీషు గవర్నమెంటును ప్రతిఘటించుట లేదనియును గంధిమహాత్ముడు తెలియజేసెను. ఈభావములు భారతీయుల హృదయజ్వలములందు వికసించుటకు గంధిమహాత్ముడు చేయుచున్న ప్రయత్నములు దేశభిమానుల దృష్టి నాకర్షింపవలసియున్నది. భారతజాతీయసంస్కారమునకు గంధిమహాత్మునియువదేశము దగియున్నదని ప్రజలహృదయవేదనము తెలియుజేయుచున్నది. అహింసాధర్మము నవిచ్ఛిన్నముగ 2600 ఏండ్లభ్రమించిన భారతజాతి సహాయనిరాకరణ ధర్మావలంబనమునకు సకల విధముల దగియున్నది. గంధి మహాత్ముడు చేసిన ధర్మోపదేశమే అన్యస్వరూపగ్రహణమునకు మూలాంగ మని ధ్రువోపాఖ్యానము విశదము చేయుచున్నది. వర్తమానప్రపంచ పరిస్థితులందు పాశ్చాత్యులను పాశ్చాత్యవిద్యాసంభవులకును నిధర్మస్వరూపము గోచరము గాజాలదు. యూరపుఖండమునందు క్షాత్రిక వర్గము సాంఘికవర్గము సహాయనిరాకరణ ధర్మసాధనముననే మానవధర్మస్థాపనమును జేయ సమకట్టుచున్నవి. బాహుబల సమ్మోహము ప్రపంచమును వదలవలసిన సమయమునందు ధర్మమహాసంపద కభ్యస్తమైన మహర్షిస్థానము ప్రాచీనసంస్కారమునకు బ్రతికూలమైన బలారాధనమునకు బూనుకొనజాలదని భారతహృదయస్పందనము వ్యక్తము చేయుచున్నది. వ్యాసాంబరీషులను జనకశకులను జైన బుద్ధులను శంకర బసవరామానుజులను కనిన భారతమాత స్వధర్మత్యాగమును మహాకష్టదశయం దైనను చేయజాలదని గంధిమహాత్ముని ధర్మోపదేశము ప్రజానుతాపము వ్యక్తముచేయుచున్నది. మహాతపస్సాధ్యమైన ధర్మసిద్ధిని బొందుటకు భారతీయులు నిశ్చల హృదయముతో ధర్మదృష్టితో బాటుపడి ధర్మయగినిర్మాణమునకు దోడ్పడుదురు గాక!

గంధిమహాత్మునితో సంభాషణ

మదరాసు మెయిలు పత్రికాప్రతినిధి 12 వ తేదీయందు గంధిమహాత్ముని సందర్శింపగా, సహాయ నిరాకరణమును గూర్చి వారిద్దరకు, యాక్రింది సంభాషణ జరిగెను.

మె:- గతసంవత్సరపు సత్యాగ్రహదోశాను భవము, మీకు తెలిసినదాని పిమ్మట, సహాయనిరాకరణ విజయమును గూర్చి మీకింకను ఆశ గలదా?

గాం:- నిశ్చయముగా.

మె:- పరిస్థితు లిప్పుడెంతవరకు మారినవి?

గాం:- పూర్వముకన్న ప్రజలిప్పుడు, ఎక్కువ సుఖములయిరని నేను తలంచెదను. ప్రజలలో నేను, ప్రజాసామాన్యమును గూడ చేర్చుచున్నాను.

మె:- ప్రజాసామాన్యమునకు, సత్యాగ్రహ భావము గోచరమైనదని, మీరంగీకరించెదరా?

గాం:- అవును.

మె:- అందుకనియేనా మీరిప్పుడు సహాయ నిరాకరణమును మొదలిడుచున్నార?

గాం:- అవును. సాత్వికనిరోధమునందు కాన్పించిన అపాయము సయితము సహాయ నిరాకరణమునందు కాన్పింపదు. సహాయ నిరాకరణమునందు, ప్రజలెల్లరు, కాసనము నతిక్రమించు భాగము చేరియుండలేదు. ఇంతవరకు, పర్యవసానము, మిగుల ప్రోత్సాహకరముగానున్నది. సింధు, ఢిల్లీ, ప్రజలు రాజద్రోహ సభల ప్రకటనవిషయమై, కిలాఫత్ సభలవారు, నిర్ణయించిన, నూచనలను, ఆచరణలలో బెట్టిరి.

మె:- సాహాయమును, నిరాకరించుటచే, అధికారులకు గల్గెడు తొందరయేమి?

గాం:- ఏ ప్రభుత్వమైనను, ప్రజల తోడ్పాటులేనిది, ఒక నిమిషమైనను కొనసాగదు. ప్రజలు ఒక్కమారు సహకారమును నిరాకరించుచో ప్రభుత్వము స్తంభించును.

మె:- కాని మీరు చెప్పుచున్నట్లు 'అయితే' అనుపదము కలదు.

గాం:- నిశ్చయమే.

మె:- అటులయిన మీరెట్లు విజయము గాంతురు?

గాం:- నా యేర్పాటులలో తాత్కాలిక లాభాపేక్షకు తావులేదు. కిలాఫత్ యుద్ధమును, ప్రజలలో నిజముగా వ్యాపించినచో ప్రజలు తప్పక కార్యోత్సాహము జూపుదురు.

మె:- మీరు నాకుగల్గిన శంక నే, బలపఱచుచున్నార.

గాం:- అది నిజముగాదు. నాకు తెలిసిన విషయములను బట్టి మహమ్మదీయులు కిలాఫత్ విషయమై మిగులభావ ప్రేరేతులై యున్నారు. సహాయ నిరాకరణమును జయప్రకముగా కొనసాగించుటకు తగిన త్యాగము, వారిలో జనించినదో లేదో చూడవలసి యున్నది.

మె:- మహమ్మదీయుల తోడ్పాటు బాగుగ గలదని మీకు నమ్మకము గాబోలును.

గాం:- అవును.

మె:- ఈ సహాయ నిరాకరణము ప్రభుత్వమువారితో సంబంధమును పూర్ణముగా తెంచినయైనని, మీరు నమ్ముచున్నారా?

గాం:- లేదు. నే నట్లు కోరుటలేదు. ప్రభుత్వమువారి చర్యల యెడ ప్రజలకు గల్గిన విముఖతను బాగుగ కనపఱచుటకు వీలగునంతవరకు మాత్రమే నే నీ యుద్ధమును కొనసాగించుచున్నాను.

మె:- మహమ్మదీయులలోనే సహాయ నిరాకరణమును గూర్చి ఉత్సాహములేని వారు కొందరు గలరని మీకు తెలియునా?

గాం:- నాకు తెలియును. కాని, వారి సంఖ్య తదితరుల కన్న చాల స్వల్పముగా నున్నది.

మె:- దీరుదులను త్యజించమనియు ఎన్ని కలసి నిలువబడకూడదనియు, మీరు కావించిన విన్నపమునకు తగిన కార్యోత్సాహము కనబడకుండుట మీ నమ్మకమును బలపిన పఱచుటలేదా?

గాం:- లేదు ఏమనిన, సహాయనిరాకరణము యిప్పుడే ఆరంభమయినది. కొత్తలో ప్రజలెప్పుడును ముందుకు నడచుటకు కడు జాగ్రూతతతో మెలంగెదరు. ఇంతేగాక మొదటి రంగము ఉన్నతి జాతులకు సంబంధించినది. వీరికి పలుకుబడి యున్నను వీరు అత్యల్పసంఖ్యాకులు.

మె:- మీ విన్నపమునకు ఉన్నతిజాతులు తగిన ఉత్సాహము జూపెనని మీకు నమ్మకముగలదా?

గాం:- నే నిప్పుడు యేమనియు చెప్పజాలను. ఈ నెలొఖరునకు ఏ సంగతియు చెప్పగలను.

మె:- సహాయనిరాకరణద్యమము అపాయముతో గూడుకొని యుండలేదా?

గాం:- నిరుతికర్తనము కల్గిన దౌర్జన్యము సయితము యుద్ధపు ఫలితముగాక, ప్రజల యజ్ఞాన ఫలితమని చెప్పవచ్చును.

మె:- కేల్సు యువరాజుగారి రాకను బహిష్కరించుట సార్వభౌమునికని వారి కుటుంబమునకును చూపవలసిన రాజభక్తికి భంగకరము గదా?

గాం:- యువరాజుగారి బహిష్కారమున రాజద్రోహమేమైనా యున్నచో అది ప్రస్తుత ప్రభుత్వమువారి యడల జూపబడినదే గాని యువరాజుగారి యడల చూపబడలేదు.

మె:- ఇట్టి బహిష్కారమును వెంపొందించుట చేత, మీకు కల్గెడు లాభమేమి?

గాం:- ప్రభుత్వమువారి, కార్యముల యెడ ప్రజలకు సానుభూతి లేదనియు ఇండియా ప్రభుత్వమువారును, సామ్రాజ్యప్రభుత్వమువారును తమ యధికారములను బలపఱచుటకు యీ రాక నేర్పఱచిరనియు, అందుచే ప్రజలీ యేర్పాటును బహిష్కరించుట ధర్మమనియు నాయుద్దేశము.

మె:- ప్రభుత్వమువారి అధికారము బలపడుట చేత డేమును కాదని మీ యుద్దేశమా? అందుకొరకు మీ కి బహిష్కారము గొనసాగించెదరా?

గాం:- అవును. ప్రస్తుత దుష్ప్రభుత్వపు అధికారము బలపడుట ప్రజాక్షేమమునకు లాభకరముగాదు. ఇంగ్లండు దేశమునకును ఇండియా దేశమునకును గల బంధమును సడలించుటకై దానినంతట దానికొరకు నేను పూనుకొనలేను. కాని ఆబంధము హిందూదేశ డేమునునకు లాభించునంతవరకే, అది బలపడ వలెనని నేను కోరెదను.

మె:- సహాయ నిరాకరణమును కాసనసభలను, బహిష్కరింప కుండుటయు, యెటుల సరిపోవును?

గాం:- సరిపోదు. సహాయ నిరాకరణము నఫలంబించు వారు, కాసన సభలకు అభ్యర్థులుగా నిలుచుట యుచితము గాదు.

మె:- సహాయ నిరాకరణము ఒకసాధనమా? లేక అదియే గమ్యస్థానమా?

గాం:- గమ్యస్థానమున కదొకసాధనము. ప్రస్తుత ప్రభుత్వమును, ధర్మమార్గమునకు తెచ్చుటయే, దాని ముఖ్యోద్దేశము. న్యాయప్రభుత్వముతో దోడ్పడుటొక ధర్మము. ఆ న్యాయ ప్రభుత్వముతో దోడ్పడకుండుటయు సమానధర్మము.

మె:- కాసనసభలలో బ్రవేశించి, అక్కడ ప్రతిష్ఠంభనములను గలిగించుట గాని, లేక ప్రమాణమును గైకొనకుండుటగాని మీకిష్టమేనా?

గాం:- లేదు. ఈ నూచన సహాయ నిరాకరణద్యమమునకు సరిపోదు. ప్రతిష్ఠంభన క్లిమాలమును ప్రభుత్వమునకే లాభముగల్గును. ప్రమాణమును గైకొనకుండు పద్ధతి అర్థము లేనిపది.

మె:- సహాయ నిరాకరణమున నిరోధ మొకభాగము కాదా?

గాం:- కాదు.

మె:- సహాయ నిరాకరణమును మీరు పక్షసమన్యగా జేయుచున్నారా?

గాం:- లేదు. దేశక్షేమముకొకట అన్ని పక్షముల వారికిని నే నీ విజ్ఞానమును చేయుచున్నాను.

మె:- సహాయ నిరాకరణము దేశభ్యుదయమునకు నష్టదాయకమని మనఃస్ఫూర్తిగా విశ్వసించువాకు గలరని మీకు తెలియునా?

గాం:- తెలియును. నాకుండుకు విచారము గలుగుచున్నది. అట్టివారిని నమ్మించుటకు నే ననేక ప్రయత్నములు చేయుచున్నాను.

మె:- ప్రమాణదోషనయంతయు వ్యర్థమైనదనియేనా మీరెలంపు.

గాం:- సహాయ నిరాకరణము అక్రమమని నేను తలంపను. కాని కాసన సంబంధము సాధనములలోనీ కల్ల యీ సాధన మొక్కటియే నిలిచియున్నదని నా యభిప్రాయము.

మె:- ప్రభుత్వమును స్తంభింపజేయుటకు అవలంబించెడి మార్గము సక్రమమని మీ యభిప్రాయమా?

గాం:- అవును. అయినను, దూరదృష్టిగల వారు వాంఛనీయముగాని సక్రమ పద్ధతుల నన్నిటిని అవలంబింపజూనరు. నేను క్రమాంతరమగు, సహాయ నిరాకరణమునే అవలంబింపదలచితిని. అసత్యమును కాంతినుండి సత్యమును కాంతిని జనింపజేయ వలచితిని. సహాయనిరాకరణమువలన ఆరా జకముగాని, కల్లోలముగాని, ప్రబలదని, నిశ్చయమైన, దప్ప నేను సహాయ నిరాకరణమును ముందుకు జనను.

మె:- కల్లోలము రాదని మీ కెట్లు తెలియును?

గాం:- పోలీసువారిని తమ యుద్ధోగములను మానుకొనుడని నేను చెప్పినప్పుడు స్వసహాయము వలన దొంగల నుండి కాపాడుకొనగల స్థితి దేశమున కలదోలేదో చూచెదను. మిలిటరీవారును, పోలీసువారును, లాఠాసునుండియు అమృత సరమునుండియు వెడలిపోయిన పిమ్మట విచ్చికభటులు గతవత్సరము వారి వసులను నిర్వహించిరి. ప్రభుత్వమువారు తగిన రక్షణమొనగని ప్రదేశములందు ప్రజలు తమ్ముదా కాపాడుకొనినటుల నిదర్శనములు గలవు.

మె:- న్యాయవాదులు తమ వృత్తిని మానుకొనవలయునని మీరు పితమొనంగితిరి. వారందు నేమిచేసిరి.

గాం:- నావిజ్ఞాపనమునకు విశేషమంది తోడ్పడిరని నేనింకను చెప్పలేను. ఇంతతొందరలో జెప్పటయు కష్టమే. కాని నేనొక్కన్యాయవాదులవై గాని విద్యాధికులవైగాని మాత్రమే ఆధారపడియుండలేదు. చివర రంగములలో నేను ప్రజాసామాన్యమువైనే యధికముగా నాధారపడి యుండవలసి వచ్చును. (మదరాసు మెయిలుపత్రిక)

విదేశతంత్రీవార్తలు

(రైటరు వశేన)

రుష్యాపొలండుల స్థితి

ప్రాస్తు బ్రిటనుల బిరుద్ధాభిప్రాయములు

పోలండు ప్రకటన

వార్షా, ఆగస్టు 10:—తక్షణతః కథనాన పోలండు ప్రకటించిన సేరములన్నియు నబద్ధములనని నోక ప్రకటనలు చేసిరి. క్రమంచతు పోలండు స్వాతంత్ర్యమున కంగీకరింపజేయుచున్నది. పోలండు స్వాతంత్ర్యమునకు భంగము కల్పనపుడు రష్యా తక్షణతః స్వాతంత్ర్యమునకు రక్షణిరోహననే భంగము గలుగునని ప్రకటన చేయుచున్నది.

రంగునీనాని ప్రభుత్వము

వార్షా, ఆగస్టు 11:—దక్షిణరష్యా ప్రభుత్వమునకు రంగునీనాని ప్రభుత్వము న్యాయమైనదిని ఒక్కొక్కటిగా వరాను ప్రభుత్వమునకు నిశ్చయించిరి. పైకమిమన రను బిరుద్ధము నో నో క క రా ను ఏ తెం టు నెక్కాప్రకారము నియమించబడును. అందనునందున్న పరాను వాటివల్ల ప్రతినిధికి, కామివాపు ప్రాసికాగారలతో మాట్లాడవలసివచ్చును. కరాను ప్రభుత్వమునకు వ్రాసిరి. రంగునీనాని అధికారమున కంగీకరించుట యనిన అతని కన్ని విధముల నమా యును చేయుటయు యని భావించవచ్చును. నిన్నటిరోజున నె తా మిరీర్యానము చేసినట్లు పరాను ప్రభుత్వమునకు లా యదుబార్జిగారికి తెలియబరచిరి. రోసెక్కు అందయును సోవి యెట్టువారిపై బడునట్లు రంగునీనాని చేయకలిగెను. పోలండు, దెనికెనగారును, రోల్బుగారును పోల్సెనిట్లకు నజగ నొట్టు బాలకపోయిరిగాని రంగునీనాని మాత్ర మట్లు చేయు నట్లున్నదని వరానునకు విశ్వసించుచున్నాడు.

నేడు వార్షాకంపిన వాయువార్తలందొట్టున్నది:—ఇటీవల పోలియట్లు ప్రభుత్వమునకు పోలండున కందిన నోటులో తెలియబరచిన ప్రకటనలందొట్టు సేనాని ఎంతయో సేతు పోలండు ప్రతినిధులతోను జేయించెను. పోలండు ప్రతి నిధు లెక్కు దాప్రకటనకు కచ్చెదరో తెలువవలసివచ్చెను, అచటికి వచ్చు పోలండు కన్ని నడుపాయమునకు చేయబడునని యు, సంధి నొసరించుకొనుటకు రుమ్మవారు సిద్ధముగ నున్నారనియు నోటులోనున్నది. పోలండు స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యము లకును, సామ్రాజ్య స్వతంత్ర్యములకును భంగము గలిగించవలయు నను ఉద్దేశ్యము లేనియు లేదనియు, తాను వాటి యన్నిటికి ధూర్తిగ సంగీకరించెద రనియు వారు తెలియబరచిరి.

ప్రధానమంత్రి శుకవ్యాస ఫలితము.

అందను, ఆగస్టు 11:—పోలండు విమలమునగూర్చి లాయడు బార్జిగారు చెప్పిన మాటలకులన స్థితివైమ్యమ్యము చాలవరకు రక్షింపిరి. పోలండునకు పోలండును నింపించవలయునోని నింపించుచు నడిచివున్న యువశ్యాసమున కతని తిరోధులుగూడ సంకరించిరి.

ప్రధానమంత్రిగారి యువశ్యాసము చాలవరకు కఫల మైనదని ప్రెస్సుకత్రిక వ్రాయుచున్నది. లాయడు బార్జి గారి కక్షమునకు వారి కంత సంకోపించిరో కార్మిక మిత వాదులు గూడ అంత సంకోపించిరని అది తెలుపుచున్నది. ఏ ఏ యో రం డు మూడు రక్తు క రి క్క న వార్తా క్షత్రికలన్నియు గూడ నట్లునే వ్రాయుచున్నది. పోలండుమీద చాలమంది కల్పిమానమున్నను రుమ్మయెడల నని యెవలంబించిన విధానమేమియు బాగులేదనియు, వారి కెంట్ల నే సంస్కరింపవలయుననియు చాలమంది తలచుచున్నారను సంకరిని లాయడుబార్జిగారు బాగుగ గ్రహించిరి. తాను సంధి చేసికొనుటకు సిద్ధముగ నున్నారని పోల్సెనిట్లకు వత్త వత్త చెప్పుచుండినవారములను ఆవరణమునందు పెట్టుట కిప్పు డు నకుయమే తెంచెను. ఇక్కడందలయును మిస్సెరాయుభార ముల కెదురుమాడుచున్నాడు. అచ్చట రుమ్మకెలిసిగ్గులెట్లు ప్రకర్తించెదరో దానినిబట్టి మిత్రమండలి భావియ్యుధాన మంతయు సిద్ధిరము కాగలదు. మిత్రమండలివారి యుద్దేశముల ప్రకారము నడచుకొనుట తమకే మంచిదను సంకరిని పోల్సెనిట్లకు గ్రహించకపోయిరి కొందలు రుంచుచున్నాడు.

లాయడు బార్జిగారి లేఖ.

అందను, ఆగస్టు 12:—నిన్నటి సాంకలము లాయ డు బార్జిగారు కేమివాపుగారికి లేఖను వ్రాసిరి. మిస్సెరాయు పోలండు ప్రతినిధులు రాతేదిన కేమివాపుగారు లాయడు బార్జిగారికి తెలియబరచుచుండిరి. తాను 5 వ తేదీని వ్రాసిన నోటునకు ఆగస్టు 10 క తేదీవాటి రాత్రి 9 ఘంటల వరకును సోవియెట్లు పోలండు కేమియ ప్రభుత్వమున నీతులేదని పోలండు ప్రభుత్వమునకు లాయడు బార్జిగారికి తెలియబరచిరని యు పోలండు ప్రతినిధులు నరియైన తేదీన మిస్సెరాయు కంకండుకుట మాస్కో ప్రభుత్వమునకు యెద్దకుండి యు త్తరము రావలయునని వారమున పోలండులోని బ్రిటిషు ప్రతినిధులుగూడ తెలియబరచుచున్నారనియు, పోలండు ప్రతి నిధులు త్వరగా మిస్సెరాయు కేటకుట రుమ్మకు రెట్టి యాటంక మను గలిగించవలయును, పోలండు ప్రభుత్వమునకు కేటకుట మాస్కో వాయువార్తాకార్యాలయము వారిని పాచ్చరింపవలయునని యు లాయడు బార్జిగారు కేమివాపుగారికి వ్రాసిన యు త్త రములో తెలియబరచిరి. పోలండు ప్రభుత్వమునకు రంతువార్త లను రుమ్మ వాయువార్తా కార్యాలయమునకు పుచ్చుకొన వుండ చాలశక్తులు చేయుచుండుటయు, ఈ లోకుల సోవి యెట్టు ప్రెస్సుమును పోలండులో లోపలికి కలుపుకొనవచ్చుట యు చాల అవమానమును గలిగించుననియు, అందువలన ప్రస్తుత విమర్శితి నెమ్మదిగ కరివచ్చుననుచు మార్గ మేమియు కనిపించదును గూడ లాయడుబార్జిగారు తెలియబరచిరి.

బ్రిటిషు పరాను ప్రభుత్వము.

అందను, ఆగస్టు 11:—రంగునీనాని ప్రభుత్వమున కు వరానునకు రంగీకరించుట అందనులో నందటికిని చాల వి స్మయము గలిగించినది. ప్రాంతపురుషుల వరానునకు రాక్రిమి యుకొనునపుడు సంధివింపినట్లు మరల విధములజేయుటకును “బ్రిటిషువా” యని కొందలనుమారుచున్నారని మిస్సెరాయు కద్ద రుమ్మ పోలండునకు సంధి కుదురకపోవునపుడే మిత్రమం దలివారు రంగునీనానికి సహాయ మొసరించెదరని లాయడు బార్జిగారు పార్లమెంటులో చెప్పియుండిరి. మిస్సెరాయు కద్దరేమి జరిగినను పోలండువారికి సహాయ మొసరింపవలయునని వరాను నకు రిర్యానించినట్లున్నది. అనగా వరానునకు సోవియెట్లు వారిలో యెద్దకు ప్రకటించినట్లునునది. క్రిమియాలో నిటీకుల రంగునీనానికి విజయము గలుగుట వారికి వరానునకుట్లు నిశ్చయించినట్లున్నది. జరగల రంగునీనాని తరు కవట నెం తయో విజయము గలుగుచున్నదని తెలుకగా, అన్ని రంగ ములందును యెద్ద పుత్తికత్తముగను, తమ కనుకూలముగను జరుగుచున్న దని సోవియెట్లువారు ప్రకటించుచున్నాడు.

అమెరికా అభిప్రాయము.

వాషింగ్టన్, ఆగస్టు 10:—పోలండును గూర్చి అమె రికా ప్రభుత్వమునకు చేసిన ప్రకటనలందు నిట్లున్నది:— రుమ్మలో కొంతిం తెలకొనుటకు మేము సహాయ మొసరించె దము వారి పోలండు నజగనొట్టి వారి సాత్తు నవహరించుటకు మృతము రుమ్మకులు పూనుకొన గూడదు. పోలండు ఫిన్లండు ప్రకటనల కెంట్ల నీ విడిచిపెట్టి వాటిలోనున్న రుమ్మవైమ్య ములకు వారు కెంట్ల నే తెలుకకు మరలింపవలయును. పోలం డు, ఫిన్లండు ప్రకటనలు గాని మరయే యితర ప్రకటనలుగాని రుమ్మలో నడుగు పెట్టుటకైన నీలలేదని గూడ వారు ప్రక టించిరి.

వాషింగ్టన్, ఆగస్టు 12:—నిన్నటి ప్రకటనలో తెలియ బరచినట్లని పోలండుస్వాతంత్ర్యమునకు భంగమురావలందరగిన సహాయము చేయుట కేమి చేయునని మిస్సెరాయుభారము లను మాతి నిర్ణయించవచ్చునను నుద్దేశముతో ప్రభుత్వము వారాసంగరిని తెలిసికొనవలయునని యాతురతి నొందుచు న్నాడు. ఇటలీవారి కేసోటును వ్రాయుట, పోల్సెనిట్లకు అధికారమునకు మిత్రమండలికా రంగీకరింపగూడదని పాచ్చరించుట కని రాజకీయనేత్రము భావించుచున్నాడు.

వరానునకు రేల రంగునీనాని అధికారమున కంగీకరించిరి?

అందను, ఆగస్టు 12:—ఇది 4-80:—రంగునీనాని యధికారమునకు వరాను ప్రభుత్వము వారేల తమ యంగీకారమును తెలిపి రని రాజకీయ నేత్రము విశేషముగ “మిస్సెరాయు” వరు చున్నాడు. వరాను మంత్రివర్గములో కార్యనిర్వహణ నున్న వారిలో చాలమందికి ఆ ప్రభుత్వమునానికిని తదనందున వరాను విశేషము కార్యాలయమునా నిట్లు ప్రకటించియుండు

రని తెలుచి మెయలు వ్రాయుచున్నది. ఇటీవల నిట్టి అంకె కలవానూచనమె గన్పించిన దని అది తెలుపుచున్నది. మిల్లి రాండుగారు వ్యూరిములో లేచుచున సానానకులకు మంత్రి లిట్లు ప్రకటించిన ప్రకటించియుండవచ్చునని తోచుచున్నది. వరాను బ్రిటిషు స్నేహము వాడనొల్లం క్రతువు లిట్లు చేసి యుండురనియు, నితత్వదేవినవారిని చాల కనకుగ దండించవలయుననియు ప్రెస్సుకత్రిక వ్రాయుచున్నది.

దెయిలీ వ్రాసిరి ఏమి యూహించుటకు సాధ్యము కాదనుచున్నది. వ్యూరిము అధికారమునందీ ప్రభుత్వమునానికి రగినసమాధానము నచ్చువరకు జేయించవలయునని అది తెలుపుచున్నది. రక్తిసనక్రికముగూడ నీ ఘోషిత వ్రాయు చున్నది. వారి కుద్ధితిలో సంకరించురచ్చు రెట్లున్న వాటి న ప్రెస్సుకత్రికలముంచి ఉపేక్షించుటకు నీలలేదు. ప్రభుత్వ కక్షమునకు సోమవారమునాడు వారిని కానుగ బలవరచవలసియున్న దని ప్రార్థనించిరి.

మిల్లిరాండుగారే ప్రకటించిరా?

ఆగస్టు 12 మధ్యా. 12-15:—నేటి మదయము వ్యూరి మునందీ కచ్చెన కంత్రివా రులకు రంగునీనాని విమలమున చేసిన ప్రకటనకు వరానువారి విశేషించిధాన మనుటకు సం జేమాను లేదనియు కార్యతోద్ద్యుకు లీవిమలమున కేమియు తెలివకట్లకగ ప్రకర్తించ లేదనియు తెలుపుచున్నది. విశే కా గమంత్రియు ప్రధాన మంత్రియు నకు మిల్లిరాండుగారు వ్యూరిములో లేచేమా అని కొందలు సంజేహించుచున్నాడు. వారి నేటి యుదయమే ఎడటికో బయలుదేరి రనియు నిన్నటి రోజున వ్యూరిములోనే ఉండి రనియు రైటరు కంపెనీవారు తెలుపుచున్నాడు.

వార్షా ప్రకటన కథనా నిట్లు ప్రకటించుచున్నాడు:— అవమానకరముగ నుండువరకును జేటికిని పోలండు నచ్చు తించును. 1871 వ సంవత్సరములో వరానునకు తమ్ము తా మెట్లు గాపాడుకొనిరో అతేరితిని పోలండు ఆర్యులంకరవా ర్తము తిరవరకు పోరెదరు.

బ్రాట్స్కీగారు వియోలిస్తాకునకు కచ్చెరి. అచటనే ప్ర ధాన కేదరము నేర్పాటుచేసిరి. రెమ్మవైమ్యముల నరకు న్యయ ముగ నడిపించున ట్లున్నది.

మిల్లిరాండుగారే ప్రకటనకు వ్రాసిరి!

అందను, ఆగస్టు 12:—రంగునీనాని అధికారము నకు వరాను ప్రభుత్వమునకు రంగీకరింపరను మాట నింకను బల పరచ వలసియున్న యెడల మెయిల కారమునకులన గూడ దాని బలవరకువచ్చును. పరాను విశేషము కార్యాలయము నకు చేసిన ప్రకటనకు మిల్లిరాండుగారే న్యయముగ వ్రాసి రనియు, తమ మంత్రివర్గకథ్యులందలును దానికి నచ్చులింపి రనియు రైటరు కంపెనీవారి వ్యూరిము విశేషము వ్రాయు చున్నాడు.

ప్రాస్తుకత్రికము చాల విస్మయమును గలిగించుట

అందను, ఆగస్టు 12:—అతి ఆశ్చర్యకరముగ నుండు వరానువారి రిర్యానమునకు రగిన సమాధానము నేడు వ్యూరి మునందీకచ్చెన కంత్రివా రులకుల తెలియచున్నది. లాయడు బార్జిగారు ప్రాస్తు అనుమతిలేనికే సోవియెట్లు ప్రభుత్వము వారి మరకులను పోలండున, కంపినందులకు ప్రతినిధుగ ఫ్రాన్సు ప్రభుత్వమునకు రెట్లు క్రికటించిరని ఆకంత్రివా రులు తెలుపుచున్నది. లాయడు బార్జిగారి లేఖలు సోవియెట్లు వారికి చాల అని కూలముగ నున్న దనియు, వాటికుల పోలండుకుల చాలవచ్చును కలుగుననియు వరానునకు భావించుచున్నాడు. ఈరీతి నభ్యయముల గలిగిన అభిప్రాయములు నిన్నటి రోజున కార్యమునకునకు పరిణమిం చినది.

“మ్యూజిక్” కత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది: లాయడు బార్జిగారు చేసినవని యెటుండగా, అతని వాక్యములు గూడ మోతినభావిర్ణయముల కనుకూలముగ లేదని తెలియచున్నది. లాయడుబార్జిగారి వాక్యములకు మిల్లిరాండుగారు నిన్నటిరోజున రమతోడిమయలుకు తెలియబరచిరి. అంతియగాక పోలండు మంత్రివర్గమునకు చాల కఠినతయత్నముల నొసరింప నిశ్చయించిరనియు, అందువలననే వారు కర్మవైశ్యాధికత్వమును నేగండుగారి కిచ్చిన మనిరనియు వరాను ప్రభుత్వమునకు తెలుపిరి. పోలండు ఫిలిగతులు చాల అపాయకరముగ నున్న పుడు మిత్రమండలివారు దానిని క్షమాపణముగ జేసిరిని పోలండు చెప్పుకొన బాలమంద చేయవలయునని ప్రభుత్వము వారెంచిరి.

లాయరు బార్ గారి ఉద్దేశము.

అందఱు, ఆగస్టు 12:—లిబరల తిన్న సంఘములకు మన కుత్సనీయమైన లాయరు బార్ గారిని చెప్పిరి.—లిబరల తిన్న అసోసియేషన్లను చాల కష్టముగ నున్నది వాటిని చర్చించుట కేమియు పోలేరన్నది. ప్రాప్తమైన దృఢమైతి కేమియు అంతరాయము గలిగిన వాటిని నేను ముఖ్యమంత్రిగ నమ్ముచున్నాను. వాటినిగారము, వాటిని సంరక్షించు. ఈ రెండింటికి భంగముగలవలెను ప్రజలతో యుద్ధమొనరించుట వ్యాధియుగ నందునగాని అంతరర కవి వ్యాధియుగ నందవలదు.

లాయరు బార్ గారి విస్మయము.

అందఱు, ఆగస్టు 11:—జనరలు రేగలు నేనాని క్రభు త్వమునకు పరామర్శ రంగీకరించినందు ఆ సంగతిని పరామర్శ క్రభుత్వమువారు లాయరు బార్ గారికి తెలియబరచినందు రైటరు కంపెనీవారే తెలియబరచి గాని తమ తన రేమియు తెలుపలేదని లాయరు బార్ గారు తెలుపుటలన క్రభుత్వ మురింత విస్మయము గలిగిరి. లాయరు బార్ గారు తామ వార్త సంగీకరింక వలసిన తెలుప గా రయట ర కంపెనీ వారు మరల తమ విలేఖనని ఫోన్ట్రాచేసిరి. శక్తివంత వర్తనమును పరామర్శ అధికారులు ప్రకటించి రనియు పరమ మరల తెలియబరచెను.

మిత్రమందలి అంతర్యము.

జనరల్ బోర్డును సందర్శించి పదగొట్టుటకు పరామర్శ వాటిని చేసినది అందఱులో నందఱు నమ్మకమున్నది. ఇందుములమన మిత్రమందలితేమలు రెండు భాగాలు లై సరి. ఫ్రాన్సు, అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రము లోక అభి ప్రాయమును, బ్రిటన్ ఇటలీ తేమలు లింకో అభిప్రాయ మును గలిగియున్నది. ఏది యెట్లుయినను నిన్నటి రోజున క్రభాసమంత్రిగా చెప్పిన క్ర భాసము జరుగవలయు, ఫ్రాన్సుచేసిన తీర్మానములను బ్రిటన్ నుడె యద్దములో ప్రవేశపెట్టవలయునోక ఉన్నతోద్దోగి చెప్పెను. కాంతిని వెలకొల్పుటకు లాయరు బార్ గారు రంగీకరించిన క్రమ త్వింపవలదు.

గర్ బోర్డు మేజీనుగా రైటరు కంప్రివార్తను పార్లమెంటులో చదివి వినిపించగా, ఆ సంగతి నిజమే యగు నెడల ప్రాప్త ఒక్కటియే యద్దము చేయవలసియు నని లాయరు బార్ గారు చెప్పిరి.

“ఇట్లెవలో నీ కంప్రివార్తను వాయ నరికి నాకు చాల అక్కరమును గలిగించెడి. నా కీతంతునున్నాయే మియు తెలియదు. విశేషకార్యములవారికి నుడె ఏమి యు తెలియదు. వారి నుడె అక్కరముగ నే యున్నది. పరామర్శ క్రమింపుట ఏమియు తెలియదు పామవారమువారు న్ని తి గ కుల న న్ని తి ని మిల్లి రాండు గారి లో తూర్తిక తల్పించితిని గావున ఈ వార్త నిజమని నమ్మ జాలను. జనరలు రేగలు నేనాని అధికారమునకు సమ్మతించి కులయనని మిల్లిరాండుగారికి ఉద్దేశము అందెయెవల అత దా సంగతిని తెలియబరచి యుండును. అందులన ఈ వార్త సమ్మదగినది కాదని నాయుద్దేశము. రేగలు నేనాని విషయ మున పరామర్శ రులంబించిన వైఖరికి విదద్ధముగ నున్నదని అందఱు నెలుగుదురు. జనరలు రేగలు నేనానికి నహాయ ము చేయవలయునని ప్రాప్తము, ఎంతయో అవసరము తప్పిననీ గాని నహాయ చేయరాదని బ్రిటన్ ను లింపుచున్నది. ప్రాప్త బ్రిటన్ క థి ప్రాయ తే త ములు సం భవించినపుడు వారా విషయములకు తూర్తిక తల్పించు చుండు. జనరలు రేగలు నేనాని క్రభుత్వమువిషయమున ఏచర్యయు రాకపోవుటలన ఎప్పుడును నిజమనే తెలుపు రైటరు కంపెనీవారు తప్పచేసినది కలంకలపిచ్చువున్నది.

ఈ సూచననీతి రుమ్మలండు రాయభారముల కంత రాయము కలిగింపనూడదని రై నిజముగాను యమ్మయేదోనిన్న దీవైఖరి నకులంబించుట మంచిది కాదనియు భూరకప్పిన మనియు పరామర్శక్రమము వారికి తెలుపవలసినదని నాయవార్త గారు చెప్పిరి.

నీతిగతులు నింతక మారుటలన పార్లమెంటు రేక టిలో నాగిపోవుటకు బయలు సోమవారమునూడె నమాజేత మును. లూర్రీకరుగ నెంచిన లాయరు బార్ గారి ప్రయోగ ముగిసినది. నభ సోమవారమునర కాగియినది.

చక్రవర్తిగారి స్వాగ్తము ప్రయోగము.

అందఱు, ఆగస్టు 12:—రాజకీయనీతి చాలవిషయములకు నందుకుటలన నివృత్తుగాక మరయొకసారి స్వాగ్తము నకు బోవుటకు వార్త చక్రవర్తిగారి నిశ్చయించిరి.

(పదరామ ప్రయోగము)

బాయంటు కమిటీ

అందఱు, ఆగస్టు 11:—బాయంటు కమిటీవని నిన్న టిలో ముగిసినది కొన్ని నిబంధనలను పార్లమెంటువారికర్పించుట అవసరమని మాంపేగుగాక చెప్పిరి. కాని వైసాన్స నిబంధనాత్రియ వెలుపులన నెమక నే బల్లనై నంచలదును.

మాంపేగుగాక రాజకీయనీతి క్రమము?

మాంపేగుగాక క్రా త్రరాజకీయనీతిగ నియమింక బడు నట్లు చేయుట కిక్కడ మెల్లగ ఆంధోళనయెటు కేర్పాటులు జరుగుచున్నవను మాంపేగువును. క్రా త్రసంస్కరణము అయి తోనికి వచ్చునపుడు మంచి పరక వృద్ధముగలవాడు రాజ క్రమింక నుండవలయుననిగాని క్రభుత్వ లెకనుకనకి రారన ఉద్దేశముతో ఉద్దయవారకులను ఆంధోళన వారంబించిరి.

యకరాజుగా రేలరాడు?

యకరాజుగాక హిందూజేతమును బాదజోవుట చాల అవసరము గాంధీగారి యాంధోళనమునై నాభారతదేశముందు పని నుడె శుద్ధమగుచున్నది. ఈయంధోళన హిందూదేవ యకరాజుగాక బోహదదని కొందఱు కలంచుచున్నాడు. ఇందునున్న అధికారులు రేకటి రోజున నేరయో యక ప్రకటన సంప్రస్తున్నది.

రాజోపు రాజ ప్రతినిధి.

రవీంద్రనాథ టాగూరుగారి విజ్ఞాపన.

అందఱు, ఆగస్టు 11:—“హిందూజేత రాజకీయనీతి” యన క్వికతో ప్రయోగము ఒక వ్యాసమును వ్రాసినది అందులో నిట్లు తెలుపుచున్నది. 18 రవీంద్రనాథ టాగూరు గారు క్రభాసమంత్రి లోక విజ్ఞాపననంది. దానినై భారతీయ లు మంచి కలంబుచే గలవాలు సంకేతములను చేయుచున్నా రు. హిందూజేతములోని క్రభల కధికారులందును అధికారుల క్రభలందును విశ్వాసములేకున్నదనియు ఆచరిశ్వాస య నానాటికి వెచ్చువెళుచున్నదనియు విజ్ఞాపన లు తెలిపిరి. మంచి తెలివితేటలుగలవాడు, చాల వ్యాసము బుద్ధిగలవాడున ఇప్పటిలో హిందూజేత రాజకీయనీతి నడిపింకవలయుననియు, ఇదివరలో మహావిషయనీతిని బా; భారతీయుల భక్తి కృతజ్ఞతలను సంపాదించిన మాంపేగుగాని నీ పదవికి నిజమొనైన బ్రిటిషు పామవారమునకు మార్పు భూమికి నరకు చాల నహాయ తెలుపించినవాడగునని విజ్ఞా పనయింపెన్నది.

రొట్టెల కనివారు.

అందఱు, ఆగస్టు 10:—కామన్న నభలో ఘోషరేక గారిట్లు చెప్పిరి లాకీయా క తేమార్తమును, నీతిగతులన్ని యు ఎప్పటి రీతిగనుచున్నట్లు చేయుటకు మరయొక సంవ త్సరము తరకు రొట్టెలకుని పనివారికి పెట్టువదిని పెట్టుటకు క్రభుత్వము వారు నిశ్చయించిరి. ఇప్పుడు రొట్టె 15 ర నె స్తుల చొప్పున నహాయ చేయుచున్నాడు. ఈ యెర్పాటు లన్నియు నీ సంవత్సరములో ముగియును.

పంజాబు అల్లరులు.

నిర్బంధితుల నేలమీద కలికి?

మాంపేగుగాక నమాధానము.

అందఱు, ఆగస్టు 10:—కామన్న నభలో వైసాన్స గారిట్లు క్రమించిరి.—క్రిందటి సంవత్సరము జరిగిన అల్లరులలో పాల్గొని మరల విడువబడిన రాజకీయ నిర్బంధితులలో నెంక మంది ఇప్పుడు మరల ఇండియా భిలాకత్తు కమిటీలోచేరి మరల గంధీగారిలో గుపి పనిచేయుచున్నాడు?

మాంపేగు గారిట్లు చెప్పిరి.—భిలాకత్తు కమిటీలో ఎంతమందియున్నాలో ఆ విషయము లన్నియు తెలియదు. కాని క్రిందటి జనరి నెలలో రాజ క్రమ తినిధి గారి ని సంబర్ధించిన భిలాకత్తు క్రమింపులలో, యద్దములయన నిర్బంధా వాసమున కంతుపడినవారు కలుగుదును, నిడటిఅల్ల రులలో క్వి నెందిన వారిద్దలకు ఉన్నాడు. గంధీగారు, అతని అనుచరులను చేయుచున్న కలంబు, వారిచ్చుచున్న ఉపవాసములన ఇండియా క్రభుత్వమువారు వాగ్దాతతో కనిపెట్టు చున్నాడు.

పంజాబు నాయకులందఱు తమిళుచే నిర్బంధావాస మునుండి విడువబడిరా యనియు సార్వభౌముని క్రమింపనను సరికి విడువబడిన వారిని విడువ కలసిందని ఇండియా క్రభు త్వమువారిని కొరెద రాయనియు కర్నూలు వైద్యపురముగ రనుగ

గా, వైదిక నభవారిచే క్వింపబడిన వారిలో 36 గురు నిడువ బడిరనియు, చక్రవర్తిగారి తమిళు నాయకులలో పెట్టు అధి కారము రాజకీయనీతిగారి కీతంబడినది గావున తానందులో క్రమింక గలిగించుకొనదనియు మాంపేగుగాక చెప్పిరి.

15 జి. డి. రిమగారికి క్రభుత్వ క్రమింపుచు మాంపేగు గారిట్లు చెప్పిరి. నర్కూరు ఉద్యోగీయులలో చాల కొలదిమంది మౌరము గంధీగారి నహాయ నిరాకరణోద్దయమున జేరిరి.

మానిక్య అర్పి వివపుగారు.

అందఱు, ఆగస్టు 10:—మానిక్య అర్పి వివపుగారు ఉదయముననే అందఱునకువచ్చిరి. అవటి విల్లండుక్రభల వారి నత్తానామతో నాదించిరి. అధికారులు నాకు కొంచెము ఇచ్చిందిని గలిగించిరిగాని అట్లు చేయుటలో తమ బుద్ధి విహీ నతమ విశిషము చేసి రని ఒక్కయట మౌర మరడు తలితెను. ఏమట్లు బన కరిగెను.

తుర్కీసంధి.

పార్లమెంటు, ఆగస్టు 10:—కెనడా అన్వేరియా, దక్షి ణాఫ్రికా, ఇండియాల తరపున కలంక నర్ వార్త పెట్టి, రై టు ఆనరబిల్ ఆంధ్రూఫిషు, బ్లాకింబర్గ్, నర్ అగ్గర వార్త పెట్టగారు తుర్కీ సంధిపురమున సంకేతముచేసిరి. 15 వార్త గ్రహముగాక బ్రిటన్ తరపున సంకేతముచేసిన నెమక పీఠం దలంక సంకేతములు చేసిరి.

వలసదేశీయ విధానము

అందఱు, ఆగస్టు 11:—కామన్ననభలో కర్నూలు వైద్య పురముగ కలంకవిషయ విధానముగూర్చి ప్రశ్నించిరి. పూర్వ సాంప్రదాయముల నిప్పటివారు విడచుచున్నారేమో యని యదియు, కలంకవిషయ వార్యలయధికారులకు కర్నూలుపుర ముగ కల్లవాలువారిపై నమూనా యున్నట్లున్న దనియు, పూర్వము నిన్నకు మరముగ వ్యాధియు నిచ్చుచుండెదనాకి బయలుగ నిప్పు డీ క్రా త్రభాసము క చ్చివరయు, బ్రిటిషు తూర్పు ఆఫ్రికా, రోడిసియా, సింహళములందు క్రా త్రభాస ము నవలంబించుకొనియున్నది గావున ఇప్పు డిట్టి చర్య కక వాకమరత్నించదనియు చెప్పిరి. క్వికవారు ఎట్లే విచర్యించిరి.

పరివాలన విధాన మేమియు మారలేదని కర్నూలు మేరీ గారు చెప్పిరి. క్రమక్రమమున కంప్రల్ల స్యాంకేట్లమున ఇచ్చుట కిప్పటినుండి తగినక్రమత్వము లొసరింక బడుచున్న దనియు, ఇప్పటినిట్టిలో వాటికి కంటనే క్యురేషియంను నిచ్చుట క్రేమస్కరము కాదనియు అతడు చెప్పెను.

కీ. కీ. బోసపు ఘోషరేమగారు

అందఱు, ఆగస్టు 11:—కీ. కీ. బోసపు ఘోషరేమగారు ని సంస్కరణార్థము పార్లమెంటువారి సామ్మతో నోకన్నార కవిత్వమును వెలకొల్పరులను దని క్రమక్రమ రైని కొరటుకు ప్రధానమంత్రిగారికి తీర్మానము నుపాదించిరి. ఘోషరేమ గారు తేమనకున సామ్రాజ్యమునకున చాల నహాయ తెలు సించిరిని లాయరుబార్ గారతని చాలకలంబించిరి. ఆస్పిక్రు గారు తీర్మానమును జలపరచుచు ఘోషరేమగారి గుణసంపద ను కర్నూలరసను క్రమించిరి. ఏమట్లు తీర్మానము నంద రంగీకరించిరి.

సింహ క్రభుత్వము పార్లమెంటు వెలుపుల కాగిపోవు సంకేత హిందూజేతమునకు మరలేదని క్రమింపబడినది. పార్ల మెంటు అతని వుద్దోగమున కంకత్తుకత్తు నిశ్చితో ఆనకు యము ఇంచుమించుగ ముగియుటలన వార్తలు మరలు చున్నా రని కొందఱు కలంచుచున్నాడు.

తెంజెత్తు క్రైస్తవ మతగురువుల నభవారు 80 తీర్మా నములను చేసిరి. అన్నియు మంత సాంఘిక నమస్కలకు సం బంధించినవి. క్రైస్తవ మతాభివృద్ధిచై వాటిలో కొన్ని ఉద్దేశింకబడినవి.

కామన్ననభలో నెంకకి క్రభుత్వ క్రమింపుచు, పా కరకుల లెక్కల ఫించనముల వుచ్చోనినవారికి మారకము కలక రాదగు లాభము నచ్చునట్టి ఏర్పాటు లొనరింకబడినదని మాంపేగుగాక చెప్పి.

కలకత్తా బ్యాంక్ కేంబిలోలు పంజాబు జేతముని విశేషము చింపివాదని తెలపింకేను కలకత్తా నెమన్నకోట్లలో కొట్టికేనుచునది. వడ్డీగారు ముద్దాయని నిజుల చేయించిరి.

భారతదేశమునకు బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు సంస్కరణ
 ప్రజాతిక నొనంగుట యిదివరలో ప్రథమ మెన్నడుగాని
 యెరుంగని గొప్పసహాయమును చేయుటయై యున్నది. భారత
 దేశముయొక్క భౌతికలాభివృద్ధి భారత బర్మా దేశముల
 యొక్క పరస్పర సహాయమువలన నాభారతదేశి యున్నది.
 భారతీయులను, బర్మావారును స్వయముగా జయద్రులు
 గావాలి. కానివో బ్రిటిషువారుకుడే శత్రువులుగా జయ
 ద్రులు గావాలి. భారతీయులు యిదరల అధినివేక రాజ్య
 ములవలన బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముతో సమాన వ్యతిరేతి
 గలిగి సమాన గౌరవాదరణలను పొందుచు యుండవలె
 ననియు, పరస్పర వికసితత్వముగల సంయుక్త ప్రభుత్వము
 కావలయునని కోరినవక్తలును బ్రిటిషువారి సహాయముననే వారి
 కోర్కెలు సఫలము గావలెను. అట్లుగాక భారతీయులు బ్రి

జిల్లా సామ్రాజ్యములో జోక్యములేకుండ యుండగోరవలెనని
 వారు స్పష్టపరచుచు గలిగి యుండవలెను. గాని అట్టి ప్రభుత్వము
 పరస్పర వికారములుగల సంఘము క్రమభంగముగా
 యుండవలెను. మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వము
 మంత్రయు యుద్ధరంగముగా మారి పరస్పర యుద్ధములకు
 కారణ భూతమగును. ఇది భరత్ వికారములకు పోలికలై భేద
 భావములతో యున్న భాగములన్నియు కలసిమెలసి యున్నవి.
 శ్రీమద్రాష్ట్రము భారతీయులను పరస్పరసహాయముగలిగియు
 న్నుచో భావికాలమున ఇచ్చితరచేత కలసిమెలసి యుండును.
 సంస్కరణప్రకారము భారతదేశమున మంచి కాంతిని వెలుకొల్పి
 ఉద్ధయజేయుట వారును పరస్పరము సహాయము గలిగి
 యుండునట్లు చేయవలెనని శ్రీమద్రాష్ట్రము కోరియున్నది.
 గాని ప్రస్తుతము భారతదేశమున ప్రజలయొక్క అసహనము
 ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని ఆలోచించిన అపవాదమును
 విడిచి ప్రభుత్వమునకు కలుపుట కలుగజేసినది
 గాని వేరొందుగాదు. అట్టి విధివిధానము కలుపుట భారత
 దేశాన్ని క్షయమునకు దారితీయవలెను, ఉద్ధయజేయుట దృక్ప
 థమున కనుగుణము. ఆరెంటిలో నొకటి నాశనముచేయు
 యుద్ధేత్యము గలదియు, నొకటి నిరంతర కాంతిని వెలుకొల్పి
 అంతుమును, భారతీయులను పరస్పరము సహాయ
 ముగలిగియుండునట్లు చేయునదియునై యున్నది. సమదేశ్య
 ముగల రెండవ దృక్పథము అపవాదము బొందినను, ఘనముగా
 నేయుండును. లేక జయప్రథమమునగా గొప్పమేలును గలగ
 జేయునదైన విషయమును సంపాదించిన దగును. గత యుద్ధ
 ము ప్రపంచమున నాశనముచేయునట్లు ప్రయోగించెను. ఆ
 కారణము అపవాదము బొందవలెనని ప్రపంచ నాశనమును
 నాశనము చేయుండెడిది. మిక్కిలి కాంతిని వెలుకొల్పియున్న
 మనవిద్యుత్తునందే దూరదేశమున జరుగుచున్న ఆ అపవాదమును
 మనము గ్రహించవలెను. వ్యాధిలో నున్నవారు ఆ అపవా
 దము భారతదేశమునై దండెత్తినచో ఎప్పుడైనా అతడు భారత
 దేశముగాకయుండును. భారతదేశమును రెండును యుద్ధముతో
 నైదివలదు సహాయము చేయుటకు సంసిద్ధముగా యుండెను.
 ప్రపంచమున భర్తము మిక్కిలి గొప్పదైవం. భర్తయంతటను
 బంతును. భగవంతుని దయచేసిన అపవాదమున్నియు లోలగ
 పోయి భారత బ్రాహ్మణ్యమును రెండును భావికాలమున నుభ
 ప్రపంచమున అభివృద్ధిని కలిగియుండునని నేను గట్టిగా నమ్ము
 చున్నాను.

ఒక జిల్లా మున్సిలరు.

రీడరు కత్రికా సంపాదకునకు.

అయ్యో నాగిన మనము. మొహిన్ అలిఖానకు
 నాకును జరిగిన ఉత్తరమును, ప్రభుత్వమున కనుగు
 నుగ నుండునట్లు, తమ ప్రతికరమును ప్రకటించుచున్నది. తమని
 ప్రాకారము జడ్జిల చేయవలెను.

చిత్తగించకలెను.

అలహాబాదు. } గింపుడే మియర్స్,
 7-8-1920 } ఫిస్ ఆఫీస్

గా. అలహాబాదు ప్రాకారము ముఖ్య న్యాయమూర్తుల
 వారికి:-

నిన్న మధ్యాహ్నము మనము మాటలాడిన విషయ
 ముల ననుసరించి నాయుద్ధాగమునకు రాజీనామా నివృత్తుటకు
 నిశ్చయించుకొంటిని. ప్రభుత్వము దీనిని చిత్తగించు రని నేను
 నమ్ముచున్నాను. ఇందువలన నాదివ్యమైన జనగు నిచార
 ములు అగునని తలంచుచున్నాను.

చిత్తగించకలెను.

(సం) మొహిన్ అలిఖాన్

6-8-20 మనము
 అయ్యో ఆగస్టు 6వ తేదీ నాటి మీ యుత్తర మంది

నది. జడ్జిలందరము కలసి మీరాజీనామా గూర్చి తరిష్కా
 రముచేసెదను. మీరాజీనామా ఒకవేళ అంగీకరింపబడుచో
 ఆగస్టు 6వ తేదీ మీయత్తరమును, ఈత్రుత్తరమును, ముఖ
 కలలో ప్రకటించుటకు జడ్జిలకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముం
 దును.

(సం) గింపుడే మియర్స్

నై యుత్తరమును సువిధించి. అందులకు నేనంగీకరిం
 చున్నాను.

(సం) మొహిన్ అలిఖాన్.

(రీడరుకత్రిక)

స్థానిక వార్తలు

విద్యాభ్యాసార్థులు:- లెటర్ హాల్స్ గారి
 జేనాను స్పష్టత కెందులలోను, ప్రాధాన్యత దైర్ఘ్యమునకు
 వ్యాపించెదనని తెలియుచున్నది.

విదేశతంత్రీ వార్తల ఆలస్యము:- బొంబాయి
 నుండి లండనుకు ప్రాచుర్యము ఆగస్టు 21వ తేదీ 21వ తేదీ
 నుండి బొంబాయికి ప్రాచుర్యము ఆగస్టు 22వ తేదీ 22వ తేదీ

తిలక్ స్మారక చిహ్న సంఘము:- ఈ సంఘ
 ముయొక్క కార్యనిర్వాహకులందఱు యీ నెల 18-6 తేదీ
 సోమవారము 5 గంటలకు మాండుకొట్టమీదనున్న మహాజన
 సభామందిరములో జరుగును. మంజుల కనూజ చేతులకు
 గూర్చి యాలోచించబడును

గంధిగారి యువన్యాసము:- నెలవారీ లేదా
 వారాంతర తరఫున చేయవలెనని 5 గంటలకు వ్రా
 కొత్తన కెందులగానున్న మాండుకొట్టమీదనున్న మహాజన
 సభామందిరములో జరుగును.

నైదామేట, టీచర్స్ వారేజీ:- టీచర్స్ వారేజీ
 తెలుగు పండితులు అక్కిరాజు ఉమాకాంతమహర్షిగారిని
 (వెనెడెన్సి కాతేజీ పండితులుగా నియమించుకొనిన నేటి
 సాయంత్రము ఇచ్చట చార్జి డిప్యూటీ ఈ వారేజీని వదిలి
 సోమవారమునాడు (వెనెడెన్సి కాతేజీలో ప్రవేశించును.)
 నైదామేట.

కీర్తి శేషులకు కల్పదు శ్రేష్ఠి:- వీరియందఱు
 మును గూర్చి సాంఘాతీని తెలుపుటకు మే 12
 వ తేదీ గురువారమునాడు జరిగిన సభలో వీరి సందర్భాత్మ
 కమును, వీరిమొదటితరమునందరిములలో నుండుటకు తీర్మా
 నింపబడినది.

నెల్లూరు మండల సంఘము:- నై సంఘ
 కార్యదర్శి మమ్మిట్లు ప్రకటించుచున్నది. ఈ నెల 16వ
 తేదీ సోమవారమునాడు 5 గంటలకు ఇచ్చట వ్యాసాల
 లో, ప్రసంగమునకు సభ చేయబడును. కార్యనిర్వాహకుల
 వెళ్ళుకొనుట, అల్పవారపురిందు జరుగును.

కృష్ణాగర్:- కాడియా డిస్ట్రిక్టు ఆసానియేషన్ వారు
 సహాయనిరాకరము ప్రార్థన నకులించుటకు వీలవేదని
 నిశ్చయించి.

కుత్బుల్ ఖానాని కరదలల్ల గోపి బల్లకపూర్, నాయ
 గారిను దంతాన్ తానాన్ లో చాలవచ్చును కలిగెను. గారి
 యాకావమీన ఇమతంతెన కొట్టుకొనిపోయెను. కామం
 దర్ పూర్ వద్ద కట్ట తెగి 20 గామములు నశిపోయెను.
 గోపి బల్లకపూర్ బాలిపోదాకొట్టుకొనిపోయెను. కామం
 దర్ పూర్ వద్ద కట్ట తెగి 20 గామములు నశిపోయెను.

బొంబాయి కర్నాటకమునాడు యింకను శుభలేద.
 లోవర్ బర్మా మలబార్, మంజులగుట్టులందును సాధార
 నముగ కల్పించెను. అసాను, బెంగాల్, బీహార్, నార్మల్
 ప్రాంతముల ప్రాంతముల మదరాసు ఉత్తరమునకు కొం
 చెముగ కల్పించెను. అక్బర్ బర్మా, బోటా, కాగపూర్ సం
 యుక్తరాష్ట్రములకు వచ్చియున్నను కాష్మీర్ మధ్యపరగా
 ల ఉత్తరమునకు, కోన్ భాన్, హైదరాబాద్, మైసూరు,
 మదరాసు అగ్నేయమునకు అక్కడక్కడ కల్పించెను. దిబ్రు
 గార్ 2 అంగుళములు, టెక్ పూర్, బార్ బీంగ్, మిమిన్
 సింగ్ కల్పియో దూర్ములలో 1 1/2 అంగుళములు, జేహరా
 ద్ 5 అంగుళములు, మహూర్ 4 అంగుళములు, సింలా 1 1/2
 అంగుళములు, మర్రి 1 అంగుళము, మరాటివార్ 1 1/2 అంగుళ
 ము, జిరాల్ 1 1/2 అంగుళము, పాండ్లా 1 1/2 అంగుళములు
 కర్నాటకమున గొప్ప ముచ్చెమియు కలుగునని నూచించుట లేదు.

ఈ నెల 5వ తారీఖు తపోరీతినిగొని 80వ తారీఖున
 లండన్ బయలుదేరిన శేషులందఱు బుధవారం 11-6 తేదీ
 ఖుస బొంబాయి చేరును.

గుంటూరు మండలసభ.
 ఈ నెల 28, 29 తేదీలందు గుంటూరు జిల్లా ముఖ
 గుంటూరు జిల్లా సంఘసభ జరుపబడును. మహారాష్ట్ర చల్లా
 శేషుగారివారు ఆగ్రాసాధికర్యము వహించెదరు. జిల్లా
 లోని తెలుగు గ్రామ గుంతులవారను ప్రజలందఱును,
 ఈనెల 21 తేదీ లోపుగా క్రమింపబడు ఎత్తు కొనలయెను.
 ముందుగా మా కేరళానీన వారి భోజనమునకి ఏర్పాటు చేయ
 బడును. కానికాని ప్రత్యేకముగా రు 2-0-0 యివ్వవలసి
 కచ్చును. ఈసభ రాబోవు ఎన్నికలు మొదలైన ముఖ్య విష
 యములు చర్చించబడును గాక అందరు విద్యేచ్ఛ ప్రార్థితులు.
 ముద్ది వెంకటసుబ్బయ్య, ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడు.
 వెలగపూడి సుబ్బారావుగారు } కార్యదర్శి
 ఏకా లక్ష్మీనరసింహాగారు, }
 మాధవవెల్ది కాలిదాసుగారు, }

మహాదర్శి కమ్మములు.
 కాను మహమ్మదకు కార్తవ్య సేవాకామము మహా
 జరికల నమిరద ఆలోచింపవలెనని గొంతొచ్చి పిసారకు కాటి
 ఆర్థిక లేకను ప్రవేశించి పిమ్మట వారి అమితమైక్యము
 లో 12 విడిచుకాచుట చేతనుమీద చేతదని బహుభవ
 కట్టి ఆహారవాసినాసాకర్యముల విషయమై మొదట బాపిక
 కట్ట కావక తురకు ఇంకొకటి తెలిసిపోవుటకు పూనుటను
 కూడ కుయ్యకొట్టె. తానుకును నీరులేకను ఎంతవలెనని కొం
 దకు ముగించెను. ప్రైవేటులో చేరవలెనని వదలించి నైక్య
 మును చేరవలెనని వదలించి వదలించి తిరిగిపోయి
 రు. తెలిగి వచ్చు నపుడు కడ కట్ట గట్టి తీ
 శ్రీలకు గొప్పకొట్టెను. నుకు మాయల కండ్ల
 బుచ్చు. కలిగి పిసారు వద్దకువచ్చి జరిగిపోయెను గావించె
 నట. మార్క్యం కొందరు ఇంకొకటి రాను మొగముచెల్లక
 అచ్చటనే యుండిరి. ఆర్థిక లేకను భూములారక దొరకు
 వని కట్టికొను గొల్చి యారదేశములకు తిరిగిపోయెను
 మార్క్యంలకు తిట్టకొని. తమయనాగ్రు మార్క్యం నైక్యమున
 చేరవలెనని. మార్క్యంలకు కనికరము. కావున మహాదర్శి
 నుకు మార్క్యంలకు కనికరము.

ఓరియంటల్
 గవర్న
 మెంటు సెక్యూరిటీ
 లైఫ్ అన్సరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.
 1874 సం. స్థాపితము.
 హెడ్ క్వార్టర్స్, బొంబాయి.
 మానేజరు:- ఆర్. చాల్కర్ సన్ ఆఫీసర్.

ఫస్టును యూ 5,15,00,000 వైగానే యున్నవి.	
1919-వ సంవత్సరము నందు	
వరుంబడి	84,98,305
ఇకప్పుడు జరుగుచున్న అమ్మా	
రెయిలు మొత్తము	24,63,20,000
మునుపటికంటె ఇకప్పుడు పాలిసి	
దారుకు బాప్తిగా చెల్లించిన	
మొత్తము	5,50,00,000
ఈ కంపెనీ తరఫున వనిచేయుటకు ఏకంట్లు	
కావలయును. వారు అనుభవ కాలురుగ నుండ	
వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.	
ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది విలాస	
మునకు వ్రాయును.	672
Apply to:-	
F. E. Vaid Esq, Branch Secretary	
Oriental Assurance Building,	
Post Box No. 8, Madras.	

THE INTERNATIONAL SITUATION TOO DELICATE.

"France at War with Soviet".

Premier's Statement Eases Situation.

(REUTER'S.)

America and Russo-Polish Affairs.

LONDON, August 10.

WASHINGTON.—A Note issued regarding Poland promises to help in the restoration of Russia, provided that the latter refrains from pillage and oppression of the Poles. It requests the withdrawal of all troops to Russia proper, excluding Poland and Finland, accompanied by a statement that neither Poland, Finland, nor any other power will be permitted to transgress Russian territory.

British Press Opinion.

LONDON, August 11.

The situation is considered eased by Mr. Lloyd George's statement on Poland. His well balanced statement in which praise and blame were metted out with scrupulous fairness seems to have disarmed even his opponents who admit that it fulfilled the highest expectations.

The *Times* even calls the statement a remarkable success and points out that it seemed to draw as much applause from Moderate Labourites as from the Premier's own supporters. The same impression is gathered from newspapers of all shades of opinion with certain uncompromising exceptions. Mr. Lloyd George undoubtedly diagnosed public opinion correctly in rebuking Poland for while that country undoubtedly possessed a large measure of sympathy, it was generally considered that some drastic corrective to her policy towards Russia was necessary. It is now felt that the Bolsheviks have been given an opportunity to demonstrate the practical value of their repeated pacific assertions. All eyes are turned towards Minsk, the results of which will probably largely determine the Allied relations towards Russia in future, but optimism prevails that the Bolsheviks will have commonsense to see the advisability of meeting the Allies' views.

Are Britain and France at Variance.

The news of the French recognition of General Wrangel has caused a sensation in London, and the question is being asked whether it means that Britain and France are flatly at variance again as they were on the occasion of the French occupation of Frankfurt. The Premier, in his speech in the House of Commons, pointed out that British aid to Genl. Wrangel would only be given in the event of the Minsk negotiations breaking down, owing to the Bolshevik terms being impossible, whereas the French statement implies that all possible material aid will be rendered to Genl. Wrangel immediately, whatever happens at Minsk. The gravity of the decision need not be emphasised. It means that France is openly at war with the Soviet. The French have evidently been encouraged to take the step by General Wrangel's recent successes in Crimea, where, according to his own accounts, he has been sweeping the Red armies before him. The Bolshevik *communiqués*, on the other hand, have confined themselves to stating that "heavy fighting has been going on the whole front, in our favour".

No Anxiety in England.

No anxiety over Poland is felt, the recent feverish agitation against our intervention, being due partly to bluff, ignorance, nerves and politics. Mr. Lloyd George has immediately strengthened his reputation. The "down tools" movement is now appearing ridiculous; still no one trusts Russia's professions.—*Madras Times*.

Russian Wireless Evasion.

Justifiable Suspicion Aroused.

LONDON, August 12.

Mr. Lloyd George sent a letter to M. Kameneff yesterday evening, acknowledging receipt of a communication from Moscow announcing that the Polish delegates had not arrived at Minsk. Mr. Lloyd George informed M. Kameneff he had received a message from the Polish Government that until nine in the evening of August 10th, it had not received a reply from the Soviet to its wireless of the 5th consenting to negotiate an armistice and peace preliminaries. Mr. Lloyd George also stated that the British representatives at Warsaw had confirmed the failure of the Polish Government to get into touch with Moscow. Mr. Lloyd George concluded by hoping that M. Kameneff will see that immediate instructions are issued for the reception and passage through the lines to Minsk of the Polish peace and armistice delegation, and that the Russian wireless stations are instructed to receive and transmit the Polish message without delay. Mr. Lloyd George says he cannot help stating that this constant refusal to receive messages from Warsaw, while the Soviet army is steadily advancing, cannot fail to arouse a justifiable suspicion, and is not conducive to a prompt and peaceful solution of the present crisis.

Corroboration of Official Character.

If further corroboration is needed of the official character of the announcement of the French recognition of General Wrangel, it comes from Reuter's Paris correspondent who states that the announcement was prepared by M. Millerand with the approval and the support of his Cabinet.

Clashing of Views.

The explanation of the astonishing decision of France is conveyed in to-day's telegrams from Paris, where it has been made clear that the French action is a retort to Mr. Lloyd George's sending the Soviet conditions to Poland with advice to agree to them without consulting France. Mr. Lloyd George's language is regarded as much too favourable to the Soviet, several of whose terms were considered in Paris as injurious to Poland. Thus there was clashing of views which was yesterday translated into deeds.

Inconsistent with Hythe Decisions.

The *Matin* points out that, apart from Mr. Lloyd George's action, the French Cabinet found that Mr. Lloyd George's words did not accord with the Hythe decisions which were submitted to his colleagues yesterday by M. Millerand. Moreover the French Government considered that the Polish Cabinet seemed to favour energetic effort, of which the offer of supreme command to General Weygand was an indication. The Government thought that Poland ought not to be able to say that the Allies themselves had advised her to lay down her arms in most disastrous conditions.

Situation too Delicate for Discussion.

In course of a speech at the Liberal luncheon Mr. Lloyd George said that the international situation was too delicate for discussion.

He expressed a fervent hope and firm belief that nothing would occur to interfere with our solidarity with France. The only supreme issues of national honour and national safety could justify war with Russia.

Poland will not Accept Dishonourable Peace.

The Warsaw Council of the National Defence has issued a declaration that Poland will not accept dishonourable peace, but that she will defend herself to the end, as did France in 1871. Trotsky has arrived in Bialystok where he has established his headquarters and presumably taken over the Red Command.

U. S. A. Awaiting Outcome of Minsk Negotiations.

WASHINGTON.—The Government is anxiously awaiting the outcome of Minsk negotiations before determining the nature of steps required to redeem the pledge given in yesterday's Note to support the Polish integrity. Diplomatic circles regard Italy's selection as recipient of the Note, as adroit way of giving her friends warning against the political recognition of Bolsheviks.

Groping in Impenetrable Darkness.

4-30 A.M.—Political experts have, up to present been groping in impenetrable darkness, regarding the reported French recognition of General Wrangel. Many tentative explanations have been advanced of the French Foreign Office's statement, most likely of which seems to be the *Daily Mail's* which suggests that the permanent staff of the Ministry is in rebellion against the Government and which points out that similar incident with similar explanation occurred recently. The fact that M. Millerand is absent from Paris and therefore not in immediate touch with the Ministry, would give the daring officials an opportunity of sabotage by issuing a statement, bearing every evidence of apparently unquestionable official sanction.

Calculated Indiscretion.

The *Times* declares that the matter is a calculated indiscretion on the part of the enemies of Franco-British Alliance. The paper demands condign punishment of the offenders.

Complete Mystification.

The *Daily Chronicle* confesses complete mystification. It suggests waiting until the Government gets the official explanation from Paris. This is also the general line taken in other quarters. Nevertheless the situation is such, that matters cannot long be left as they are. The Government has issued an urgent whip for the supporters for Monday.

No Communication to U. S. A.

WASHINGTON.—France has not yet communicated its decision to recognise General Wrangel to United States Government, which, while it is believed to sympathise with France's reported action, is not prepared to extend *De facto* recognition to any Antibolshevik regime in Russia, until the situation is clearer.

Government Policy Cleared.

12-15 P.M.—Despatches from Paris this morning make it abundantly clear that the announcement regarding General Wrangel, was the official statement of policy of the French Government and there is no question of indiscretion on the part of permanent officials. It has been suggested that M. Millerand who is the Foreign Minister, as well as the Premier, is absent from Paris on a visit to the liberated regions, but Reuter messages show that M. Millerand only left Paris this morning and that he was in the capital yesterday.

Royal Visit Postponed.

LONDON, August 12. His Majesty has postponed his visit to Scotland in consequence of the seriousness of the political situation.

The Joint Committee.

LONDON, August 11.

The Joint Committee finished its work yesterday, as Mr. Montagu stated, to-day it was necessary to submit some rules to the House of Commons, but the Finance Report will probably only be laid on the table after the recess, as no fuller legislation is needed.—*Madras Times*.

The Prince's Visit to India.

LONDON, August 11.

It is also quite evident that the visit of the Prince of Wales is partly dependent on the progress of Mr. Gandhi's movement. It is felt that the Prince ought not to go if this develops. An official decision thereon is expected to-morrow.—*Madras Times*.

The Punjab Disturbances.

Questions on the Amnesty.

Mr. Montagu's Replies.

(REUTER'S.)

LONDON, August 10.

In the House of Commons, Mr. Gwynne asked:—What were the numbers actively engaged with Mr. Gandhi in connection with the All-India Khalifat Committee, who had been convicted in war time, or in connection with last year's disturbances, and afterwards released?

Mr. Montagu replied that he had received no full list of the members of the Khalifat Committee, but amongst the members of the Khalifat Deputation that waited on the Viceroy in January four had been interned in war time and two convicted in connection with last year's disturbances. The Government of India was carefully watching the actions and speeches of Mr. Gandhi and his associates. He proposed to leave to it, in full confidence, the determination of necessary action. He did not propose to interfere with the Government of India on the question of maintaining law and order.

Col. Wedgwood asked if the Punjab leaders had been pardoned as well as released, and asked of Mr. Montagu would make representations for the pardoning of those leaders who had not received the full benefits of the amnesty.

Mr. Montagu replied that the only persons pardoned in the Punjab were thirty-six who had been convicted of breaches of the Martial Law regulations. The exercise of the Royal prerogative of pardon was vested in the Viceroy by warrant on his appointment, and Mr. Montagu did not propose to interfere with his discretion.

Replying to Sir J. Rees, Mr. Montagu said he was informed there had been a few cases where subordinate servants of the Government of India had shown sympathy with Mr. Gandhi's non-co-operation movement by resigning.

Indian Pensions.

The Exchange Question.

LONDON, August 10.

In reply to Lieut. Col. Croft, who drew attention to the fact that official rate of the Rupee exchange exceeded the minimum rate for the payment of pensions, Mr. Montagu said that persons entitled to pensions in rupees, who drew their pensions in sterling from the India Office, also received the benefit, of the market rate, if above the minimum rate of twenty-one pence, on the date of issue of the pension. Otherwise conversion takes place at twenty-one pence. It was not intended to raise the minimum.

Colonial Office Policy.

Questions in House of Commons.

LONDON, August 11.

In the House of Commons, Col. Wedgwood raised the question of the general policy of the Colonial Office. He said he feared we had recently departed from the old traditions, and the Colonial Office had a natural bias in favour of the settler class and of the exploitation of countries rather than assuming the attitude of blind justice of the old administration. This was serious in view of the fact that new constitutions were being granted to British East Africa, Rhodesia and Ceylon. Other members followed similar lines of criticism.

Col. Amery replying, denied that there had been any change in the spirit of administration of the Colonial Office. Their goal was to enable every part of the Empire to attain, when conditions made it possible, full power and control over its own affairs, and to develop its own destinies. To give complete self-government straight way to communities like Rhodesia and the East Africa Protectorates, on any sort of franchise that could be devised, would not be in the interests of the mass of the native population.

The Lambeth Conference.

An Appeal For Christian Unity.

LONDON, August 11.

The Lambeth Conference, which sat in private throughout, has now issued a voluminous report of its proceedings. The report shows that eighty resolutions were adopted, dealing with religious and social problems. The most important of them embodied an appeal to all Christian peoples, dealing with the reunion of Christendom. The appeal, which was adopted practically unanimously, urges that Christianity should be manifested in a united fellowship. It emphasises that the causes of division lie deep in the past, while the present calls to a new outlook and new measures and demands a reunited Catholic Church. It visualises a church in which the divided heritage of the past shall be possessed by the whole in common, and suggests that the basis for a united church should be the acceptance of the Holy Scriptures, the Nicene Creed, Baptism, the Holy Communion, and the commonly acknowledged claims of the Ministry and Episcopate as one of the means of providing such a ministry.

Britain's Trade Booming.

Official Returns.

LONDON, August 10.

The Board of Trade returns for July show that the imports amounted to £163,342,000 in value, compared with £153,065,000 in July 1919, and the exports to £137,451,000, compared with £65,315,000. The increase in exports included £67,940,000, for manufactured articles, £21,406,000 for cotton goods, and £6,106,000 for woollens. The imports for the first seven months of 1920 totalled £1,196,328,000, compared with £860,852,000, and the exports to £74,918,000, compared with £400,071,000.

The Turkish Treaty.

British Empire Signatories.

LONDON, August 10.

PARIS.—Sir George Perley, the Rt. Hon'ble Andrew Fisher, Mr. Blankenberg and Sir Arthur Hirtzel signed the Turkish treaty yesterday, on behalf of Canada, Australia, South Africa, and India respectively, after Sir George Graham had signed for Britain.

Britain's Imperial Statesman.

Premier's Tribute to J. Chamberlain.

Interesting Incident in Parliament.

(REUTERS.)

LONDON, August 11.

There was an interesting incident in the House of Commons on the occasion of the Prime Minister moving that His Majesty should be humbly asked to direct the erection at the House's expense of a monument within the precincts of the Palace at Westminster to the memory of Joseph Chamberlain with an inscription expressing the House's high sense of his eminent services to the country and the Empire.

Mr. Lloyd George in the course of a long and glowing tribute said there were few men in the history of Britain who had retained the passionate attachment of so many millions of their countrymen over such a long period. Much of Mr. Chamberlain's policy remained in the ranks of acute controversy but a large part was now beyond challenging by any section, and it was large enough to accord him exalted fame in the region of British statesmanship. His vision of the importance of strengthening the partnership of the Empire had already been justified by the most stern and searching test applicable to any proposal, namely that of a great world war. After dwelling on his brilliant services in the region of domestic legislation, Mr. Lloyd George said that what Mr. Chamberlain accomplished for the Empire perhaps the Dominions were even better able to judge than the people at home. He aroused the national spirit and awoke the imperative need for strengthening the bonds of fraternity between the various parts of the Empire. The notable part played by the Dominions in the great war, especially the alacrity with which they stepped in, could largely be attributed to what he did in arousing the sense of partnership collaboration in the various parts of the Empire (Cheers). The future of the world would alone reveal the full extent to which his labours had contributed to the fashioning of the destinies of the Empire and through the Empire of the late mankind. Mr. Lloyd George quoted Mr. Gladstone as having said, after his retirement, that Mr. Chamberlain was the most remarkable man British politics had produced for the past forty years.

Mr. Asquith, seconding the resolution, paid an equally cordial tribute to Mr. Chamberlain's qualities and character. The resolution was thereupon carried unanimously.

India's Next Viceroy.

Indians Urge Mr. Montagu.

LONDON, August 11.

Under the heading "Viceroyalty of India," the Times states that Sir Rabindranath Tagore has promoted a memorial to the Prime Minister, which representative Indians are signing, urging that steps be taken to allay the spirit of mutual mistrust in India, which is stated to be growing perilously stronger. The memorial, after claiming that India needs at the helm a statesman of political wisdom and an exalted sense of righteousness says that a name occurs immediately in this connection. It is Mr. Montagu who has earned the best claim to the memorialists, gratitude and affection at the time of a great crisis, and whose services to the motherland, they are confident, will be recognised in the history of the British Empire.

Mr. Montagu as Viceroy.

It is quite clear that a quiet campaign is being engineered here in favour of Mr. Montagu as the new Viceroy, on the ground that a liberal minded ruler should preside over the new reforms and no peer is trustworthy.—Madras Times.

Lord Sinha Returning to India.

LONDON, August 10.

The announcement is made that Lord Sinha will return to India at the close of the summer session of Parliament. No political significance is attached to this. Well-informed circles have for some time anticipated his action on conclusion of the summer session, which marks the virtual completion of the Parliamentary authorisation of the constitutional reforms by a confirmation of the draft rules.

Obituary.

LONDON, August 10.

The death is announced of Sir Lewis Miver.

(Associated Press.)

Lock Out in Government Press.

SIMLA, August 13.

In accordance with the threat of strike conveyed in yesterday's application of the compositors of the Government Press Simla, the workers were due to come out this evening at 5 o'clock. But from the statements it appears that the authorities had beforehand taken the situation well in hand. Immediately after lunch time when the men were going back to work they were asked by the police specially called in for the purpose to keep away. Upon this one of the men is said to have observed that the workers had now agreed to wait for Sir Thomas Holland's return as desired by the authorities yesterday. But they were informed that this change of determination at this late hour could not weigh with the authorities and no one was thereafter allowed to enter the office precincts. Strike lock out has thus been enforced.

Dr. Saprus Appointment.

ALLAHABAD, August 13.

In connection with Dr. Saprus' appointment the Pioneer says:—He carried considerable weight in the Imperial Legislative Council and is an advocate of co-operation between Indians and Europeans in the interests of India. The appointment is welcomed in Allahabad where Dr. Saprus is very popular with officials and people.

Under the Legislative Assembly electoral rule No. 9 (2) the Chief Commissioner, Delhi, is pleased to direct the preparation of the electoral roll for the Delhi constituency.

Good-bye to Hijrat.

Experiences of a Muhajir.

A Press Note.

(ASSOCIATED PRESS.)

KARACHI, August 13.

The following description by a returned Muhajir of his experiences in Afghanistan is published as a Press Note:—I know barbers worked I also cultivate land. Two days before the departure of the special Abdul Rahaman misled me saying that a free train was leaving for Peshawar and if I wanted to enjoy life I might go by that train and do an Islamic duty. At the same time he gave me Rs. 19 also. I went to Larkana and there without any payment I got into the special train. Arrangements were made by Jan Muhammad Junejo. On that day I had drunk some Bhang also. In the train we had all sorts of food, drink and luxuries. The train started from Larkana. It was quite dark and the train arrived at Sukkur midnight. We got syrup and dainty dishes. The meals which we had at Multan will long be remembered by us for we got all sorts of dainties there. We were being garlanded there by the people repeatedly. At Lahore we received a big ovation. Jan Muhammad Junejo received many bags of thousands of rupees. Midway between Multan and Peshawar several other Muhajirs joined us. When we got down at Peshawar our number inclusive of women amounted to thousand. At Peshawar Jan Muhammad Pathan treated us well. It was said that a fund had been collected there from which all cost of food, etc. was being defrayed. We were very happy upto the time we were at Peshawar. The difficulties that faced us thereafter cannot adequately be described. When they began to take down our names at Peshawar we for the first time came to know that they were taking us with a view to enrol us as regimental sepoy. Seven of my acquaintances refused to give their names and there were about 30 or 40 who also refused to have their names written down. For all others, arrangements for their conveyances by means of bullock carts and horse carriages were made by Jan Muhammad Pathan on payment while we, 40 men, were made to walk on foot. After we had crossed the Peshawar frontier the sepoy of the Amir accompanied us armed with rifles and would not allow any one of the party to return. After two days journey we reached the place which was called Sarhad in the Frontier. After leaving Peshawar all arrangements for meals of Gazir were made by the Amirs people. The meals consisted of thick pieces of bread soaked in thin water, gravy of dumba flesh which we Sindhis did not appreciate at all, and many out of disgust did not take it at all. When complaints were made to Jan Muhammad he did nothing in the matter. At Peshawar all men of the party were told to hand over all money, that they had with themselves to Jan Muhammad Junejo lest there should be some robberies committed on the way. Jan Muhammad Junejo collected all the money. Some of the men concealed their money. I for myself concealed Rs. 9. The money was taken away from the women also. For want of money those who did not like Pathan meals could not even buy bread for themselves from the bakers in the bazars which proved a very great hardship to those people. When we encamped at a place before we reached the frontier there was such hardship about water that we could not get it except on payment. At first the Pathans gave us for 6 pies water out of their supply just enough to quench one man's thirst, but when all that supply was consumed two men died for want of it, one just before encamped at Daka, and the other in Daka, one child of a Sayed died of heat stroke as the days were very hot. Those of us who had to walk on foot had their feet severely wounded and the scars of these wounds are still to be seen. At every camp women were weeping bitterly and cursing their lot as they were experiencing great troubles on the journey and could not even get water to quench their thirst. Jan Muhammad was taking good care of us so long as we were in British territory, but as soon as we had crossed the frontier he did not care to look into our wants. After six days walking we reached Jalalabad where we met a section of the Amirs army and its Commander openly asked the Muhajirs to enlist themselves in the army. Three hundred men were enrolled there and then, but others said that they would see about it at Kabul. The Commander told us that old men were not wanted in Afghanistan, that only young men were required either to be enlisted in the army or to work as artisans, etc., whereby they could earn their own livelihood. He told us distinctly there was no land available in Afghanistan and none would be given to us, that one who got himself enrolled as a sepoy in the army would get Kabul Ra. 16, which are equal to Rs. 12 of British money, and also free rations. They said that Rs. 12 were quite sufficient for maintenance of the family of a soldier. When we reached Jalalabad many of us requested the commander to grant us passes to return to India. Those who had got themselves enrolled in the army were refused such passes. Seven persons out of those whose names have been given above got such in time to come back. The men from Kandihar Talska had five women with themselves who all got passes. One Maulvi and his servant, residents of Valid Taluka Parkana absconded without pass. They were arrested by the Amirs people at Landi Katal and detained in prison. Poor wife of Kadir Baksha had miscarriage on account of walking the husband having no money sold off his Lungi and thus returned to Peshawar with his wife. Ali Chandie and his maternal uncles son were abusing Maulvi Faiz Muhammad of Dokri as he had caused their ruin by giving them false hopes. They sold their turban and Lungi for Rs. 20 and thus came back. Maulvi Faiz Muhammad of Dokri was left in Jalalabad as no arrangement for his conveyance could be made, Jan Muhammad left him there and went away. Jan Muhammad is called there Saba (Chieftain) of Sind. Many Maulvis who had accompanied us were sorry for the step which they had taken, but did not think of coming back out of shame. Those who got themselves enrolled in the army had to get their heads and beards shaved. I did not shave myself. I got annas four per head from the Commander of the Amirs army. The above account clearly shows that it is not an easy task for us to undertake. It is all nonsense that we shall get land and comfortable living. The Amir wants recruits for his army. There is no other calling which we might take up there easily. I am repenting of this step, and I am bidding goodbye to Hijrat for ever. I advise other Muhammadans also to think before they take up such a step.

Imperial Legislative Council.

First Meeting at Simla.

Important Legislation.

(ASSOCIATED PRESS.)

SIMLA, August 13.

At the first meeting of the Imperial Legislative Council on the 20th instant, the following additional members will be sworn in:—Messrs. Charles Alexander Innes, C.I.E. A. R. Murray, A. H. Froom, N. M. Simeon, Cubbay C. S. I., C. I. E., John Hullah, E. R. K. Blenkinsop C. I. E., Deva Prasad Sarvadhikari, W. D. Waghorn, J. A. Richey, S. P. O'Donnell, B. N. Nitra, H. M. R. Hopkins, Saiyed Mahomed Ali and H. H. Hutchinson.

Mr. Shafi will lay on the table a statement showing the grants made to the institutions for the instruction of the blind, deaf and dumb. Sir William Vincent will lay on the table a statement showing the number of appointments in the judicial branch of the Provincial Civil Service in Bengal.

After interpellations, Sir William Vincent will introduce bills further to amend the Indian Limitation Act 1908, the Civil Procedure Code (1908) and the Indian Motor Vehicles Act 1914, for all of which publication will be sought. He will also introduce a bill to provide for the better discipline of police officers enrolled in the military police or rifle battalions and ask for its publication in the Gazette. Sir George Barner will introduce a bill further to amend the Negotiable Instruments Act 1881. Mr. Dobbs will then move that the bill to take power to require passports of persons entering British India be referred to a Select Committee consisting of Sir George Lowndes, Sir William Vincent, Sir Zulfiqar Ali Khan, Raja Sir Rampal Singh, Mr. Sastri, Mr. Banerjee, Mr. Macpherson, Mr. Haroon Jaffer, Mr. Sinha, Mr. Morshead and the mover. Mr. Hailey will move that Messrs. Banerjee, Nathmal, Murray, Gubbay and another be added to the Select Committee appointed to report on the bill to constitute an Imperial Bank of India, and for other purposes. Sir William Vincent will then introduce the bill to provide for the punishment of malpractices in connection with elections and to make further provision for the conduct of inquiries in regard to disputed elections to the Legislative bodies constituted under the Government of India Act and also to move that the bill be referred to a Select Committee, consisting of Sir George Lowndes, Sir William Marris and Messrs. Muddiman, Sardar Sundra Singh, Sastri, Banerjee, Haroon Jaffer, Allen Hopkins and the mover, with instructions to report on or before the 9th September 1920.

A Case of Murder.

CALCUTTA, August 13.

At the High Court Sessions to-day Mr. Justice Buckland and a special jury were engaged in hearing a murder case in which the present exchange depreciation is said to have led to the commission of offence and in this case Abdul Jabbar and Saraitulla were charged with murder of one Musamall. Saraitulla was employed in City line of Steamers as a serang. The standing counsel in opening the case said there was a corrupt practice among serangs by which they levied blackmail from the people employed under them. Saraitulla employed three men on their agreeing to pay him two months wages. Each of them paid him a month's wages in Calcutta before starting. At New York they paid him the balance in pound notes. On 3rd July they returned to Calcutta by the City of Canton and Saraitulla found that the pound was worth only ten rupees and demanded from each of them the balance of rupees five which they refused to pay. On the 5th July when the crew were paid at shipping office the two accused went there and demanded the money. Musamall was carrying the money drawn from shipping office. The accused assaulted him with an iron rod. He fell down and was taken to hospital where he died. The case is proceeding.

Accused Discharged.

At the High Court Sessions to-day Justice Buckland disposed of a case in which Shiek Bilatoo was charged with murdering a Punjabi taxicab driver. It was alleged that the deceased was cited as a witness in a taxicab dacoity case in which Bilatoo was one of the accused. On the 6th March last the accused met Bilatoo while driving his car. The accused asked Bilatoo to stop the car but as he did not obey the accused shot him dead. The standing counsel in opening the case said that certain facts had come to light which justified him in withdrawing the charges. His Lordship discharged the accused.

Quite a strong agitation, particularly among the Parsi community, has been going on during the past few days in Bombay over acquiring by the Government of a large area near the Grant Road station inhabited mostly by Parsis for the purpose of it being made the central terminal station of B. B. and C. I. Railway under the development scheme. A deputation of Parsis proceeded to Poona and waited on H. E. the Governor. His Excellency said that the site selected was the only one suitable and that alternate proposals were altogether unacceptable.

The District Traffic Superintendent B. N. Ry. wires from Chakradharpur August 12th:—The breaches on the line between Sini and Jharsuguda have now been repaired and through running of trains has resumed.

Absolute Postponement Ordered.

A Communique says:—A few days ago the Political Agent, Khyber, wrote to Sarhaddar Dakka, asking him if he could arrange to receive convey of Mahajirin every day of the week instead of on caravan days only in order to obviate congestion. Sarhaddar Dakka has replied in a letter dated 12th August that as the road is congested with Mahajirin and their transport and as arrangements for those who have already arrived are incomplete the Amir has ordered absolute postponement of emigration movement until further orders and no emigrants will be allowed admittance to Afghanistan. The local Khilafat and Hijarat Committees in North West Frontier Province have been informed with a view to their warning and stopping intending emigrants. It would be well if the Khilafat and Hijarat Committees elsewhere take similar action to obviate loss and trouble to intending emigrants.

Bombay Corporation.

Lady's Appointment Disputed.

A Heated Discussion.

(ASSOCIATED PRESS.)

BOMBAY, August 13.

The Bombay Municipal Corporation devoted part of another afternoon in discussing Mrs. Easdon's appointment as Medical Officer of the Municipal Maternity House. Mr. Clayton, I. C. S., the Commissioner, who spoke with warmth, made a lengthy statement explaining the circumstances under which Mrs. Easdon's appointment was made. He considered her to be the most suitable of the three candidates whom he had selected from among twelve applicants. Referring to the allegations made against her, the Commissioner was convinced that she had been maligned of callousness at Amritsar. In a letter she had written to him, she most emphatically denied the accusation made against her before the Congress Committee, and it was only when she read this discussion in the newspapers that she first knew that such an accusation had appeared against her in the Congress Committee's report. It was an Indian Chaprasi and another servant of the hospital at Amritsar who had taken her, in disguise, to the house of a police sepoy, when the mob came to the hospital, in search of her. She mentioned this to show that she had the affection of the Indian servants, who would not have stood by her if she had made the unkind remarks attributed to her. He was firmly convinced, the Commissioner continued, that there were any impartial tribunal to which this lady could apply she would be acquitted with honour. But the Congress tribunal was not impartial. The European community was just as bad and it was as much biased as the Indian community. An Indian would not get justice from a European in the heat of excitement, and so also this lady was in danger of not getting justice, even from a community of honourable honest and straight forward men, as the Corporators were. He had recommended Mrs. Easdon, but he did not press for her appointment. Mrs. Easdon could claim to be as much an Indian as any of the members of the corporation. She was born in Karachi, and was a graduate of the Bombay University, and she had been away only for eighteen months, when she had been to Edinburgh to get her L. R. C. P. degree. His feeling had all along been, with those of the Sheriff of Calcutta, that they should bury their feelings in this matter. That was for the good of India. He told Mrs. Easdon that he was so satisfied with the justice of her case that she was perfectly prepared to sever his connection with the Corporation for her sake, and he was still prepared to do so. But she looked at the matter in an extraordinarily sensible way, and said she would not serve the Corporation unless they had full confidence in her. He thought Mr. Jamnadas Dwarakadas held a big stick against him on the last occasion, and said "the Corporation would bring him to his senses."

Mr. Jamnadas:—"I did not say so."

The Commissioner said he should be very sorry to misinterpret him. He would inform the Corporation that he had received a threatening letter, from a European gentleman whose name was Mr. Edwards. He would say that he regarded Mr. Edwards' letter with as much indifference as Mr. Jamnadas' threat. If five members of the Corporation would assure him at any time that they would rather that he went, he would go, but, as he said, he was a little out of sympathy with the Corporation in this matter, and he did not want to press his point of view on them. He would ask, as he had given a fair explanation of Mrs. Easdon's case, and as she had dropped out of consideration, that further discussion on this question should not be encouraged.

The debate on Mrs. Radhaboy's letter was then continued. Mr. Sethna moved an amendment that the letter be referred to the Medical Relief Committee for report, and that the Commissioner be informed that in the meanwhile the existing arrangement should be continued. The amendment was carried.

On the night of the 8th instant, the iron safe kept at the Pudukotah Rajah's Hospital was found to have been tampered with, and cash to the total of about Rs. 800 was missing. The police, on information from the House Surgeon, proceeded to the spot and are investigating.

Three successive floods in the Suvaranarakha river caused immense damage in Gopiballapur, Mayavaram and Davan Thanam. The iron bridge over the Gouriah Canal has been washed away. The flood water overtopped the Samsunderpur embankment inundating twenty villages. The superstructure of a pucca sluice was taken away completely. Opposite the sluice the bridge on Gopiballapur Baripoda road has been also washed away and twenty-five villages inundated. Crops have been totally destroyed in the affected areas.

In exercise of the powers conferred by Section 12 of the Indian Press Act 1910 (A of 1910) the Chief Commissioner Delhi hereby declares to be forfeited to His Majesty all copies wherever found of (1) two pamphlets entitled "the Day of the Martyr and the present Time" both in vernacular issued by the Hindustan Ghadr Party, 5 Wood Street, San Francisco, California (2) two leaflets entitled "India in Revolt" and "India a Graveyard" and (3) Hyndmans "Awakening of Asia" published by Reni and Liverwright, New York, as the said publications contain passages which have a tendency to bring into hatred and contempt and to incite rebellion against Government established by law in British India.

The following has been published in the Gazette of India, Finance Department:—In rule 11 (4) of the New Pension Rules published on the 15th November 1919, it was laid down that the Government would have an absolute right to retire any officer after he had completed twenty-five years service without necessity to give reasons and without any claim for compensation in addition to pension. It appears that this rule has given rise to some misapprehension as to the intention of Government and the Government of India think it necessary to declare that the right reserved to Government under this rule will not be exercised except when it is in the public interest to dispense with the further services of an officer.

News in Brief.

Mr. E. M. Cook I. C. S., succeeds Mr. Gubbay as Financial Secretary to the Government of India.

The Indian Association has sent a telegram to the Hon'ble Dr. Sapru offering hearty congratulation on his appointment as Law Member.

A Krishnagar message says:—The Nadia District Association has resolved that non-co-operation movement could not be adopted in its entirety.

The Committee of India Association, Calcutta disapproved non-co-operation movement as being impracticable and opposed to the best interest of the country.

The Mail steamer *Kaiserihind*, which left London on the 30th ultimo and has on board the mails of the 5th instant, arrived at Port Said on Wednesday, the 11th.

It is understood that the Maharaja of Darbhanga has placed a sum of Rs. 10000 at the disposal of His Honour the Lieutenant Governor Bihar and Orissa to relieve suffering caused by floods and famine in Orissa.

Notices demanding payment of indemnity assessed in 1919 by District Magistrate of Delhi under sections 15 of Police Act of 1919 for what are called last April's disturbances are now being received by the house owners in Delhi. It is understood that Dr. Ansari and Mr. Asaf Ali have decided to decline payment of amounts demanded from them under the said Act.

An Anglo-Indian undertrial prisoner named Pinke escaped from Bangalore district jail last night. It is stated that he made use of the table and chair provided in cell to get at the window through which he is supposed to have escaped. He was arrested a few days ago by Inspector Roberts of C. and M. Station in connection with cases of alleged house-breaking and theft in the station.

The Bengal Provincial Congress Committee asked the opinion of the District Associations to state their views on non-co-operation movement. The Dinajpur association by a majority expressed views against the movement. The Congress Reception Committee have wired to Bombay inviting six members of Parliament to attend as visitors, the Calcutta Congress to be held from the 4th to 7th September.

Latest Telegrams.

(ASSOCIATED PRESS.)

CALCUTTA, August 14.

An European found loitering on the Burdwan Station platform on Thursday night when the Up Punjab mail was waiting was arrested by a police officer on suspicion and brought down to Calcutta. There was a persistent rumour that this European was suspected to be the murderer of Col. Tufnell.

The European who was arrested at the Burdwan railway station in connection with the Tufnell murder is one Richard Lewis. He is said to be a deserter from the army and at present a resident of Bangalore. It is reported that he had an iron hook concealed in his person and a purse containing Rs. 157 for which he could not give a satisfactory account.

CALCUTTA, August 14.

Her Highness the Maharani of Sikkim and suite arrived in Calcutta yesterday. The party will stay at Government House for the night and leave for Mussooree to-day.

BOMBAY August 14.

The five per cent now income tax free loan issued by the Government at 95 has dropped to 87 in the bazaar.

HYDERABAD, (SIND) August 13.

The hearing of the case against Mahomed Makhan-a Zemindar, Hajee Ahmed Ali, a shop keeper and another young man charged under section 108 I. P. C. concluded to-day before Mr. Gibson, District Magistrate of Thar and Parkar. The Magistrate found the accused guilty of having made inflammatory speeches on the 19th June after the Id prayers in Phuladum village and ordered security to be furnished in each case. The accused refused to furnish security in each case. The accused refusing to furnish securities were sentenced to undergo one year's rigorous imprisonment each.

COIMBATORE, August 14.

The case of the alleged murder of photographer in which Sulur Subba Rao, Ghose, Ponnann, and Nanjappa Chetty stood charged with abduction and murder under sections 364 and 302 I. P. C. defence concluded and there was no address either by Mr. Norton or by Mr. Ramaswamy Iyengar. The judge also did not sum up the case. The assessors found all the accused not guilty of the charges. Judgment is reserved till Monday the 23rd instant.

LAHORE, August 14.

The *Tribune* in to-day's issue recommends non-co-operation narrowed down to a limited and definite issue, viz, that the constituencies for which some of Punjab leaders convicted by martial law tribunals last year have stood should refuse to elect any other candidates except those leaders in case the Government holds them to be disqualified from standing in spite of the King Emperors amnesty. As to the legal effect of the amnesty it quotes from an article recently contributed to its columns by Bakhshi Tek Chand, one of leaders of Lahore High Court Bar who explains by pointing out to the long string of decisions of highest authority and opinions of wellknown jurists that the amnesty wipes out both punishment and offence.

(REUTER'S.)

(Un-corrected.)

LONDON, August 12.

Reuter's learns that every effort is being made by British and French governments to come to agreement and there is every prospect that satisfactory solution will be reached. In event of difficulty Lloyd George and Curzon will probably meet Millerand at Boulogne during weekend.

Premier's Secretary Kerr, interview with Reuter's representative this morning, said that Reuter's announcement of French recognition of Wrangel must necessarily be subject of discussion between British and French Governments. He added that Premier was preparing statement on subject which he would probably make in House, Premier, who had been about to leave for holiday in Switzerland, had postponed his departure indefinitely.

PARIS:—British Charge D'Affairs has delivered Government communication to French Foreign Office. British and French diplomat have examined divergencies of views and had conversations regarding them in most amicable spirit.

First move in Russo-Polish negotiations has materialised in Polish Foreign Minister intimating that Poles have despatched parliamentaries to come to understanding with Russian command.

BRUSSELS:—Inter-Allied Seamen's Conference has adopted Belgian Delegation's motion in favour of general strike of seamen with object of obtaining eight hour day and forty eight hour week, with French group's amendment in favour of submitting question to Commission composed equally of shipowners and seamen before launching strike movement. Motion and amendment were carried practically unanimously with exception of American delegates.

Telegram from Riga says that Latvia signed peace with Soviet on 11th instant.

బందరు వాస్తవ్యులు తోట రావదాను నాయుడు.

గార చ్యుతికొనినవాడు పిల్లలుచూస్తూ ఉ. పి. తెలి గా వ దీపావ్యమెంబులో వదిలేసి ఉపకారవేషమును గైకొనుచుండిరి. చాలా వజ్రదండల వారు, బందరు మ్యూసికల్ కంపెనీల అనరరీ మేజిస్ట్రేటుగానుండి చక్కగ తమను నెరవేర్చుచుండిరి.

కోణంపూర్వ వాటాగ్రాఫర్ వాస్తవ్యుడు విచారణ.

ని నిసిది. రావదాను అయ్యల నాయుడు వాస్తవ్యులగాని అందరు నీకులేదు. ఆ వందల ముద్రాయులు నిర్దోషు లని. 28వ తేది తీర్పువేస్తున్నారు.

వర్షము వరియు ఇండ్ల వసానార్థి నూడిం బ్రహ్మ.

1000 వీరిను ఆర్జునమునుతీసిరిట గాని వర్షమువారి)ను నిలిపివేడట.

తెంకనూరు, ఆగష్టు 18:— విచారణలో నున్న

జిల్లా ఆ. గ్లో యిండి భక్త శయినీ తెంకనూరు జైలులో నుండి గత శనివారం ఉయ్యవాడు తన గదిలో నున్న బల్ల మీద వర్షవేడికొన యెక్కి కిటికీపై దూరి పొంపొయ్యెనని తేలుచున్నాడు. కొన్ని దినములు క్రితము, వేమలూ గొం గళము చేయుట చేతను దోపిడి చేయుటచేతను, సి. ఎమ్. వేమెన్ ఇవన్నెవర్లరాబట్టు గారివలన ఖయదులో పెట్టబడినా.

నివారము నివారణము.

(టిబూన్స్) శ్రీధర.

సౌభాగ్యం (వరకునుచే విడుదల గానింప బడిన వం

జాబు నాడుట లభ్యులకు కానుక దని ప్రధర్వమునా రా జ్ఞానిండువో అట్టివారిసౌభాగ్య నియామక వర్షము లింకనని ఎన్న కొనమని నవాయ నిరాకరణము గానింపివో వాసుండును.

సౌభాగ్యం (వరకునుచున్న క్షయ నేరముల వర్షము

పొవు నని లానూరు ప్రాకార వరకు బడి తేనెచందుగారు ధర్మశాస్త్రమునుండి యాచారములనుబో నృప్తికొనించెను.

* * * * *

అనరరీ మేజిస్ట్రేటులు రాజనామా యయ్యుట:—అం

బాడులూ, అనరరీ మేజిస్ట్రేటులుగా నున్న బంగియర్ వారు నా సాహెబు, మాలిగాబుల్ రహీతున్ సాహెబు, మహమ్మదు ఖానీము, హ.ఎ. ఎన్. చంగాబప్ప గార్లు తొలికిం యుక్తమున గలర్న సుంతువారి తంపని పెంబుల్ కిరా ఫత్ కుటివాడు, ఏర్పబడిన, నవాయ నిరాకరణమున, బాగుగా నాలోపించి, అనరరీను వని, అంబూడి ప్రజల రుచి యుండుటచే, నును, యా అనరరీ మేజిస్ట్రేటు వదల్తు లను నిర్ధారించుచున్నా మని తెలుపుచున్నాను."

కలకత్తా అబ్దుల్ జిబ్రి, నాగర్లు అనుచా నిర్ధరము

కలకత్తా నూనూరు అను నాని చుపిసా రని తేవిన నేరము యారోజాన నెవన్న కొద్దూ నివారణ ప్రారంభమయ్యెను. డివిజన్ అధీనుండి నూనూరు దేబ్బతినుకొని పొవుచుం డగా ముద్రాయ లిడద ఒక యనువచున్నున తీసుకొని నాని కొట్టిరి. దెబ్బలుబాగగ రకులుకల్లు వారు క్రింకవడిపొయ్యెను. నాని అనరరీ తీసికొనిపోయి క్షమా నాకుండుటచే తన పోయెను. తేనె నివారణ అనుచుండును.

మదరాసు అందునదరకమరాటా రైల్వేకంపెని (లిమిటెడ్.)

(ఇంగ్లాండులో ఇంకాస్పాలో చేయబడినది.)

పకటన

1920-వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు నెల మొదటి తేదీనుండి పూర్వోత్తర (నార్త ఈస్ట్) లైను మీదుగా పోవునట్టి మెయిలు, ప్యాసేంజరు బడ్డయొక్క కాలగరిమితి ఈ క్రింద వ్రాయబడిన ప్రకారము మార్చబడును.

Table with 3 columns: Train Name, Route, and Time. Rows include Madras to Bangalore, Bangalore to Madras, Madras to Chennai, Chennai to Madras, Madras to Pondicherry, Pondicherry to Madras, Madras to Karaikal, Karaikal to Madras, Madras to Tuticorin, Tuticorin to Madras, Madras to Coimbatore, Coimbatore to Madras, Madras to Salem, Salem to Madras, Madras to Tirupur, Tirupur to Madras, Madras to Erode, Erode to Madras, Madras to Mysore, Mysore to Madras, Madras to Hassan, Hassan to Madras, Madras to Channarayana, Channarayana to Madras, Madras to Srirangapatna, Srirangapatna to Madras, Madras to Srirangapatna, Srirangapatna to Madras, Madras to Srirangapatna, Srirangapatna to Madras.

కాకినాడ, రేచెల్లె, విశాఖపట్టణము బ్రాంచీల మీదుగా పోవు బడ్డ మెయిన్ లైను మీదుగా పోవు బడ్డము అనుకూలముగా నుండునట్లు మార్చబడినవి.

భారత ప్రభుత్వచట్టము

నిబంధనలను మార్చిన జాయింటు కమిటీ వారి మొదటి నివేదిక.

1919 సం. భారత ప్రభుత్వచట్టము ననుసరించి భారత ప్రభుత్వము నిర్మాణమును నిర్వహించు, ఎన్నికలను నిర్వహించు భారత ప్రభుత్వము చట్టమును విధించు నిబంధనలను జాయింటు కమిటీ వారు సమావేశమై ఆలోచించి తీర్మానము చేసివారు. ఈ నిబంధనలను అవసరముగా మార్పులు చేయుట యొనరి. చట్టము నకు సంబంధించిన మిగిలిన నిబంధనలు కేలంగ ఆలోచించి నివేదించబడును.

1 వ భాగము

సాధారణ విషయములు

ఈ నిబంధనలు కేలంగ చేయుటలో భారత ప్రభుత్వము వారు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల వారు ఎన్నడును భాగముగ తీసుకొనవలసివచ్చును. అది ముఖ్యముగా వారిని అత్యధిక కాలములో తయారుచేసివారు ఇండియాలో తయారుచేసిన నిబంధనలలో కమిటీ (జాయింటు కమిటీ) కొద్దిపాటి మార్పులు మాత్రము కావించిరి. ఆర్డర్ ఏర్పాటు చేయుటయందు పార్లమెంటు వారు చూపెట్టి నడుమదేశములకు, జాయింటు కమిటీవారి శిఫార్సులను, విశాలదృష్టితో పరిశీలించారు.

2. కొత్త బిల్లులను సమీక్షించి తీసుకొనివచ్చుటగాని అనేకములను తప్పించుట మాత్రము చేసిరి. వివరము లన్నిటిని భారత రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల జ్ఞప్తియందుగా కొని నిబంధనలను తయారుచేసివారు.

3 ఇండియాలో తయారుచేయబడిన, సరళిచేయబడిన నిబంధనలను త్వరలో పార్లమెంటు చూచి ఆమోదించి తప్పించుట, సకాలములో ఎన్నికలకు ప్రయత్నము చేయవచ్చును.

2 వ భాగము

రాష్ట్ర ప్రభుత్వములకు ఎన్నికలు.

4. మదరాసులో బ్రాహ్మణేతరులకు, బొంబాయిలో మహారాష్ట్రీయులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము; ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును గూర్చి ప్రజలకు స్వయంభూత తీర్మానములను పోయిరి. ఆందుచేత మధ్యవర్తి నిర్ణయించవలసి వచ్చెను. మధ్యవర్తి నిర్ణయము కొందరికి నశియించి గాదు. అయితే నిర్ణయము చక్కగ నున్నదని కమిటీవారికి తోచినందున, నిర్ణయమునందు అనవసర ప్రత్యేకము కల్పించుకొనగూడదను నిర్ణయముచేరవచ్చును ఏమియు మార్పులు మరల కలగజేయరు. బొంబాయి రాజధానిలో మహారాష్ట్రీయుల కొరతను పూర్తిచేయు కొంతమంది అధికముగ నున్నందున పార్టీ సంఘమువారికి కష్టముగ నున్నది. కాబట్టి మహారాష్ట్రీయుల కొరతను పూర్తిచేయుటకు ఒక స్థానమును మాత్రము తీసివేయుటయైనది. మిగిలిన విషయములలో మధ్యవర్తి చేసిన తీర్మానములు నిజముగా.

5. ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము విషయమై భారత ప్రభుత్వము వారు నూపించిన ఏర్పాటులను మదరాసు బ్రాహ్మణేతరులకు మాత్రము అత్యవసరము కమిటీవారు పరిశీలించివారు. భారత ప్రభుత్వము వారు నూపించిన మార్పులలో కమిటీవారు ఆమోదించుచున్నారు. బ్రాహ్మణేతరులకు మహారాష్ట్రీయులకు ఎన్ని స్థానములు ప్రత్యేకములవలెనో, అత్యధిక బ్రాహ్మణేతరులైన (మహారాష్ట్రీయు) వత్తున కమిటీవారి ఆధిపత్యము. రెండు స్థానములను ప్రత్యేకముగా బ్రాహ్మణేతరులకు ఒక స్థానము ప్రత్యేకములవలెనొందును. అట్టి ప్రత్యేకములను ఎన్నికలలో ఒక బ్రాహ్మణేతరునికి గరిష్టముగ 30 వోట్లు కల్పి. అతనికి తరువాత ఒక బ్రాహ్మణేతరునికి వ్యవసాయము, వ్యాపారము ప్రత్యేక స్థానము బ్రాహ్మణేతరులకు నూయొక స్థానము బ్రాహ్మణులకిని ఇతరులకిని నుండునుగా. కాని బ్రాహ్మణేతరులకి గరిష్టముగ 30 వోట్లు వచ్చును. మొదటి స్థానము కలిగి ప్రత్యేక స్థానము (Reserved seat) నుండి తమ వార వాస్తవముగ 30 వోట్లుగల బ్రాహ్మణేతరులకి ఇచ్చి వేతనములను నవి మదరాసు బ్రాహ్మణేతరులకి కొరె. ఈ కొరె జాయింటు కమిటీవారి సమక్షములకు ఖంగరముగ నున్నది.

కార్మికుల ప్రాతినిధ్యము.

కార్మికులకు ఎన్నడును ప్రాతినిధ్యము కలగవలెనని కమిటీ వారు శిఫార్సుచేసిరి. కలకత్తా కర్మాగారములలో రూ 25 అ మొదలు రూ 50 ల వరకు సంపాదించు కార్మికులకు,

బొంబాయి రాజధాని నగరములలో నేతరవర్గాలను మినహాయించి 40 మందికి పైగా కమిటీ సంపాదించు వారికి—ఎన్నికలను అధికారమును, వారికి ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును కలగవలెనని. ఇండియాలోని ప్రస్తుత కమిటీలలో ఇంకొకటి మంచి ఏర్పాటులు చేసినట్లుగా వున్నది. ఇండియాలోని కమిటీవారు నిర్ణయించుచు, ఇండును, అధికారములను చక్కగ నుండగలవనియును, వారికి సామాన్యవోట్లను లభించగలవనియు భారత ప్రభుత్వము వారు తలచుచున్నాడు. ఆ ఆధిపత్యములో కమిటీవారి తేలికపాటునున్నది.

సభ్యత్వమును గుండు ఆటంకములు.

జనరల్ కాన్వెన్షన్ యొక్క కమిటీ సభ్యత్వము కోరవారు ఆ కాన్వెన్షన్ యొక్క ఎన్నిక వారును నుండరలెనని భారత ప్రభుత్వము వారు కోరుచున్నది. ఏ కాన్వెన్షన్ యొక్క కమిటీ సభ్యత్వమును నిబంధించునో, ఆ కాన్వెన్షన్ యొక్క ఎన్నిక వారును నుండరలెననియును, ఏ కమిటీవారు ప్రాతినిధ్యము చేసినవో, ఆ సంఘమునకు సంబంధించిన వారు గ నుండరలెననియు ఎంచుట భర్తము. అయితే రాష్ట్రములలో తారతమ్యము లేకపోయిన వారును కమిటీవారు తలచుచున్నాడు. ఈ సూత్రము ననుసరించి, నిబంధనలలోని 6-వ నిబంధనను కమిటీవారు మార్పు కావించివారు.

ఆర్డర్ ప్రవర్తన నియమములు.

ప్రస్తుతమును నిబంధనలను గాక, మరొకటి ఏర్పాటు చేయుటకు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములకు ఒకటిగా భారత ప్రభుత్వము వారు ప్రత్యేకములను తెలియుచున్నది.

(అ) అభ్యర్థన ఎన్నికలకు ఎంత వ్యయము చేయవలెననియు (ప్రస్తుతము తెలియనందున మొదటి ఎన్నికల జరిగిన తరువాత వారి వివరములు రాజప్రతినిధిగానిచే నిర్ణయించబడును. 4 వ అనుబంధములో కొన్ని వివరములు చేర్చబడినవి. వినిని పాటించుటయెడల, ఎన్నికల రద్దుచేయబడును.

(ఆ) గవర్నరు మెంటు వారు కష్టపడిన "చీకములు" యొక్క కొని చేయవలెనని సంఖ్యను నిర్ణయించివారు. ఏకీ మితి ఇంకను కొందరిని ఏర్పాటుచేసిన, ఆకర్షణ ఆశ్రితమైన ప్రజలకును కమిటీవారు తలచుచున్నాడు.

(ఇ) నిబంధనలలోని 1 వ భాగము 4 వ అనుబంధములో 1 వ నియమమును కమిటీవారు మార్చివారు. ఈ మార్పులకు, ఈ నియమము ఇంగ్లీషు వర్షముల ననుసరించి యుండును.

(ఈ) 82 వ నిబంధనలో ఒక శిక్షామార్పు కావించబడినది. ఎన్నికలలో నుభవించు వివాదములను తీర్చుకొనుటకు ప్రాక్టరులలో జడ్జిగా నుండినవారు కమిషనరులుగ నియమించబడవచ్చును.

9. నిబంధన 7 క్రిందవోట్లను గూర్చున్నది. దీనిని కాననభిల సమావేశముగా నాలోచించి తీర్మానించు వలసి యుండును. ఈ తీర్మానము తీర్మానించుటయే శిఖ్యముగాని కనీసము ఒక మాసము కాలము ఇవ్వవలసియుండును.

10. కొన్ని ప్రత్యేకములలో యొక్క ప్రామాణిక ప్రాతినిధ్యము మాత్రము ననుసరించి జరుగునని తెలిసికొనుటకు కమిటీవారు సంతసించుచున్నాడు. చట్టములో నున్నట్లు పార్లమెంటు కమిషను వారు నిబంధనలను గూర్చి యోచించుటలో గ ప్రాతినిధ్యములు ఇంకను హెచ్చించుటకు వసతి గలగవచ్చును. కాబట్టి కాననభిలలో అంగీకరింపబడిన అత్యధికముగా చేయుటకు అధికారము ఇచ్చుచు 18 వ నిబంధనలో కొంత తగ్గించినది.

11. "యుగోపేక్ష" అను మాట తన విధముగ తగ్గించబడినది.

12. మదరాసు సంబంధించినంత వరకు ఈ క్రింది మార్పులు చేయబడినవి:

(అ) 8 వ నిబంధన (జి).

వేరవడియందు సంఘములకుండి సభ్యులకు మోజించుటకు ఈ నిబంధన ననుసరించి అధికారముండగలదు.

(ఆ) 4-వ నిబంధన (మదరాసు) ఒక కొద్దిపాటి మార్పు కావించబడినది.

సామాన్య కాననభిల ఎన్నికలకు సంబంధించిన నియమములు.

3-వ భాగము.

13. సభ్యత్వమును గుండు ఆటంకములు.

సామాన్య కాననభిల సంబంధించిన విషయములలో 6-వ నిబంధనలో, రాష్ట్ర ప్రభుత్వము సభకు ఆశ్రియము విషయములు ప్రకరము, సమరణతను బడినది. సామాన్య కానన సభకుగాని కొన్ని ఆధిపత్యముగాని ఆయా రాష్ట్ర

Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon.

శ్రీ రీ శే షు ల గు లో క మా న్య బాలగంగాధర తిలకుగారి నిర్యాణ వద్య సుమగుచ్ఛము

జనమంది నీతారామస్వామిగారు, పితాపురము.

నీ॥ ఏపండితుని మాటయెల్ల ప్రాజ్ఞులకును
విజ్ఞానసంయుక్త వేదవాక్కు-
ఏధీరు ప్రావీణ్యమెల్లయోధులకును
ధర్మసంగరమార్గదర్శకంబు
ఏధన్యుడెవలెంబెల్ల మానవులకు
దేశభిమానోపదేశకర్త
ఏయహతునినామమెల్లమౌండవులకు
పరమానురాగసంపాదకంబు

నీ॥ అట్టిబాలగంగాధరడ కృతు కట
మనలనందఱు ఓడవాడి చనియెడివికి
ఎంతకష్టమప్రాపించె నింతలోకం!
కడుపుచెలువగుచున్నదిగాని, దిటుము
తెచ్చుకొన కళ్యమె యెట్టిదీరులకును?

నీ॥ కిట్టిని వారిచేతిట్టులువడుచును.
భూమింపబడినట్లు మోడమందె
మోడమందు లెగాక భూకళల మొప్పు
చేయ బూనినపనికేసి తీలె
చేసితిలలు లెగాక చెఱబడియొందియు
స్వగ్గాన నున్నట్లె సంతసించె
సంతసించు లెగాక సద్గ్రంథములుగూడ
రసవంత మారిత రచనచేసె.

నీ॥ ఇంక నెన్నోపాట్లు పడినాడే మిచెప్పు!
నట్టి మహారాష్ట్ర మణియేగ నని విడిచి
యింకనతనిగాంచెడు భాగ్యమెట్లుగల్గె?
భారతీయుల కెంతయా పత్తునచ్చె
నెట్లుతీకవ్వమును సహియింపగలము?

నీ॥ సంస్కరణంబు లసంతృప్తికరములు, పనికిరావని చెప్పు
వారు గలరు, ఇచ్చినవానితో దృష్టివిహించుడు. పనికివ
చ్చునెడువారుగలరు, అన్నము గోరికనున్నము వచ్చెను,
వడ్డనిపల్లెడువారుగలరు, గడవిడచేసిన గలుగదులభంబు,
వాడమేలయ నెడు వారుగలరు, కానభవభిరులవద్ద చాల
తప్పు, నియోడవారుగలరు; కాదనియెడువారు, గలరు;
యుక్తమార్గము వెల్పువలయుగాని, నిట్టి సమయాన తిలకు
లేనట్టికష్ట, మెంకడుపురమో వనియింపదరమే!!

నీ॥ బాలగంగాధర భాతినిప్రతివాడు, విద్యాధునిఁబు డెవె
లయు గాక! బాలగంగాధర భాతినిప్రతివాడు కర్మసి
యందెయి (కాబుగాక! బాలగంగాధర భాతినిప్రతివాడు,
భరతనేకుడయి పరగుగాక! బాలగంగాధర భాతిని
ప్రతివాడు, నీకర్మభక్తుడై యెసగుగాక! గీ.బ్రహ్మరాజ్యము
స్థిరముగ వలయుగాక! మౌండవులకెల్ల విధవంబులబ్ధు
గాక! భరతదేశ మావృత్తము బడయుగాక! అఖిలప్రాణి
కోటికి సాఖ్యుడగునుగాక!;

కాశీనాథునిచిన ఏరభద్రదయ్యగారు. ఈడుపుగల్లు.

ఉ. భారతమాతృ భక్తుడయి, భారతదేశము వృద్ధిజేయుగా
భారమునూని బోధలను బాగుగజేసి స్వరాజ్య బీజముకా
వారకవిత్రె జిత్రముల, పండకమున్న మహాత్ముడక్కటా!
భారత మాన్యదో తిలకభానుడె యస్త్రమునందె మాతరో!
చ. అనఘుడులోకమాన్య ఘనుడన్నను భారతదేశకృద్వియే
ఘనమనియించి కష్టములగాంచియు మైదుననుండి గీతలకా
ఘనమతి కర్మయోగమును గారవమందగ్గవా సైగ్రంథముకా
ఘనతరకీర్తిగాంచి యెటుగాయము బాసెనె యాంధ్ర
మాతరో!

మ॥ ఘన! గంగాధర! లోకమాన్య! తిలకా! కారుణ్యమూర్తి!!
పరా! ఘనస్వారాజ్య భరంబుదాల్చి యశముగ గల్పించి
నల్ దిక్కులకా, జనగానీతును బాడియే విడిమముకా
స్వర్గంబుకుండెనని. న్ననగారాడు విధాతనే నెయిటువా!
హా!! దీనకల్పరూపా! ॥

నీ॥ తన ప్రాణములనిచ్చెదన దేశస్థుడికై, మాంబు ఓడచెవా
మానియెదను, కారాగృహములోన ఘనబుద్ధి గీతకు, కర్మ
యోగముప్రాసె ఘనదేవత, స్వారాజ్య భారమేసాఖ్య
దంబనియెంచి, కష్టంబులెన్నియో గాంచెనెదను, భరతి
ఖండములోన భవ్యజన్మముగాంచె, కీర్తివంతము రత్నగిరి
నెనడును॥ అట్టినిపుత్రుడో తిలక స్తమించె, నమ్మభారత
మాతరో!! యడలకప్పు! కలరు నీముద్దుపు పుత్రులొ
గాంధీభూష, లనఘు లెందరోవారల గనగదవ్వు॥

రాజా మంత్రప్రెగడ భుజంగరావు బహద్దరుగారి

నీ. అధికారు లెన్నెన్ని విధముల బాధించి, నట్లుపల్లార్చి
భయముగనక, కారాగృహప్రాప్తి భారంబనక దేశ నేవ
కై పలుమారు సిద్ధపడియు, మితవాదులను పదానాతి
దిగ్బ్రు మనుగొల్పి, యరదేశమున ధైర్యపటిమఁ కాపి,
సంతోధ చెల్పిరాజ్యదోహదంబునంది, వారి ధాకలకు
భిభత్తుగాక, దేశసేవకు పరమావధి గగతించి, మానస
ల లెక్కింపఁ బూనుకొనక, ధరమహారాజు పదవిరదంబుఁ
బ్రజల, నలనఁగాంచిన తిలకు దీవంబుఁ జెందె.

చ. నలుబది వత్సరంబులు ఘనంబుగ భారతవర్ష నేవనే
నలుపుచు నిగహించి వెలువంజ విడిపులకేగి యాంధ్రదే
కులసహవాసమున్నులిసి సాంపుడలిర్చుస్వరాజ్య కాంక్షి యై
తిలకు మహాశయుండు చ నెదిర్చుపథంబునకున్ పోయెడై
మ॥ సములెవ్వారు భర్తలీమా తిలక భాగ్యదాప్తిన్ బోల్పా
హికా, సమ భర్తృప్రతిపత్తి భూతిపత వైవచ్య క్రియా
హరికా, విమలాంజ్ఞయ ముకార్పిత గ్రగణ పుష్పిపాల
కోల్పాహికా, జనుదగ్గి ప్రతిరావ కదభినికా జాతీయ
తావాదికన్.

నీ॥ సాగించె దేవీయ జనమహాసభఁ బెట్టు, వర్షములో మేల్ప
లవంతముగను, వెడమార్గములఁ ద్రొక్కుచునుభులఖండించి,
బాపెమితామితవాదములను, అంగ్లేయ సత్కార్యకాఘం
బునకు భారతీయుల యెడలఁ బ్రీతిని ఘటించె, మున్య
రాజ్యంబు నిచ్చుటవారి మతమని, వాగ్దానమున గాంచె
వారలన, దేశసేవగావించు తెఱఁగునందు, జంతుగొంతు
నెఱుంగని సత్యసంఘ, దనమహారాజు తిలకుగా కన్యక
డెవఁడు, సాహసించును దరిజేరి యోహాటింప

నీ॥ అధ్యాత్మ విద్యారహస్య సంపేదియై, గీతారహస్య నిర్మా
తయగుట, వేదవేదాంగ ప్రవీణగ్రగణ్యుడై, ఋగ్వేద
వృత్తి నిర్ణేతయగుట, బహుతరసిద్ధాంతవరరు చితుల్యుడై,
జ్యోతిష మృతపాద శుద్ధుడగుట, ఉన్నత బహుపరిజ్ఞో
త్తీర్ణ దక్షుడై, యాంధ్ర భాషాగ్ర విహారియగుట, పాఠ
కాలావి నిర్మాణ పాటవంబు, మహిత విద్యాను సంఘ
నిర్మాణ పటిమ, గలిగియుండుటఁ బండిత తిలక మగునుఁ
దిక పండితుఁడెంతయొక డేరిల్లె.

ఎన్. సుబ్రహ్మణ్యదీక్షితులు. పుంగనూరు.

కా॥ శ్రీమత్సద్గుణులందఱో దర! యశ- శ్రీకోటికాశాంత
రా!, కామాదివిషయవృద్ధి వృజిధర! లోక- కళ్యాణ-విద్యా
ధరా!, భూషణప్రేమవిహితకార్యనికరా! పుణ్యానకారా!
భవుం, దామోదంబు నోసగునీకు బుధ-మాన్యా! బాల
గంగాధరా!!

నీ॥ వార్తగిరి గర్భసం- వాసంబునను జేసి, నేర్పిలిచే! నీతిపరజి
రామచంద్రవరణ - రాజీవనేవచే జనరంజనము - నీకుఁ,
దనరచేమో!, సత్యభామాకర- సంగ్రహంబునజేసి, యధ్య
సింపిలిచె! స-త్యగ్రంథంబు, శ్రీధరాలోకన- శ్రీలతే గీతాగ్ర
మార్గంబుగంటితే! మాన్యవరతి!, ఆతుల గంగాధరా
ఖ్యసం- గలిననేమో! యెట్టితాపాలి నేసిస- హింపఁ
గల్గు, కక్షిగడియించిలిచి నీకు - నద్భుతములు, మజపునకు
వచ్చునే! లోకమాన్య! తిలక!! అనుపమదుర్ల భావ- నాము
లొకారాగ్య, నాంబులే వనవిహ- రంబులాయె, పరహిత
కరణైక- పరతను బరదేశ యాత్రత సత్తీర్థ- యాత్రలయ్యె,
సతత భారతమాతృ- సంసేవములెసి, కనుమమదేవప్రా-
జనములాయె, నఖిలసగర్భ్యుల- కానంద సంధాన, దీక్షిత
గర్వత- దీక్షలయ్యె, నెమిసెప్పువాడ- నెనలేనిపరా,
గృతతు నాదిగల్గు- రహస్యగుణము, లననియందునీడు, నవతార
మఖిలోపకారికంబుగాడె- క్రమవరతి!

చ॥ ఒకవోనాత్మ సతీవియోగము మనం. బుగ్రాధి పాఠో
ధిమం, చికడుగ్లాటి యవెట్టు; నొక్కయె డశ- శ్రీంపంగ
గారాలయం బకలంకృతి ధైర్యమానియొకయం- త్రెసం
జలింపంపంగనే, కగితార్థముఁ చెల్పినానానా! ధీ- రా-
బాలగంగాధరా!!

నీ॥ పరమభాధాకర- జ్వరవేగమున నిల్చి, యంబులెల్లనున-
శంబులయ్యె, నిల్చియిచ్చాపార- హీనత్వమునఁ జేసి,
స్వాంతంబుస్వ స్థిత- బాసినకతమునఁ, గర్వవృద్ధియొ-
గలితయయ్యె, కృత్రివివేకరా - హిత్యంబుచేఁ బర, హిత
బోధక క్రియఁ జలితయయ్యె. నార! యేమని చెప్పును-
నట్టిజీవి, తాంతవేళను "ధర్మమీ-యవని నెప్పుడొనగి, తల
యెత్తునోయ ధ-రాగ్రంథరంబు, అట్టి సమయమునందునే -
నవతరింతు" ననెడు గీతార్థమును జెప్పి-నట్టి తిలక!, మనుజ
మాత్రుండవే నీవు-మదివదలవ.

చల్లా పిచ్చయ్యశాస్త్రిగారు.

గీ॥ పరిషదుద్యానభూములఁ బ్రసరదున్న
తాళయరసాలవృత్తికి భాంతరమున
సంతన వసంతవేళఁ బ్రజానుభుముగఁ
గంధమెల్లెడు పిక'తిలకం'బునోయె

గీ॥ కన్నుగవనండి బావ్యములో కాల్యులయ్యె
సాగె నిట్టూర్పు నిట్టునానా పుటముల,
ఏదియో త్రొత్తమెకంబు పాడుకొనియె
కటకటా నెమ్మొగములిల కమ్ముచెరిగె.

గీ॥ ప్రాతయెడలను డవాడి తేరమేను
దాల్చినే గను యవనికాం తరముఁడెచ్చి
రంగముననున్న నూర్రధార తిలకంబు
గోలపాల్గారు పరిషన్న వీలహరిక.

గీ॥ పరమ భక్తిని నిజమాతృ పాదయంగిఁ
దన్న యత్నముతోడ సతంబుఁ గొలిచి
ప్రజలకై పాటుబడుచున్న భారతీయ
పుత్ర తిలకంబునోయె నిర్ణేతయయ్యె

గీ॥ భవ్య వాగ్గంధరియించి బాలాడై స
మస్త విబుధుల నలరించి మధురకీర్తి
చంద్రుఁ గీలించి సర్వదేశములమించి
నట్టి యభవాంశ తిలకంబు నస్తమించె.

కా. అప్పయ్యశాస్త్రిగారు.

కా. స్వారాజ్యంబు స్వరాజ్యమంచు నిలవెఁబాటించి పెక్కెం
డయో, కాగాగారము నందుండుంచినను నీ, కార్యంబు
చాలించకే, దారాబంధులు గోలపోయినను నీ, ధైర్యంబుఁ
బోసికయెంతో, రమ్యంబునఁ జేసి మానుష మొహా, తో
డాట్టుకైయేగితే, సా రాజ్యంబు సమస్తదేశల, దేవా
బాలగంగాధరా!

నీ॥ ధరణిరాజ్యంబిల్లు, ధర్మబాహ్యంబని ధర్మరాజుకుఁ జెప్పఁ
దరలినామై, పంజాబునందలి పలు ఘోరకాత్యలఁ జూడ
తేక యకటయేడ బోతి, సందిగ్ధదశమీకు, గలహాయికే
మంచు నమరమఁద్రెనకుగ నడచివామై, పురుషకారము
నీవు పూర్తిగఁగావించి, దైవమతోఁ జెప్పఁదరలినామై.

గీ॥ యనుచునినుఁ బాసి ప్రజయెల్ల సధికమైన, దుఃఖసౌధము
లోఁబడి తోగుచుండె, నేదితుడయేడి యిచట నీసోదరు
లకు, బాలగంగాధరా తిలక భవ్యకీర్తి!

యా. మునయ్యగారు. ప్రొద్దుటూరు.

ఉ॥ ఏమహానీయు నీతిబలమింటికి గంబుమరిలిసొప్పి హిం
మామహానీయరాజ్యమున నూనగతికా దగబోయినేమహా
ధీమహీతుండుమాకెప్పుడు దేవభుండగు నాతిలక్రమం
డోమహితాత్ములార! ఇపుడార్థజగంబునకేనకక్కటా

తే.గీ. ఘనరెంఠైన భారతాకాశమందు
అణువదాఁడెట్లు లేజన్మియెచరించి
అనిరకాజ్ఞాన తిమిరంబు నలవడ్రోసి
ఆపులార! తిలకానుడ స్తమించె,

మ॥ అనఘాత్మా! జ్వరవేడితుండయితివం చాలించి యాకోగ్య
మున్, దనరున్ బోయని యుంటిమీడినను వారాధ్యులకల్
పిడు బో, లిననీయంతముడెల్లె! నీమరణమాలిన్కోడంచి
చ్చట్లు స, జ్ఞానచిత్రంబులు కాల్చినెచె, నుతవేను! బాల
గంగాధరా,

నీ॥ హాయిలే; యోమహానాజకా! యంచనికానన సభ్యులు
జాలినొందఁ, ఉడిగిలేనీవు దేశోద్ధారకా! యంచు; దేశభ
క్తులు మంది దిగులునొంద, అడగితే భరతపుత్రాగ్రసర!
యంచు హిందువులేవక నెగులునొంద. జారితే దివ్యనక్ష
త్రమా, యనికంది, 'అసియా' జని ధైర్యంబునొంద, మఱి
యు నెన్నెని ఖండములో మాన్యదైన, నమ్మ గూరిచి వెతను
జింతించుచుండ, అమరపురజేరి మౌండవు లందఱకును,
కడుపుచిచ్చిడి తేలిల కృభవరణ్య.

నీ. పంజాబునుండి నీ ప్రాణమిక్రుడు లజపత్తాయి నిమయాడ
వచ్చియుండ, ఘనసూర్యాధ్యుడైన గాంధీమహాత్ముండు
స్వయముగావచ్చి నీ సరసనుండ, ప్రాణంబునకునీకు ప్రాణ
మైన కపర్ది నిమిషమే బాముక నిలిచియుండ, ప్రఖ్యాత
మైన బొంబయినగరంబులోగల ధీరులెల్లనికా గొలుచుచుం
డఁ, ఆపులను మౌంధవులను మాయఖిలదేశ, జనములనుకోక
వారిని మునుగజేసి, ఆరిగియుంటివె. నేనునీ మరపురకి,
ప్రకటరతిలేజ యోతిక్రమవరణ్య.

కాశ్యపూరి రామమూర్తిగారు, వావిలివలస

సీ॥ జనని! నీక్షణికా; సకలబాహుళ్యంబు తానుసంపాదించుకొనినాడు, మాత! నీప్రజలకు పాత్రయ్యెనునుగూర్చు లగుతమల్లాన్న సృష్టయ్యెను. తల్లి! నీవ్యాధ్యోతాపంబులల్లాన్ని వాసినవృద్ధులను తాపమూర్తి, అంబ! నీరూపుతానై సర్వభవములలోన జాతీయస్వరూపమూర్తి

సీ॥ హైందవులగౌరవ దుర్గతి వణగదొక్క కంకణముగట్టుకొన్న గంగాధరుడు. దుఃఖవారాళిలో నీవు దొర్లుచుండ కలుకటా! దివికిగోర కన్న తల్లి!

బ్రహ్మభట్ల పట్టాభిరామశర్మగారు, గుడివాడ.

సీ॥ భరతమాతృకగర్భ-పాశోధికవాడు, పూర్వచంద్రునిభాతి బాడమినాడు, అజ్ఞానలిమిరసం-వ్యాప్తులకవాడు. బాలసూర్యునిభాతి-బరగినాడు. స్వేచ్ఛావిరహితులై-వెలగుహైందవపాలి. గావంగవెవ్వఁడు-గడిగినాడు. భరతచక్రవర్తి-బాగుజేయగ నెంచి, ఇంగ్లాండునకు వెళ్ళ-డేగినాడు. భారతీయైకమోక్ష పు-చారమునకు తగినకార్యములెవ్వఁడు-దలచినాడు అట్టి శ్రీ బాలగంగాధరభాగ్యులక మనమించెను మనల కోకాల్లి (దోసి)

సీ॥ ప్రస్తుతరాజ్యాంగ వాతావరణముల కల్లోలమగుచున్నగాలవేళ, అలభిలాషకు పువ్యయెటులావో తెలియక పరిపించెడు కఠినవేళ, లత్యంత్రశ్రద్ధతో నరయువేళ, ప్రధిత్రైశోక్తితో భారతీయులప్రీతి స్వారాజ్య సౌఖ్యంబు గొరువేళ, మయ్యునిదనాడి సత్యలో కమ్ముకేస, లోకమాన్యంబునపుణ లోకుడై, బాలగంగాధర తిలకు భవ్యయతుడు, ఇంకమాకేది దిక్కయ్య పొందుమాత!

యెడ్లపాటి వెంకట సుబ్బారావుగారు

మ కలలోవిన్నటు నోచు నీయరణమో కైవల్యసంపాప్త! లోపలనెంతో దిగులపైపాడుకొను నెప్పక్కోగనంబోయినన బలుభంగుల భవదీయమూర్తి గనెత్తన్ కంకింతునీక్కప్పుడిట్లుల నీమృత్యువు మృగ్యమంచునెకనెట్లులోకాంతిచేకొనునో?

సీ॥ పరదేశములకేగిభరతభండమస్థితః వెలుతెల్లంబుగఁ జాటి నావు పూర్వస్వరాజ్య విభూతియేభారతీ యులమోక్షదంబంచుఁ బలికినావు. నీదువాదాటిచే నెఱిసాంగవీరుల రెన్నిబుగాఁజేసి తనరినావు. లోకమందంతట జోకమాద్రభ్యాతి నెలకొల్పి పేరును నిల్పినావు. భారతీయుల వృద్ధయానఁ బ్రబలినావు. కన్నతల్లిబంబులును కానుతోడఁ దీర్చినాడవు; స్వర్గంబు దేరి మాచి అరిగినాడవు మమ్ము దుఃఖాభిముంచి.

తే॥సీ॥ నీవుయవసాన కాలవ నిశుతితోడ వేదవాక్యంబులను బల్కి వెళ్ళినావు అవియెమార్చ దర్శియయి మికలరుగార భారతీయులముక్తికై బట్టుకొమ్మ చంద్రమాళి చిదంబరరావుగారు బాపట్ల

క॥ మనహితుడు మనకు మిత్రుడు మనసత్పథదర్శకుడు మనదేవుడు మనమాన్యంబు మనభక్తుడు మనలన్ విడినాడె నేడు భారతులారా

సీ॥ లోకమాన్యంబు, ధీమండ, లోలహృదయు ధార్యచంద్రుడు, కృష్ణగీతార్థజేది కీర్తనీయుడు తనకీర్తిమూర్తినిల్పి కలనె బ్రహ్మంబు బాలగంగాధరుడు

సీ॥ తెలివికంటెను శాత్రుబలమె యుత్తమదేశ హితసాధనంబని యెఱిగినాడు, భగవంతు కేవలోపకరణ ప్రాయుడైన నోత్తర్ణములో జేసినాడు, మనుజునోతర మానిలేకరకాస నముల విశ్వాసమునమరినాడు భూతస్థితులకంటె పూర్వభావి సంస్థితులమనోదృష్టి నిల్పినాడు, భక్యజాతీయజీవన ప్రభవకార జాగృతి దివ్యానలా వేకుడగుచు, కర్మయోగ నిష్ఠుడై జనులకు సుత్రమంపు బోధగల్గించె బాలగంగాధరుడు.

సీ॥ భారతప్రాచీన పరమహనిపరార్థ విజ్ఞానమలరించు విమలశక్తి దేశహితార్థమై తెంపుత్యాగముగల్గి సర్వసమర్పణసలుపు కత్తి, జాతీయ నిర్మాణజాతీయతన పరివర్తన గుమిగుర్చు ప్రబలశక్తి సకలనూతన భర్తృసంచలనశక్తుల లభిముఖంబు గజేయు శాత్రుశక్తి, ప్రజలయందున పాడనూపు ప్రాప్యములను సులభముగ గల్గజేసెడు నూత్నదృష్టి గల్గి నాయకడయ్యె గంగాధరుడు తిలక మైభూరి భారత ధీరులందు

మ. శేనాచార్యులుగారు. మదరాసు

క॥ పుట్టినదామిత నెవలూర్తిగ నిల్పి తడియపాభవంబెట్లులనైనపూర్వమున కీదగునట్లుల జ్ఞానశక్తులన్ పట్టునవచ్చు పుట్టిమతి పాత్రపుజీవన యాత్రజేసినా, వట్టిటు బల్కు నేతలు సహస్రపు భాగము జేయనేర్పిరే॥

ఒక అభిమాని

సీ॥ మితవాదమనుమాట - తులవాదమయ్యెనె, వ్యానివామము వివేచన-బడినయపుడు, ఏగువెంచెడి నంచు- నేమృగేంద్రము గాంచి బ్రటిషుద్విజముల-బెగ్గడిల్లె, ప్రాణనిర్భయమున బ్రముఖుల కెవ్వండు, నూరతస్వాయంబు-చొప్పడెలిపె సంగ్రామ భయండు-జాతీయగౌరవ, శౌర్యరూపముకాప జాలె నెవఁడు, అతఁడుమాత్రుడే కాంగ్రెస్-భాధిపత్యమందకుండుట యొకటి స-త్వంబుగాని, కుంభసంభవకృప ముఖ్య-గురుకుమార, కూరవర్ణులఃఖోనియ-కోవిరాజి

క॥ కరలిస యలుకన్ గంగా ధరుఁడాలమనన్ బుర్రతెయమునదునిమెన్ గరుణన్ జూపగనేడి భరతసాత్రుత్వ పథము-ప్రజలకుఁ జూపెన్

క॥ నీవేతెంచుచు నుంటివంచు తెలియన్-నిర్మృత్యులలోకంబునన్, దైవాకారుడు న్యునిగ్రుడగుదా-చాభాయినా రోజిలో, ధీమత్తుల భరతీయు లెల్లరును నే-తెంచంగనిన్ జాడగా, నావిభ్యాతనుఖంబుఁ జేకొను మ-హాత్మా బాలగంగాధరా!

ఇంద్రగంటి వేంకటేశ్వర శర్మగారు, తిరువల్లి క్లీరి

క॥ భారతమాతకంతగతి-పట్టినదక్కట! నేడుతత్వము ద్ధారకుడున్ మహాత్ముడు ను-దారమనమ్ముడు బద్ధదీతుడున్, భారతమాండు ధీరుడు-భక్తుడు భర్తృపరాయణుండు నీ, ధారణి నాలింతుకుడు-దాటి చనెన్ ద్విదిబాల యంబుకన్,

క॥ ఎందఱోపురుషులందెను-నెమ్మనియాలికాది ధీరులన్ గొండజేన్ గజించె తన-కూర్మి తనబాబుగాగ మానసంబంధవివాంధింబు నతి-భక్తిని గూర్చుదరంచు, నక్కటా! యందఱిలోనవెద మృతి-నందగ మారకు దుఃఖమాగునో?

సీ॥ దేశభివృద్ధికై-దివి కేగువరకును, పాటుపడెనమాన-వంతుడె వడు, మర్మభోధకమగు, కర్మయోగమువాసి, జ్ఞానోపదేశమొనర్చు నెవఁడు, భారతీయులట్లు-వారిసేమంబుకై యత్నించునాస్సార్థ-త్యాగియెవఁడు, నిజమైనరక్తుండు-నిమ్న-పటాడగుట, బ్రధమగణ్యుండుగా - బరగ నెవడు. అట్టి పుణ్యమూర్తి, ననఘ-నార్యచరిత్రు, బాలగంగాధర భక్తవరని, జానకీమనఃకాంతుండు-కాంతచిత్తు, నిగనోనర్పి నిర్యాణంబు-నిచ్చుగాత!

ఆంధ్రసోదరులు అవుకు

సీ॥ జన్మమెల్లినవాది, దేశమున ముత్ర నిర్దుడగుచు ప్రకాశనజేయుచు దన జీవితం బంత దానవసించె నంబ రోతలకు మహాశయ లెల్లరును గనంగ.

సీ॥ తాల్మిగల వాడు కాంత వృద్ధయు దేశండు తల్లి! నిమ్నబ్రాచులెపు దేశిని! బ్రీతి అట్టి పుత్రుగొల్పియి తే యమరభుని మరలనెప్పుడు గాంచెడు లోకమాన్యనకట

సీ॥ చింతనొందకు తల్లి నీస్వాంతమందు. కొంతదీరడు నీవట్టి కొడుకుగనవె పుడు, నయినతల్లి నీవేద్య, పుడమినుండి ముక్తిగనలేడు కొమరు డాముష్మికమున

సీ॥ తీవ్రదుఃఖానలంబలి దీనజేయ, తిలకుగారి మరణవార్త తెలిసినంత నె, మడినేదో నమ్మరానియునకు ఋణమనిచాట, వాగిసిలినన్న వాదిరప్పె.

అన్నవరపు లక్ష్మీనరసింహముగారు. నెల్లూరు.

సీ॥ దేశసేవాపరుడగుచుఁజేరిల్లి మార్మదేశభివృద్ధి మహితకృషు ములకు నోర్చినభమ్మని పుణ్యచంకు, నట్టెసిపాడు బొట్టును బట్టుకొలె మృత్యుదేవతా! నీకార్యమెంతగలదో?

క॥ ఉండరే! కళమాతృద్ధారకులుగాని, గంగాధరుని సాటి కలరజగతి? లేర! స్వార్థత్యాగ పారాయణులుగాని, గంగాధరునిసాటి కలరజగతి? ఒప్పురే! భర్తృగుణోదారలెందైన, గంగాధరునిసాటి కలరజగతి? పొడవరే! నెందైన భూతదయాపరుల, గంగాధరునిసాటి కలరజగతి? కలరస్వాతంత్ర్యమునగోరు ఘనలుగాని, తత్తదర్థంబుఁదగని సాట్లరమ్ముల, నోర్పుకాంత పురూషకుం డొకఁడుతేడు అమలకీర్తికరీరుండు శార్యకుతుండు, లోలమాన్య గంగాధరశ్రీకుండువన.

సీ॥ అతనియద్యయముల నభివృద్ధి కెందంగ దీవింపుమాయొంక దేశమాత! అతనివలెనె కొందఱుప్రతిమానులై ప్రబలంగఁ జేయు మాభరతమాత! అతనిబొలునుగుతులను సుతులను గడుపారంగను మమృకన్నతల్లి! అతని యశోరమ, యాచంద్రతారార్క మవనిపై విలసిల్లు నట్లుజేసి, యతని యెడదోవలమన్న మతినినడక, సహధికుజాకటాశ్ర పీక్షణరసామృతమున సురలోకసామ్రాజ్యధరునిజేసి, పరలమమృగో! నీకివే వందనములు, దివ్యసద్గుణోపేత! యా దేశమాత!!

దామరరాజు పుండరీకాక్షుడుగారు. నత్తెనపల్లి

సీ॥ అమరలోకాధిపత్యము వహించుటకన్య, రాన్వాసమింత లో నంపిరయ్య, ఇవాలోకయాత్ర చాలింపగా నిన్నింత విసికించి విసికించి వేచిరవరు; హైందవులపడుచున్న య గచాట మొలవెట్టి, శ్రీ రాముడతడు వేంచేసిరయ్య, తిలకావతారంబు నిలసమాప్తమచేసి, కలికివైపుటంగ కాంక్ష టియ్య, క్షేవ్రపుత్రుడ వీవట్లు చేతువనచు, స్వప్నమందైన నమ్మని కాంతమాత, ఘోషమితిమిరి కుప్పలు గూలిపోయె, భారతంబింక నేరీతి బ్రతుకగలదో?

సీ॥ అస్తమించివంటినా! జేర! నీవ అస్తమించుట! నూర్యచంద్రుడయ్యెల్ల వెలయునందాక, జగములు నిలచుదాక జలనిధులు మలమలనింకు తుణుముదాక ముప్పదియు మూడుకోట్ల పొందువులహృదయ పుటములందస్తమింతువే పుణ్యమూర్తి॥

సీ॥ గాంధీయుషివర్ణ యాగరక్షకుడవగుచు, కూరరావణబృహద్రాక్షి మారుడవయి, మారుతల్లి బ్రీటిష్ రాజభూమారుడవయి భారతవిశాసలక్ష్మి గద్దర్తవగుచు, హైందవస్వరాజ్యమున కడ్డమైనజలధి చాట వార్ధిగట్టిన మేటివగుచు, దారమురమునకు నేడు మామృతబలులుగాగ, నీదుపపద్యములను కాంగ్రెసుననిల్పి రాజ్యమేరి; అన్నిటరామునకును నీకుసరిపోయెనయ్య మా లోకమాన్య, రామరీతిగ చిరికి రాముడవిక కాంతి, నీయాత్మ కనికంబు జెలగుగాక.

గోళ్ళమూడి రామనాథముగారు. బెజవాడ

సీ॥ తనమనెనన్య పర్యమున భారతమాత, నిలచివేయఁ బురి కొలుపు కరన, భారతమాతకుఁ బ్రమదంబు గొలుపగా, జాతీయహితుల కష్టములువావ, నిరుపమాన్యలరాజనీతి కోవిదుండు శ్రీ తిలకుమహారాజు దేశహితుండు, జాతీయ వీణవై సరసమధురభావ, రసముల బోసి చల్లెతిసుమిటి ఘోరకర్ణంబులకుఁదాను గుపితుడగుచు, నిర్భయంబుగ వారితో నిండునభల, గర్భకఠినంపుమాటల నిర్ణయించు చతురశేఖరుడొకనికే సాటియెవడు॥

క॥ పుట్టిననాటనుండి కడుమోడమతో, దనజీవమంతయున్ కట్టడలొందు పొందుపులఁ గాచుటక వినియోగజేట్టి యిక్కటలుల నెన్నియో గనినంగర్భవరుండును లోకమాన్యడై నట్టి విశారధిరుండగు నాపులమిత్రుడు, లోకమంతయున్ యట్టివిచారసంధమున నింపుమోక్షము కేగనక్కటా

సీ॥ స్వాతంత్ర్యమేరీతి సాధించనలెనో, తెల్పిరితదమాకుధి రవర్ణ, కఠినశీలనెన్నో కాకుంబుననీపు పాల్గొంటిజే మున్ను బరమపుత్రున, కారాగృహంబులే కనకసాధంబులై, తనరగా నీకెపు భక్యచరిత, నిరతంబునీదేశనెగ్గులఁ బోగొట్ట, దలకువే దీక్షతో భర్తృమూర్తి. వనపురెన్నిటా నిరసింది వాసిగాంచి, నిర్దుజోవేంద్రమూర్తివైవెలసితివు తిలకుమహారాజ! మమువీడి, యలనవిడచి, పరమపదవికే నేగితే! భక్తవర్ణ॥

గు. వెంకన్నగారు

సీ॥ భక్తి పాంపిరివోన భరతమాతకు నేరజీవన సుతులలోత్రే వ్యతముడు, పూతమై చెలువారు గీతార్థసారంబు విప్పి చెప్పిన యట్టి విలుభవరుండు, భావంబులో నుంక భయమన్న వెలుంగక శ్వాయమునకుపోరు నయవిదుండు, పొందు నేకము నుద్ధరించు సద్బుద్ధితో వెట్కచిక్కులందడ పెద్ద వాడు, లోకమాన్యపులిరదము వీకఁగన్న, బాలగంగాధరతిలక పండితుండు, ఘనమదంబున సురలు స్వాగత మొసంగ, జేరె స్వర్గంబు; దేశంబు చిన్నవోయె.

సీ॥ "సీమలోక జేసితిఁ జేయగల్గినదెల్లఁ జేయుదు స్వర్గంబుఁ జేరియొంక, నింగ్లాండు ప్రజలకే నెఱిగించితినిఁ జాలఁ దెలియఁజెప్పెదనింక దివిజాలకును, అంగ్లేయ సచివాలి శాశ్రయించితి నుంక శాశ్రయించెద నింక నమరసచివు, భరతమాతరో! నీకు భయమలే దిఁకముందు, నీప్రీతిమ్ములు పండు నిది నిజంబు, చింతనొందుకు శాకునై; చిన్నినిసుల, నరసి కాపాడు కొనఁగదే! అంబ! యనుచు దిలకు విలు ధుండు దివినుండి తెలుపుచుండె, భరతమాతకు దుఃఖంపు భరమడింప.

సీ॥ అతని మరణవార్త నాలకించినయప్పు 'దక్కటా' యయ్య యెక్కు యనివారు, అని వెంట నీతెంచి యాత్మబంధునకట్లు చన్నీళ్ళూమున్న కున్నవారు, మునిస్సా నముచేసి ముమ్మర మృగు భక్తి 'శాత్రుకాంతింతుగా'క ననివారు, అని మం దిరముఁజేరి యతనియున్నతెంచి, ఘనుడంచు మడినెంచు కొననివారు, అక్షరానును లీ ఇండి యనులలోన, నూటికె బదుగురెన నెవ్వోటలేరు; లోకమాన్య విరుదము నుల్లోక మయ్యె, నట్టిఘనునకుఁ జెందుటం బట్టి తాను.

పాన్నాడ కృష్ణమూర్తిగారు (రాజోలు)

మ॥ అకటా! భారతవర్ష భాంధువుడు విద్యావాద్ధిగీతారనా
 న్యకలాభాధకుఁ డా ర్రతతుఁడు సత్యాపూర్వధాన్యుఁడు ని
 ర్వికలాపాంతుఁడు కర్మయోగి నుజుఁగీతుఁడు విజ్ఞాని ధై
 ర్యకలాపాంతుఁడు లోకమాన్య తిలకుండ సంగతుండయ్యెగా!
 సీ॥ సకలలోకులకు విజ్ఞానదీప్తిని సంగ మిహారమండల ము
 మించెనట, కృపదీపజనుల కోరికల వెల్లను దీర్చు, నమర
 భూజము భగ్నిమయ్యె నట! ఆకులధైర్యముచే నచల
 స్థితినిమించు వసుమతీధము కూలబడియె నట, రంగద
 భంగ వరాళకల్పలయా, ఇద్దగుణాంబుధి ఇంకెనట!
 అకటమనట! గంగాధరావ్యయండు, వరమవిజ్ఞాన తిల
 కుండు వర్ణలండు, ధైర్యమహితుండు సద్గుణధన్యుడతఁగ,
 దివికి గీర్వాణులెల్లరు దివికికొలువ.

చ॥ ప్రజలతిభక్త క్షిణ్యుఁగ స్వరాజ్యలహి కిష్రుత్తుమున
 నిజముగనల్పి మాధవనిండల కోర్చి ప్రవాసవేళలన్
 గజివికాగి లేకపోకాంతున కష్టములొంది యక్కటా!
 విజయముగల్గవేళ మనవీరుఁడు స్వర్గముజేరఁజెల్లువే

నత్రైవల్లి హనుమంతరావుగారు. దుగ్గిరాల.

సీ॥ లోకమాన్యగీతనిని- వేదధనుడు
 బాలగంగాధరుండను- ప్రాజ్ఞుకుతుఁడు
 వరమహావ్యసినహమై- వరలహారు
 యెడి మాతల్లి! కనుపడ- తడి చెవును!

సీ॥ బ్రహ్మకార్యకర్త - ప్రేమసంపాదించు, నిష్కాండునకు
 నిష్కాండుని- దో! ప్రాప్తసంస్కారణంబు- లుత్తరే యని
 తెల్పి, స్వాతంత్ర్య మార్జియ- జనినవాడో! పంజాబునధుల
 లో- పడిమృతులైనట్టి, వారినోదార్చు- తేరివాడో! గీతా
 రహస్యమున- గీమలకీనిదెల్పు, స్వర్గలోకమునకు - జనిన
 వాడో! జేతనునీతిగనలేక - తోసవడియొ, దివ్యభావంబు
 నందున్న- జేతభక్తు, రెట్టియోచనదెల్పుదు- రేమొ నునుచు,
 నరిగినాడ లో! మాతలకు- అమ్మ! చెవును.

దోమా వేంకట స్వామిగుప్తగారు. కర్నూలు

సీ॥ పదిమందియొకట నీపడి తిమిఁ జేసి దైవచార్తలెను నరసి,
 యరసి, ప్రాప్తదంబుదమనం బడు వర్షమన మించు గన్నీ
 ట సేవనంగాంచి, కాంచి, భవదీయ కృతమైన పాపనం
 బయిన గీతాఽ మృతాంబుధిసోల లాడి, యాడి, మాఁడు
 మారులఁ బోయి బుడమలందునోక్క పురుషుడేగనఁ
 టంచుఁ బోగిరి, పోగిరి, ఇటులస్మరి యించుటే కాని, ఇం
 కనేమి, చేయుటకు నైనపాధ్యమే! చిత్తమందు, జర్మ
 గించి, మాకుంకూడఁజెలఁగునీడు, కత్తిలోఁ గొంతదయనే
 యఁ జెలఁగుఁదిలక!!

సీ॥ నిజముగా నిజగుర్బు యజరమాగానంబు భజనమందిరము
 లలలుబలుఁగార; భజ దుఃఖానలోలనంబులందునీ ఇద్ద
 ప్రభావంబు నెఁఁఁగార; రితర భక్తులనీవలెప్రచారిత్రంబు
 నెలమిసే వెళ స్మరియగార; వారి డా సునకవిగాయకని
 కాయంబునీ కలల నిత్యముఁ జేర్చుఁగలఁగార; అంక
 రాహిత్యభావిత్రేణాఽంకలింబ, పాదన నీవారత్రైవి స్రం
 డ్రక్రి, శేవమూర్తికై భూమిపైఁజెలఁ గునుయ్య! బాల
 గంగాధర! తిలక, ప్రపంచమాన్య!!

ప్రాసెనర్. బులుసు - రామజోగరావుగారు.

సీ॥ ఊధగేయ చంద్రగుప్తుఁడు నిష్కలూని, కా,ర్మముఁ దీర్చి
 కొనియె కార్యమునుఁ జాపి, అల-మేజనీ"రాజ్య మిలఁ
 గోగో"గైదబా,ల్లి"ని గుడిచేనఁ బావన జపంబు, మిడి
 యంగంధంబు సామిని గొల్పియోయగల్, కురకమాఁగల
 నుండివెట్టికొనియె, వరయశోధరుఁడు తిమ్మరుసు ప్రగడ
 నిల్వెఁ గృష్ణ రాయలను మర్కటస్థల, కానితిలక మహారాజా
 పూనివేయ మడుగు లధికముగను వారి మహిమకన్నఁ
 జాపి స్వారాజ్యకర్తృడై జారఁగొనియె, స్వర్గభూముల
 న్యయముగ స్వామియెడుట.

చ॥ నూతనరాజ్యేయ వ్రతసాధరధార గభీర వీర కూ
 పూతనకర్మగంగ గుణపూత పునాఫునకుల్య రక్షిలో"వేత
 వసుంధరాధరణ; ప్రేక్షణ భారతమాత స్వేచ్ఛ స
 త్పేతన గీత పాతకయ తిత్వర తిల్కమహిమోర్వా! చారా!
 చ॥ అరువది మూడువర్షములారయఁ గర్మన కోరవత్తుభూ
 నురభరతస్వముండల యశోవిభవాంచిత యుక్తయుక్తిచే
 నరిబలమెల్ల సేళలన యాచిత వృత్తిని ద్రోక్కొయ్యెట్రి
 వారిపద పద్మసన్నిధికి హ చనిపోతిక తిల్క-రత్నమా!

శ్రీమతి, నాగేశ్వరీదేవిగారు.

సీ॥ ఎవ్వని వాక్కుధావస్యంపు నిమ్న గాంతరమునగుంకియఁ
 దనియఁ గలమో! ఎవ్వనిధైర్య కుహిన మహిమధంపు
 ప్రాంగణ తలమున నిర్విరవరఁగలము, ఎవ్వని సద్రూప
 మిండివర్ణప్రియుకాంచిచే జగమును గాధచగలము, ఎవ్వని
 యుద్ధగ్రంథ మింపారు భానుని కెలగుచేసెక మీఁదవెలయఁ
 గలము. అనుచు సోదర సుదోహమడరు చుండఁ, గల్ప
 భూరునా పల్లవ కలితవృదుశ్శయ్యవైఁ బవ్వలిందితే శంభు
 రూప, బాలగంగాధర తిలక్కు భవ్యచరిత!

ప. శంకరశర్మగారు, కర్నూలు.

చ॥ ఎందఱులేయోభువిని, నెందఱులేరును గౌరవాధ్యులు
 న్నెందఱులేరు? వండితులు ఎందఱులేరు, జగత్కుపూజ్యులు
 న్నెందఱులేరుధార్మికులు, నెందఱులేరునుగీగుణాధ్యులు
 న్నెందఱులేరు క్రితలకు, నీడగువారలు తేరుగాంచగన్.

సీ॥ ఇట్టి జనరత్న మికమందఱు, బుట్టబోడు
 గల్గిననుగాని యిటువంటి ఘనుడుగాడు
 ఈతనికి యాదుసరి యెవ్వరిండు నెందు
 లేరులేరుముమాటికి లేరులేరు!!

సీ॥ తిలకవర్ణమమ్మలనిలు దిక్కుపీడ
 జేసినవధిలో"ద్రోమట చెలగునొక్కొ
 నంకటంబులపాల్ జేసిస్వర్గమునకు
 నేగుటకు నీకుచునెట్లు నెనగనకటా!!

కూచిమంచి, సుబ్బారాయకవి. వీరికాపురము.

సీ॥ భోజనాతురుఁ డన్న మును వండుచుండఁగ, భర్తన భాండం
 బు పగిలినటుల, బహుపాపననునీరు బడయ నుండగ చటు
 క్కున ప్రాచుర్యేదేద కూలినటుల, నుడిగాలిలోకావ
 నడినల్లమున బోవవెల్లనఁ బాక్కాని విరిగినటుల, నడు
 తెయి, జీకటి బడియెగురె దీపమును, జటుక్కున
 వారి పోయినటుల, గవ్య పదమును జేరగాఁ గడగి, నిన్న
 యూరగాఁ గన్న భారత మాతకెప్పుడొకని స్మృతా
 గల్గించి, యవని విడిచి రయ్యయో, బాలగంగాధ రాజ్య
 తిలక!

పాతూరి రామమూర్తి

సముద్రాల వెంకటరామవార్యులు గార్లు.

చ॥ భారతజేతవామక విభావిత విష్ణువదంబునందు పా
 ల్పారెను నెచ్చెలుక భగణభావించి చుట్టును ముట్టికెల్లిద
 ర్వారజ్యంబునీ యలరామాపుత్ర బడియ ప్రమించితే
 యోరువలేరు గా పరులకుండెన దుష్టులు లోకమాన్యదా!
 మ॥ జననంబొందినవాడినండి"తిలక"వాంఛల్య కూమండలై
 అనయంబుక కడుభక్తి క్రేవలన నీకర్పించి"ఇండియా"
 మనమంచుచివ్వజేతవృద్ధి కరముక మాల్లో"రలక"రెట్లుచుక
 నిను నేరీతిదలంపకుండురకటా! నిర్భాగ్యులీ"హందపుర".

సీ॥ తెయ్యకన్నుల వెల్లువసారి యేమైన తనపదవియ్య గా
 దలచే నేమో! అమ్మిర్పాలకుల హాసంబు తోపియ,తిల
 కవోక్కని క్రింద దీసికొని లో! అధికార్యకుండ మరంగ
 భార్యతో, కొలువుండి నీకిది గూర్చినేమి, కమలగర్భుని
 మాటకడ లేర్చుగాలేక, పోయిపోమమ్మిలు పోక్కనేసి!!

తే. గాక నీపాదదాసుల కలసి మెలఁగు
 భరతసంతానమున కిట్టి పాట్లుగూర్చి
 అకట! మారేండ్లు నిండక యపుడెదిరి
 పోగలంకేమి? నీజన్మభూమి విడచి.

చ. సరసవహో విలాసన యశాలి, యశస్వినునుండు గోఖలే
 మరణము జెందకంటికి నిమంటికి నోక్కొ"రై భార గాగనం
 దులుమన జేతమాతకు నకులో పచరించుచు"నేమి నెప్పిని
 వరిగో"; పురీదుఃఖ మెటులా మెట్టిరెకులోకమాన్యదా!
 మ. మును ముండెప్పియె మాకు పోఖముల వెంతుంగూర్చి
 దీపంచు మే,మన యంబుం దల పోసినంత నీలయన్నా
 మయ్య! ఇన్నా"కైదా కనుమాకోర్కెల కూస్తునానముల
 గా గావించి స్వర్గమువిక, జనగా జెల్లునో! లోకమాన్య
 తిలక! సఖ్యులీ దుఃఖభగన్.

జ. రామలింగముగారు.పంగోలు

సీ॥ ఎవ్వనికాంతముభందు తింబము జ్యోత్స్న, హరికె నోకనీ
 డ నలరజేయ, నెవ్వనివ కృత్య మిభుబుంపారమునట్లు, పర
 వాది గుండియో? పగులజేయ, ఎవ్వనివాక్యాల మెలు
 గంగభారత, జేతంబు వెల్లు నావేళపరమ, ఎవ్వనిరాజ్య
 తంత్ర వ్యావసాపార నీతి కార్యపుల నుట్టుకలూమయ, అట్టి
 గుణసాంధ్రుడగు నీకుతాగ్రర్థ మవసరంబగు సమయంబు
 నందు నిన్ను విడిచి దివికే భారత వీరమాత బాలగంగాధ
 రుండు నీవాడెయ్యక.

సీ॥ గాంధీమహాత్ముండు కరుణనిన్ జూడదా వచ్చెనన్నా!
 కనుక విచ్చవేమి, అలకపట్టి యేమె అడుగుచున్నాడునిక
 అన్న! మోమె త్రి మాటాడవేమి? సాకుతాతీతన సందేహ
 ములతాపు కొనవచ్చె నన్న! మేల్కొన్ననకేమి? అలహాల్వి
 ఘనుడు నిన్నుడుగు స్వప్నదవేయంచన్న! బాగుంటినంచన
 కేమి? అనతరించినవనియ్యె నయ్యనీకు మమ్మువిడవాడి
 దాస్యాన్ని ప్రస్తుతంచు, దిక్కుచూపించి పోనైతే దివ్యచ
 రిత, బాలగంగాధరా! తిలక ప్రభువరేణ్య.

భారతబాలికా స్వాతంత్ర్యమునకు జన్మనూధార వోసిన
 సీ. మాన్యరముడు, కర్మయోగ పథాగ్రగామియై మించిని,
 ర్మ్యుండుడై చెలసిన పరమయోగి, రాజకీయ జ్ఞానతేజం
 బునక జగంబు నెమంప జాలు సంపూర్ణయతుడు, సకల
 వేదో పనివ త్సార మకరందమాని రూపొందినజ్ఞానమూర్తి,
 గీ. కడమ దేహంబుపీడు నాగడియదనుక, తానుగీతల జడు
 వుచు ధైర్యవృత్తి, బాలగంగాధరుండు నిక బాసి కుదకు
 బ్రహ్మమందైక్యమయ్యెనో భారతాంబ!!

బాలకవి హనుమంత వజ్రల జగన్నాథశర్మగారు లక్ష్మీపాలవరం.

సీ॥ కుడిభుజంబదిబోయె ఘోకలేపాలికి, వికమన కార్యంబు
 రెట్టులకును? జేకోద్ధరణజేయ దీరుండు దివికేగ, వికమన
 కార్యంబు రెట్టులకును, భారతస్వాతంత్ర్య బద్ధకంకలు
 జేగ, వికమన కార్యంబు రెట్టులకును, అనుచు భారత
 వాయువు ల్ని నుదలించి, దుఃఖనిరధిమున్నును దూఱుచుండ,
 భరతమాతృ గర్భమునకు ర్భరపుజమ్మ, కెట్టిదివికేగవ్యా
 య్యమా! వీరపురుష!!

జంభాల శివన్న శాస్త్రిగారు

సీ. భారతోద్ధరణ సంభావితకురాజ్య తంత్రమేతారక ను
 త్రమయ్యె, జేకోద్ధరణసం దేవనకుచెల పాలయో"పాపా
 డ కాలయ్యె, మార్కతో"కొత్పాట నావీరీక్షునకు కష్టం
 ప్రియే ఘనకుభా వాప్రియయ్యె, స్వాధికారదూర వికాల
 మతికి ప్రపంచంబె యాత్మీయ కుటుంబమయ్యె, ఆ మహా
 త్ముండు తిలకోప నామకుండు, బాలగంగాధరుండు కృపా
 లయండు, అవనినాటల గోపాల మంగలార్చు, పాట
 గాగఁ డా స్వారాజ్య మేలఁజనియె.

సీ. విరతమాయాదుర్గ భేదనంబునకునే ప్రాజ్ఞునిబుద్ధి ఫిరంగి
 గుండు, గుణబుద్ధి హైందవ కోటులకెనినా మమ్ముత్త్య
 క్షరమగు మౌలిరాజ, మార్కటమున్నతి యాదారములె
 చాని కుగ్గుతో"రెట్టి యెరుగుణములు, చాతుర్యముకులైన
 సామ్రాజ్యపతులకే యగ్రముపాపము భయావహమ్మ,
 సకలజన మిత్రుడను, గర్మసాక్షి లోక, కాంధపుడు,
 జగచ్చక్రువు, పరమదుఃఖ, నిరత నిర్మగ్నధరణీ సుతరణ
 రరణి, యైన తిలక ప్రభాకరుం డ ప్రమించె.

సీ. అద్భుతవిగిసాట నలరాక్షసాప్తము గోపాలకృష్ణ గోకులని
 మ్రొంగ, రాధికర్ణంబు సార్ధక నామవిద్వియ బాలగంగా
 ధరు పాలబడియె, అధికమ్ముగా ప్రావణ్యా మౌపము
 దుఃఖ చార్తాక్రమముచే వంతకేర్చె, బహుళపక్ష ప్రతి
 పద్ధిరాత్రి భారతపురులకు కాళ రాత్రియయ్యె, బహు
 విధభయన కాళని ప్రాయమగుచు, వృధితుల నోవర్చు నీ
 కనివాసరంబు, అక్కటా! ప్రూరదుర్దిన మయ్యెదినమా,
 భారతీయుల దురదృష్ట వళకనేడు.

సీ. నిధిలలోకాభినందిత పాదుడైన పాకారి 'మౌలిపదమ్ము
 గోరనాగ, జేవతాగునపద స్థిత బృహస్పతితోడ భర్తవా
 దమానేయఁ దలచివార, సనకాదీతేతరా సంఘవియ్యలకు
 గీతారహస్యములెల్ల, దరలివార, నీవునాటివమొక్క
 నిలపుట కమ్మరమ్ము వార్జింపఁ దినమున కరగివార, స్వర్గ
 మానకన్న గొప్పది జన్మభూమి, యనెడు నీవు స్వరాజ్య
 లక్ష్మీనిద్దకంచి యల్లస్వారాజ్య మేలంగ నరిగిసే, యను
 చితంబంచు చెప్ప సాహసముదాల్చు.

చ॥ జేకపోవెమలార! సమాధిరత కర్మధూరిమలార! యా జేక
 మునియ క్రి తిలక వీరుండు నాటిన కర్మవృక్షమున, వేళల
 మూలమున గునయ విస్తరవారము నుండికాచుచుక, నా
 కము లేనికాంతిని నోనయ్యడి యారని యంతరాత్మభగన్.

పాలపూడి నరసింహశాస్త్రిగారు

సీ॥ లోకమా! నీకు వెల్లులచే ప్రమండుట లోకమాన్యదను
 నీ లోనగలవె, కాలమా! నీవక్త్యుసంతర్క మెట్టికో, తిలక
 నీలోన సంతృప్తిగలవె, రాధికామకవర్ణరంబ! నీ రా
 ద్రకఁ జూపెదవా బాలగొక్కజేయ, మోహమ యీ
 నాకు ముఖ్యపట్టణమ! నీ మురివెంబడిత నీమయ్యోయె.
 జేకమా! నీకుమంచినదేనామయ్యె, రాజ్యమా! నిన్ను
 మెప్పింపరమలులెతో? సోఖ్యమా! మాకుదురంబు జరిగితి
 గడ, బాలగంగాధరుండు స్వర్గ భాగుండయ్యె.

సీ. భారతరాజ్యసంపాదనంబునకునై ద్వీపాంతరావాసకత్తఁ
 గంటి, భారతరాజ్య సంపాదనంబునకునై కారాగృహం
 గణగరుడవైతి, భారతరాజ్యసంపాదనంబునకునై స్వాస్తి
 తంబులనెల్లఁ జదువఁజెడితి, భారతరాజ్యసంపాదనంబు
 నకునై పరజేగమనతాపమునఁబడితి. ఇట్టి లోకైకరక్షణ
 లెన్నియింకఁ, గలవుకోకాని నిను మర్మగలమె మేము,
 బాలగంగాధరాభిఖ్య భరతముఖ్య, లోకతిలకుండైనయో
 లోకమాన్య!

సీ. ప్రాజ్యంపురాజ్య స్వాతంత్ర్యంబువెంపుట గంధిమహాత్ము
 డగ్రను నిలిపి, రాజభక్తినిలోక ర క్తిరెంపుటకునై క్రి
 ఖపరేమసంసిద్ధపడితి, ప్రభుమన్న నలఁ బొంది ప్రజలరక్షిం
 చుట మాంజ్యదులందు సమ్మతిగనంచి, మామనుగడకు
 సమ్మతార్థనమును, లాలాలజపలియెద్దఁ గిలకొలిపి. సత్య
 కిలదయాశ్వాస సాహసాదు, లన్నియును సత్యమార్త్య
 దులందు నిలిపి, సారినిస్వారాజ్యలక్ష్మీనిఁ జూరఁగొనగఁ,
 రెట్టివినిలోకమాన్య క్రిధస్థుతిలక.

సీ. జేకమాతగన్నదిట్ల యాలిలకంబు, నేడు సమసిపోయె
 నిజముగాను, లోకమాన్యలింక లోకంబునందున, లేరు లేరు
 లేరు లేరు లేరు.

లోకమాన్యడైన నీ లోనియాత్మ, కాంతరనుఁ బొంది
 స్వర్లోకసరణిజేర, ఆదిగంగాధరుండు యెట్టిజేవు, నాత్మ
 కలఁచెడివారమో ఆర్ధుతిలక.

దేవరకొండ జగన్నాథరావుగారు. కాకినాడ.

శ్రీ శతశతకంబుల దారులనుబట్టి, నలినీలిమేఘంబు లల మిసలు, రహిమిరాబుల్ మిల్ల రాకాసుధాంతులై, రామదేవ చాపాచార్యులు గ్రమ్మినట్లు, మాడవోలితమైన మందకోద్యా సంబంధంబు దట్టమందు చిందినట్లు, శవపుల్లకల్పారణి నాకరములైన, నొకపాదపాదవాన కుతీననట్లు, భారతీయులు స్వాతంత్ర్య భవనమెక్క, మొదటిమెట్టున నడుగిడ మురియుచుండ, వారిసంతోస సుఖ వినుపొయమయ్య, కలగినీచుట్టి కతన నో తిలకురాజి!

చే కడిమెడుబిడ్డలంగనన కాంతవు నీ శుశుబంధునుండిల్, బుడుతనినెక్కరేకరిని బోల రనంత యశుండుదాని ను నిడిచన, వంధ్యులైతిమి, వేయికేలను దిండిపోతురా; జడచుతులై నీవెలం జక్కగఁగిద్దురె భారతాంబరీ,

శ్రీ. అవతారమొందినాడ నేతుమీతువంతవ్యంత కర్మభూభాగమందు, అభ్యాసమొనరించె, వాంక్షాగోర్యాని విద్యాద్యయము బుధులి పుతముగ, అభిషేకమాడినా డనయంబు గీతారహస్య నీరధి నిర్మలాంబువులను, అవధారణమొనర్చె నత్యంత దేశ సేవాగమనత కర్మయోగముడ,

శ్రీ. వైమనాసంబులయెడు కఠినయోగ బంధముల స్వరాజ్య సుధుదబిబ్బయ గోరకపమొనర్చిన మానికుంజరుండు బాలగంగాధరతిలకుబోలఁగలరె,

పాన్నలూరు, సూర్యనారాయణ శర్మగారు సోమవరప్పాడు. (కృష్ణ.)

శ్రీ. భరతఖండమునుండి భవ్యతేజస్సు క్రి-గాంచెదానెవ్వనిఁ గాంచుకలిమి, శశిలభారతసంఘ మరయనెవ్వని డి, వ్యుత్తేజమునమించి వజ్రంబు వలనె, నెవనియవ్యవంబు భువి నట్టి వారికి, లభియింప దెల్ల కాలములయందు, నెవనియవోలత వేడునంద్రంబుల కడకటికొండవై గలయలబాక,

శ్రీ. నట్టిలోకమాన్యుండు దానప్రసించె, గృహ్యుడనై మించిన యట్లు గిరులనయలు, వనలువనగులు నేకమై కనఁగఁబడియె భరతమాతకు దుఃఖ విస్తరతజేసి

శ్రీ. అలమహారాష్ట్ర భవ్యత్వమేమనిచెప్ప, భవదదయంబును బడయుకతన, బాంచాలదేశంపు భాగ్యమేమనిచెప్ప, భవ దుక్తియట్లుబడయుకతన, వంగదేశపుత్రభవంబు నేమని చెప్ప, భవదీయవర్ణన పడయుకతన, శాంధ్యదేశంపుఁ బూజ్యత్వమేమనిచెప్ప, భవదదేశంబుఁ బడయుకతన

|| నెచటఁదిగిరి; నెచట నీరుచిరపడము, నూనిలి; నీడుమై గాలియైనసోక, నెచట; నవోట్టు పావనంజేకదయ్య, కలితభర్మ! గంగాధరతిలకభర్మ!

శ్రీ. నీడుతిరుగని దేశంబులేదు; నీడుచేరునెఱుంగని. మానవుల లేరు; నీడు, దయఁగనని దేశమేలేదు దారకరుణ! లలితధీ యుక్తిభర్మ శ్రీతిలకభర్మ!

శ్రీ. విహికముఖములయందు న్యాయార్థి తంబులుగాని యితరము లపొందవైతి, వైహికభావంబునందు భర్మము దయా, దాక్షిణ్యముల నెత్తఁదలఁగవైతి, విహికతేజంబులందునఁ బ్రజలతుత్సాహంబుఁ గల్పింపఁదలఁగవైతి, వామక్షింకంబ యిన యా భగవద్గీత, పారాయణంబును బాడువైతి

శ్రీ. వోమహాత్మ! వేటొక్కజన్మ మొనరఁబోదు; నీకుఁ గ్రవ ల్యవినసతి నిశ్చయంబు, అజర! యనంతలేజోఽతిగణ్య! లలి తకాలగంగాధర తిలకభర్మ!

ఆదవానిపాదులు.

శ్రీ. ఇందియాదేశ మఖండసంపదలచే నిండింప నెవ్వఁడు-నెగడి యుండె, రాజ్యభర్మభావ-రాజవారాజ నెవ్వఁడుత్రరించు సం-పత్రిగాంచె, నీతిమత్తకు లోక నియతికడమతి దార బోన నెవఁడు దగినరీతి, ఈ రాజ్యముననింత ప్యారాజ్య మనుచింత పాధించె నెవ్వఁడు సత్యవృత్తి, అట్టి భగను వాను తిలకుఁ డీయననిదెది, స్వర్గమున కేగ నమవార్త భర్మచేతి, కూలమట్టుల నీనుల జొచ్చెనట, మనధ విషయ భాగ్యమే మనగలయె.

ఒక విద్యార్థి

చ॥ తిరుమగుసంపదలో నిడచి దేశహితంబునుగోరి సత్కృపా కరుడయి భారతీయ తిలకంబులు నిత్యము వాంక్షదేశ భీ కరుడయి యైహికార్థ విముఖత్వమునొందిన లోకమాన్య స ద్గురునిమనంబు కాంతిగను దుగ్ధపయోధి ను లేకునత్కృపన

శ్రీ. భరతమాతనుగూర్చి పాట్లాందొననుటకు గారాగ్యవోవాస కర్మసాక్షి, సంస్కృతభాషావి శారదుండనుటకు గర్మయోగరహస్య కర్మసాక్షి, మృతజీవి తిలకని నుతియించుటకు నయ తద్యక్షకాంతయే దగినసాక్షి, రాజనీతి నెఱింగి రాజై లననుటకు నవసానకాల వాక్యంబుసాక్షి, ఎట్టిసాక్షులు గల్గిన నేమిఫలము, ఫలముగలయెట్టి ఫల మహాభగ్ను మయ్యె, చందనపరాగవన్తు సమన్వికముగ, చిత్తవికాంతి గోరి విచిత్రముగను.

బులుసు భైరవమూర్తిగారు, గుత్తెనద్దీవి

చ. అరుదది యేనువత్సరము లర్థము ప్రజ్ఞయు ప్రాణమానముల్ పరువము భారవోని బహుభంగుల నిన్ను దరింప జేయసా దరమున కన్వముల్బుదిన భవ్యమనముగ్గుడు లోకమాన్యదా సురపురి విక్రమించు మనసుంగని యేగ గడచుభారతి.

మ. జననీ! నీకు జనించి తత్ఫలముగా సంపద గావించిన కనయంబాత్మ సహోదర ప్రతతి సకాయమాన్యము త్పట్టి నీ బులుసుం దీర్చుచు కర్మసీరుడు మృతుం డెట్లను? గంభీరమై యనితంబాతనిమూర్తి సర్వజనన్యావ్యాప్తిప్రకృతి బ్రకాశంపక.

శ్రీ. దేశస్వతంత్ర ముద్దేశించి స్వసూఖము లుజ్జగించిన మేటి యోయుకాడు, భారతప్రజలెల్ల పశుకన్యమలగాంచి యా త్యక్తోపించు దయామయుండు, భారతదేశ సాభాగ్యమే తనభాగ్య మనుచు కష్టించు దేశాభిమాని, కలహననైనన క్రమమార్గగామియై యురుగనిటుట్టి న్యాయైకభవంబు, కార్య కూరుండు బాలగంగాధరుండు, నీకుమారుండు తిలకుల లోకమాన్య, ద్రుప్తమంచెటంచు నీవడల నేల, నతనిభావంబు నల్లిక్కు లలమయింద.

జాన శంకరయ్యగారు మోరి

శ్రీ. రత్నగిర్యాజ్య పురంబున జిత్వాన, నావనీసుర వంశమం దుఁబుట్టి, పార్వతిరాయి గర్భ ప్రసక్తి ముఖ్యమై దేశమె ల్లడ యోముగాంచి, జనమండ గంగాధరునకు స్వకీయ సమ్యక్త మాలమునఁ బ్రకృతిదెచ్చి, మాతాపితలు గతింపఁ గఁ జిన్నపుడె ధృతిక్రీని మనంబునఁ జిక్కఁబట్టి, దీక్షయొ ప్పారఁ బట్టపరీక్షయందు, న్యాయవాది పరీక్ష జయంబు నొంది, యన్నివిధముల నుత్తముడై మెలంగి, నట్టిబాల గంగాధరుం డ్రుప్తమించె.

శ్రీ. పునహమహాపురంబునఁ ప్రసిద్ధిని బొందినట్టి "చాపట" కేసు" నందునుంటు, రహిమిరాబులాయి రాష్ట్ర) మనభతుఁ గార్య ద్రవ్యగానుండి యలయకతన, ఘనవిజృంభ సమాధి పునయధ రణమున నుత్సాహ మొనరించుచుంటు జేసి సరసి బొంబయి రాష్ట్రకాసన సభలోన గౌరవ సభ్యుత గలిగియుంటు, నగరపాలకసభలోన మిగులఁదెలివి, జాపుయండుటఁ దన కీర్తియేపు మీఱ, సకలజనమితండ్లైన సద్గుణంబు, తిలకు మనలను విడవాడి దివికఁ జనియె.

శ్రీ. మహిలీరితిస్వదేశోద్ధమము విదేశ, వస్తువుల బహిష్కారముఁ బ్రబులజేసి, రహిని జాతీయ విద్యా స్వరాజ్యవిషయ ములను బోధించునట్టి యాతిలక కేడి!

శ్రీ. ఆరెండుమాండలేలొక, గారాగారును బాధఁగాంచుచు గీతక, నేరివి మీఱఁగ వ్రాసిన, ధీరాగ్రసరుడు భరత దేశము విడిచె.

శ్రీ. తీరియక వ్యాసము వొనరరచించి పశ్చిమదేశ బుధనుతి జెందినాడు, తొలిపట్టులందు నార్యుల సముద్రనివాస మును వ్రాసి పట్టిరిగినినవాడు, పార్థివీకృతి మహా రాష్ట్రమున భగవద్గీత రచియించినదనినాడు, పులికాద్య యమునఁ బ్రతివాదిభీకర న్యాయరాజంబుల వ్రాయునాడు. దేశహితకరణార్థమై విరిచాణ, దేశమునకేగి నిజకీర్తి దెసల వెలుఁగ, వాంఛుబందలుఁ దనకీర్తి కచ్చుతంబు, జెందఁజేసిన తిలకుండు చేరిదినము.

నరమారిశెట్టి ఆదినారాయణ రావుగారు ఏలూరు

శ్రీ. ఈప్రక్కనీలావు నీప్రక్కనీచావు, మోదంబు భేదంబు ముప్పిరిగొన, నీచేతనుస్వరాజ్య మీచేతస్వరాజ్య, మినా పరాసక్తి నహించియుండ, నీచెదనీకీర్తి యీచెదనీయార్థి కల్పితములకు నెక్కునపడంగ, నీకంట కిరాంబు నీకంట నుష్టంబు, లాదరానాదర భేదముగొన, బోరింబునఁ దలకెక్కి పోటునీను, జయముగాంచెన యుక్తంబు సమ తపేయ, నేభివగ్గుంప కక్యచా నింకమాలి, భారమద్దియ పారంబు మారితిలక!

డబీరు సగరకోటేశ్వరరావుగారు ఖుర్దాగోడ్డు

శ్రీ. ఎవ్వని శుభకీర్తి యీరెడు భువనముల్ మూర్త్యులయల భాతి నూటిగాంచె, నేమాననీయని వామాక్షరజ్యోతు లెల్లగృహములలో విల్లనీలై, నే మహామహుడవ్వ నిజకథా శ్రవణంబు సర్వపాపంబులు సమయజేయు, నేధీరవర్మని పాధికనుత కార్యచయము చేపటలకు సలిపెనుఖము, నెన డుతన జన్మభూమికి నెసగకీర్తి, ఆర్తజన రక్షణార్థి హాసమూర్తి, బాలగంగాధరతిలకు కీలవర్తి, కీర్తిశేషుడై వైకుంఠ వర్తదామ.

శ్రీ. నీదలలోమహాదు మరె పెద్దలబోధ్యము లెంచువాడుతా సాదరమొప్పుగా నుజన సంఘములందున మెప్పులాపైహా వేదవిశారదుండు మతిచేగుడు భాసుర బుద్ధికాలియుక్ వేదన లొందలొకుటలు నేగ్రత్తివన్తు పౌఖ్యమొందగాన్.

చ. కలిగినగాని విప్లములు కన్వమలెన్నియొ వచ్చెగాని తా, దలచిన కార్యముల్ వెళుక దగ్గకజేసె మహాత్మ్యవంబుతో నిలచెన వానిచేతధర వీరజవందన కుందవాసనా, మలయ జ గంధవాహముగ మాన్యచక్ర్రుడు లోకమాన్యుడున్.

పార్థశరీ శంకరగిరి వేంకటరమణకవి. నిడుదవ్రాలు

చ॥ పరఁగెడిప్రాంధవాసనికె-బట్టుమగ్గునిరాజు, రాజిత స్థిరయశుఁడైన శ్రీ తిలక-ధీరుడొకండును, దీనరక్షణా దరదరతంత్రబుద్ధియగు-ధన్యుఁడగుంధ మహాత్ముడొక్కఁడున్ బురిగొని నిల్చియన్నిటికె-బూనిరిగా కొరులేరు? చెప్పండి.

శ్రీ. చటులతర సత్ప్రభాకర పటలిచేత భారతీయాబ్జనికసన-పటిమఁ బెంచి అస్తమించెను లోక మాన్యతననించి బాలగంగాధరాహ్వయ భానుమూర్తి

శ్రీ. తీరిని దుఃఖనారినిధి దేశము నెల్లదమున్ది యుండ నే వారిని మాటుజాపితని ధైర్యముఁ దక్కఁగ నాయకాభి, ఏ తిరునామ నీకొఱత దీరెడునంచును గుండుచుంప మా భారతమాత; శ్రీ తిలకుబాయఁగఁ జేసితి నేలదెడమా!

శ్రీ. గీతారహస్యంబు గీర్తింబిప్రాందన ప్రకలనెల్లడను బరసి నాడు, భారత జాతీయ భాస్వత్ప్ర భావంబు దేశదేశం బులఁ దెల్పినాడు, ధృతిచేత సత్కృభారతిచేత లోక మాన్యతచేతనెల్లడ నలరినాడు, భరవ్యరాజ్య స్వతంత్రంబు లంగను జన్మ సార్థకత్వంబుని చాటినాడు, బాలగంగా ధరుండు నేడు బానభువిని, విదితయశమును మూత్రము విడిచిపెట్టి, భారతీయుల మూసన ఫలకములను, తిలకు వామాక్షరంబులు నిలుచుఁగాక.

కల్లూరు అపరబల శర్మగారు. బెంగుళూరు

శ్రీ. దైవమా! యల్పజీవితానికి నానగి తృప్తిఁజెందితివేకోర్కా తీక్షణగాడ! ఇతను సంతోషమున నుండు మీపుధాత్రి పొట్టనిండెను మఱియేమి? పుణ్యపురమ

శ్రీ. అవనియరువది నాల్గేండ్లు యతనియాయు మక్కటా! యట్టిఘోరద్రోహంబునీవు తలఁచవచ్చునె? తలఁచియు భరణిమరియు నిదియ యుక్తంబిదియ, యుక్త మిదియమంచి

శ్రీ. హా! తిలకుమహారాజ! భూతలమున నిన్ను దయలేకఁ గొంపోయె నీరజాక్షు డభిలసీబంధుతనిని దుఃఖాభిమున్చి, కటకటా! యిట్టికోక మే కరణిమేము యడఁగఁ ద్రోక్కఁగ నేర్చుచా యననియందు

శ్రీ. భరతదేశంబు నుద్ధరిం పగనయలు నీడులేజాగ్ని ప్రభవ పుట్టుగురుగార; శక్తియైత్సాహముల ధాత్రి వ్యజనల మృదయములనిండి సర్వదా! మెదలుగార!

ముత్రినేని వేంకట చెన్న కేశవులు

శ్రీ. చెక్కినయనిండి కన్నీళ్లు చిందులాడఁ కురులు విడిపోక భరణిచే భారతి భారతి శోకమవతారమై తిన జోరతోరప హా! కుమారక! హా! ముద్దులయ్య! యిండు అన్న! విలపించుఁ జాడు నీయనుగుదల్లి

శ్రీ. ఆచలన్చి నీపై నిల్చినట్టి తేల దిక్కు నేదిక్కునకే లేని దీనురాలు, గంజిలేనియు నోమని కన్వదీవి, కడు నమాయికురాలు నీకన్నకల్లి

వీడిపోవుట నీకిది పాడియయ్య! మాతడుఃఖాభిముంచుట మాన్యమయ్య! జనని యడుమలఁ గుడుపుట చవనటయ్య!

చెనటివిధివాక్ర కంఠమి నేను నేర్చు అస్తమించునూయని నెవ్వఁ డాచవోపు తండ్రీ! స్వర్గభూమలఁ జాడఁ దరిలిపామ్ము నీయశక్తియడై ప్రాదు నెగడు గాక

చారుమూర్తి! గంగాధరచక్రవర్తి

ఆంధ్రగిర్యాని విద్యానిలయము, కోల్చూరు--గోదావరి

తీరము:--29-వ-తేదీ కోల్చూరులో జరిగినవివరాలు. తీరమున రిక్తావస్థగా గానింపబడినది-వ్యాధి నువ్వారావు తంతులుగారి యొక్కయు విక్రతు వేంకటచలము పంతులు గారి యొక్కయు తల్ల(పగడ నూర్యనారాణుల రావుగారి యొక్కయు ప్రస్తీపదవుల నిశుమికలము మగిసి ఆసాన ములు కాళి అయిరి. తిరిగి వారి ముగ్గురిని ప్రస్తీపగ నుండ తీర్మానించదమయిరి. వేంకటచలము తంతులుగారి (వేకటెంట్లుగా నూర్యనారాయణ రావుగారు క్షేత్రేయగ నుండుటకు తీర్మానించదమిరి. మాదిరాజు జరసింపా కృష్ణారావుగారిని నహాయ కార్యదర్శిగ నుండుటకు తీర్మానిం చదమిరి. బుజును (కళాం ది. ఏ. బి. యల్. గారు నం గ్గుర భాషా చరిత్ర) వాంఛుజు చుక్కి) విషయముల నుత స్థనించుటగాను గౌరవోహ్యము నంగీకరించి యుట యా కమిటీచాడ వారికి తండవముల వర్మయచు వారిని ఆదరికి నిశు మించుచున్నార.

ఆంధ్రపరిశోధకమహామండలి

తృతీయవార్షికోత్సవము

పితాపురమునందు, ఈ నెల 14, 15 తేదీలలో సమావేశమగుట

సభాధ్యక్షులగు కాశీనాథుని నానేశ్వరరావుగారి ఉపన్యాసము

అధ్యక్షకోపన్యాసము

సభాసభులకు నమస్కృతులు!

వర్తమానముగము ప్రపంచప్రవృత్తియందు పరిశోధకయుగము.

సకలదేశములందును స్వజాతీయాత్మ స్వరూపమును ప్రత్యక్షముఁ జేయుటకు పరిశోధనలు చేయబడుచున్నవి. సకల జాతులు కులములు మతములు స్వధర్మమునకును స్వస్వరూపమునకును స్వభావమును ఆధారభూతములైన సంస్కారబీజవికాస విధానమును భావ్యభివృద్ధిసాధనములను నిర్ణయించి, ప్రపంచవికాసమునందర్హస్థానమును అధిష్టించుటకు బ్రయత్నములను జేయుచున్నవి. ప్రాచీన సంస్కారానుభవమునందు దృష్టి లేని జాతులకు వర్తమానపరిస్థితులుగాని భావిపరిణామముగాని గ్రాహ్యమగుట దుష్టరముగ నుండును. జాతీయహృదయానుభవము దేశమునందును సారస్వతమునందును సాహిత్యమునందును కళలయందును పరిశోధకులకు గోచరం బగుచుండును. చిరకాలానుభవము గల భారతజాతీయ సంస్కారసమస్యలు గాని ఆంధ్రజాతీయ సంస్కారసమస్యలు గాని ఆంధ్రవిద్యావంతుల హృదయమును తగిన రీతిని ఆకర్షించుచుండుట సంతాపకరము. ఆంధ్రవిద్యావంతులు పరిశోధనలందు జూపుచున్న యలసత్వము భావ్యభివృద్ధికి ప్రతిబంధకముగ నున్నది. ద్రవిడులు కర్ణాటకులు మహారాష్ట్రులు బంగాళులు భాషయందును వాఙ్మయము నందును చరిత్రయందును పరిశోధనలను చేసి గత వర్తమాన సంస్కారములను పరిశోధించి జాతీయపరిణామమునకు పాటుపడుచుండగ ఆంధ్రవిద్యావంతు లితర విషయములందువలె నీ విషయమునందును నభివేషమును జూపకుండుట సంతాపకరము. ఆంధ్రదేశమునకు భండార్కరులను బాలగంగాధరతిలకులను ప్రజ్ఞేంద్రులను కనకలభాగ్య మింకను గలుగలేదు. అట్టి భాగ్యమును గలుగజేయుట కేర్పడిన ఈ పరిశోధక మహామండలి చేయుచున్న తృతీయవార్షికోత్సవ నిర్వహణమునకు నే నసమర్థుడనని ఎఱిగియును నామిత్రుల సత్ప్రయత్నములకు నా సానుభూతిని దెలుపుటయే యీ గౌరవస్థానమునందీ మహాపండితబృంద సమక్షమునందు నిలువబడుటకు గౌరణంబని విన్నవించుచున్నాను. మహారాజశ్రీ, చెలికాని లచ్చారావు జమిందారుగారును, ధర్మారావుగారును, వంగూరు సుబ్బారావుగారును, ఈయాంధ్రపరిశోధక మహామండలిని దేశభక్తిదయమునకు ప్రయోజనకరముగ జేయుటకై వారు చేయుచున్న ప్రయత్నములను వారు శ్రుతేపఱచిన కార్యనివేదికములు వ్యక్తము చేయుచున్నవి. ఈపరిశోధకాలయమునందు భద్రముచేయబడిన తాళపత్ర లిఖితగ్రంథములు శాసనములు నాణకములు నిర్వాహకుల పరిశోధనోత్సాహమునకు ప్రమాణముగ నున్నవి. ప్రాచీనచరిత్రగల పితాపురము పరిశోధకులకు మార్గదర్శకముగ నుండగలదని నమ్ముచున్నాము. అవకాశములు కలవారందఱును వారి ప్రయత్నములకు తోడ్పడి వారి సంకల్పములను సఫలము చేయుట ధర్మము.

పరిశోధనము

పరిశోధనము గహనకార్యము. సత్యాన్వేషణము పరిశోధనకు లక్ష్యము. సత్యాన్వేషణమున కవసరమైన సాధనసంపత్తిని సమకూర్చుట వ్యయప్రయాసములతో గూడిన పనియై యున్నది. ఆంధ్రుల ప్రాచీన సభ్యత్వమును పరిశోధించుట కెన్నియో పరిశోధనసాధనములు గావలసియున్నవి. తామ్రశిలాశాసనములు తాళపత్రగ్రంథములు ముద్రితగ్రంథములు ప్రాచీనస్తూపములు మందిరములు దేవాలయములు ప్రాచీననాణకాదులు మొదలగు సాధనములు ప్రాచీనచరిత్రను పరిశోధించుటకు సాధనములుగ నున్నవి. ఈ సాధనము లన్నియు నున్నను సాధనముల నుపయోగింపదగిన సాధకులు లేనపుడు సాధనలు నిరుపయోగములు. సత్యాన్వేషణమునకై పరిశోధనలను జేయుటకు సాధకునకు విద్య పరిజ్ఞానము సంభావన మొదలగునవి కావలసియున్నవి. ఈ లక్షణములు గలవా రున్నను పోషణము లేక వారి శక్తి సామర్థ్యములు నిరుపయోగములుగ నున్నవి. స్వస్వరూపమును కనుగొనుటకు మూలబీజమైన పరిశోధన విషయమునకు మన విద్వాంసులు తమ దృష్టిని మఱియిచ్చి ప్రజల కీ విషయమునందభిరుచిని గలిగించుట మన పురోవృద్ధికి పరమసాధనముగ నున్నది.

ఆంధ్రపరిశోధనము మహావిషయ పరిశోధనముగ నున్నది. ఆంధ్రపరిశోధనమునందు ఆంధ్రభాషాపరిశోధనము, వాఙ్మయపరిశోధనము,

సాహిత్యపరిశోధనము, శాసనపరిశోధనము, వాస్తుపరిశోధనము, దేశపరిశోధనము మొదలగు విషయములన్నియును చేరియున్నవి. ఈ విషయముల నామూలాగ్రముగ పరిశోధించి సిద్ధాంతములను జేయుట సామాన్యులకు సాధ్యమైన పనిగాదు. సత్యాన్వేషణపరాయణులైన లక్ష్మీపుత్రులు సరస్వతీపుత్రులు చేరి ఈ పనిని జేయవలసి యుండును. ఈ విషయమునందంతవఱకును కొంతపని జరిగినను ప్రస్తుతము దేశావసరములకు తగినంతపని జరిగియుండ లేదని పరిశోధనచరిత్రము విశదము చేయుచున్నది.

పరిశోధనలందు మొదటివిషయములు దేశమునకు కాలమునకు వంశమునకు సంబంధమును గలిగియున్నవి. ఆంధ్రులు పంచద్రావిడులందు జేరియున్నారని మన ధర్మశాస్త్రములు తెలుపుచున్నవి. ఆంధ్రులు, కర్ణాటకులు, ఘూర్జరులు, మహారాష్ట్రులు, ద్రావిడులు, పంచద్రావిడులు, ద్రావిడాంధ్రులు, దక్షిణదేశమున కాదిమనానులైనదియును పరదేశాగతులైనదియును నార్యులైనదియును ననార్యులైనదియును వివాదాస్పదవిషయముగ నున్నది. ద్రావిడులనార్యులైన సీతీయనుజాతి వారని కాల్లువెలుగు రారంభించిన సిద్ధాంతమును సామాన్యులుగ పాశ్చాత్యపండితులు నమ్ముచున్నారు. ఈ సిద్ధాంతమును కాల్లువెలుగురు భాషావంశము ననుసరించియును వ్యాకరణ నిర్మాణము ననుసరించియును ద్రావిడజాతీయముల ననుసరించియును చేసియుండిరి. భాషాసంబంధమునందు సీతీయను బాంధవ్యము గోచరమైనను రూపవంశవిత్తయమునందు కాల్లువెలుగారికి అర్యవంశ సంబంధము గోచరమైనది. ద్రావిడభాషావ్యాకరణమును వ్రాసిన కాల్లువెలుగారు సందిగ్ధస్థితివలన సీతీయను వంశసిద్ధాంతమునందు సంపూర్ణామోదమును జూపియుండలేదు. సర్ విలియము హంటరుగారు భరతఖండమున కీశాన్వయితులనుండి వచ్చిన కొలారిను వంశజులకును వాయవ్యదిశ నుండివచ్చిన ద్రావిడులకును దక్షిణప్రస్థమునందు సంయోగముగలిగినదనియును ఉభయజాతీయుల సంయోగము ద్రావిడజాతుల మూలవంశమనియును వ్రాసియుండిరి. ద్రావిడజాతి సీతీయా కొలారియా సంకరమను హంటరుగారి వాదమున కాధారములు లేవు. హిందూదేశ భాషాపరిశోధనమున జేసి గ్రీషనుగారు ద్రావిడభాషలు ముండభాషావంశమునకు జేరినవనియును ద్రావిడులు ముండవంశజులనియును వ్రాసియుండిరి. స్కాటరు మొదలగు మానవ వంశశాస్త్రజ్ఞులు ద్రావిడులు ప్రళయము నొందిన లెమూరియాజాతికి జేరిరిని సిద్ధాంతమును జేయుచున్నారు. మహాప్రళయమునందు దక్షిణమహాసముద్రమునందు గల లెమూరియాఖండము జలమయమైనపుడు వంశజులు దక్షిణ హిందూస్థానమునందు చేరినదియుండిరినియును వారే ద్రవిడులనియును శాస్త్రజ్ఞులు తలచుచున్నారు. ఈ సిద్ధాంతమును తేకుమళ్ల రాజగోపాలరావుగారు వారి దక్షిణ హిందూస్థాన పరిశోధన పత్రికయందు పూర్వపక్షముచేసిరి. పూర్వపక్షమునకు ముఖ్యకారణము ఆస్ట్రేలియనులకును పోలిసిసియనులకును ద్రావిడులకును రూపలక్షణములందును భాషాలక్షణములందును సంబంధము లేక పోవుట యని రాజగోపాలరావుగారి పూర్వపక్షము నిర్ణయించినది. లెమూరియా ప్రజాచరిత్రము మానవ వంశ శాస్త్రజ్ఞుల పరిశోధనల కర్హవిషయముగ నున్నది.

లెమూరియా

లోకమునందు కొన్ని వేలయేడ్లకు బూర్వము మహాప్రళయము గలిగిన విషయమును అన్ని జాతులవారును విశ్వసించుచున్నారు. మన పురాణములు బైబిలు ఈజిప్టు ఛాలియా చరిత్రములు ప్రళయ సంస్మరణమును చేయుచున్నవి. క్లెటో రిపబ్లికునందు నాగరకజనాక్రాంతమైన మహాఖండము జలమయమయిన విధము వర్ణింపబడినది. పోలిసిసియా ద్వీపములందు నాగరకజాతులు నయితము గలవని యాత్రికు లప్పుడపుడు గనుగొనెడి ప్రజల స్థితిగతులు వ్యక్తము చేయుచున్నవి. లెమూరియాఖండవాసులు పోలిసిసియాజాతివారని యూహించుట కాధారములు లేవు. రామాయణము వర్ణనలవలనను దక్షిణమునందు నాగరకతను బొందిన జాతులు నివసించిన విధము ధ్రువపడుచున్నది. రాముడు రావణసంహారానంతరము పుష్పకము నెక్కి అయోధ్యకు వెడలినటులు రామాయణము వర్ణించుచున్నది. లంకాద్వీపవాసులు పుష్పకమును కలిగియుండిరి.

శ్రీరాముడు సీతా స్వేచ్ఛణమును జేయునపుడు కిష్కింధయందు వానర రాజ్యమును కనుగొనెను. ఆ వానర సైన్యసహాయముననే లంకాధి పతిని జయించిన విధమును రామాయణము వర్ణించుచున్నది. వానరు లకు ద్రావిడులకు గల సంబంధము తెలియకున్నది. దక్షిణాంత ప్రదేశవాసులకును వానరులకును భేదము గలదని రామాయణ వర్ణ నములు స్పష్టము చేయుచున్నవి. దివ్యజ్ఞానపరిశోధనలు లెమూరియో ప్రజలు నాగరకతను బొందినటులు తెలుపుచున్నవి. ఈ సందర్భ ములనుబట్టి ద్రవిడులకును లెమూరియనులకును గల సంబంధమును నిర్ణయించుట యాంధ్రపరిశోధనమునకును బ్రయోజనకరముగ నుండ గలదు. ద్రవిడులకును ద్రూయిడులకును గల సంబంధమును నీవిషయ నిర్ణయమున కనుకూలించగలదు. లెమూరియో ప్రళయమునందు ద్రూయిడు లింగ్గాండునందును, ద్రావిడులు దక్షిణదేశాంతమునందును నిలిచియుండికేమో విమర్శనయోగ్యము. చిలుకూరి వీరభద్రరావు గారు నాగులు ద్రావిడులని నిర్ణయించిరి. కాని ద్రావిడులకు నాగు లకు గల సంబంధము నిర్ణయింపవలసియున్నది. మానవుల ప్రతిభకు ధర్మము శీలము మూలము గాని, వంశము మూలముగాదు. వర్త మానయుగమునం దార్యవంశజనము మహాప్రతిభకు మూలమైనను ప్రాచీనకాలమునం దీ జాతియే నాగరకమునకు మూలబీజమని నిర్ణ యింపవలసిన యవసరము లేదు. విశ్వవికాసమునకు సకల జాతు లును యథాశక్తిని తోడ్పడుచున్నవి. లెమూరియనులు ఛాల్డీయ నులు వారి పరిజ్ఞానమును విశ్వవికాసమునకు వినియోగించి యస్త్ర మించిరి. పాశ్చాత్యార్యవంశజులు వారి విజ్ఞానమును వర్తమానయుగ మునందుప్రపంచవికాసమునకు వినియోగించుచున్నను, మహాలయ మునకు తోడ్పడుచున్న విధమును సంగ్రామవ్యాపనము వ్యక్తము చేయుచున్నది. ఆసియాఖండమునందు పాశ్చాత్యార్య విజ్ఞానము పట్ల నిపుడు పరాజ్యుభిత్వము గలుగుచున్నది. భావికాలమునం దీ విజ్ఞాన ప్రభావము ప్రోత్సార్హము గాక నిందార్హము గావచ్చును. లెమూరి యాకును భరతఖండమునకును గల సంబంధము నిష్పక్షపాత దృష్టి తో విమర్శన యోగ్యముగ నున్నది.

ఆంధ్రత్వము

ఆంధ్రులకును ఇతర ద్రావిడులకును గల సంబంధము పరి శోధకులకు పరిశోధనార్హ మగుచున్నది. భారతప్రజలను ఆర్య జాతి దృష్టితోజూచుట యాచారమైనది. ఆర్యసభ్యత్వ మార్చేతర జాతులను వర్తమానయుగమునం దావహించినటులు భరతవర్షము నందును పూర్వకాల మార్యసభ్యత్వ మార్చేతరవంశజుల నావ హించినది. దక్షిణభాగాంతమునందు రవిభులు వ్యక్తిత్వమును గలిగియుండిరి. దండకారణ్యప్రాంతమునం దాంధ్రులు వ్యక్తిత్వమును గలిగియున్నటులు ఐతరేయ బ్రాహ్మణమునందు ఈ క్రింది తెలుపు చున్నది :

శ్రు!! "తస్యహ విశ్వామిత్ర సైక్యకళతం పుత్రా ఆనుః - పంచాశదేవ బ్రాహ్మణాం సో మధుచ్ఛందసః - పంచాశత్సన్ధియాంస స్తద్యేజ్ఞాయాంసో నశే కుశలం మేనిరే, తావనువ్యాజహర ప్రజాభక్షిశ్చేతి - త ఏతే ఆంధ్రాః పుండ్రాః శబరాః పులిందా మూతిబా ఇత్యుదంత్యా బహవో భవంతి." ఆంధ్రులు విశ్వామిత్ర సంతతివా రనియును దండకారణ్య సీమాంతమునం దార్యాశ్రమముల రక్షణమునకై నియోగింపబడి రనియును సంహిత తెలుపుచున్నది. తిలకు లోకమాన్యుడు ఓరియనునందు సంహితకాలమును క్రీ. పూ. 2000 అని నిర్ణయించెను. ఋగ్వేదయుగ కాలనిర్ణయము ననుసరించి కాలనిర్ణయమును జేసిన రమారమి నాలుగువేల ఏండ్లకాల సమ యమునం దాంధ్రులు దండకారణ్యప్రాంతములందు నివసించుచున్న టులు నిర్ణయింపవచ్చును. రామాయణమునందు కిష్కింధకాండయం దాంధ్రదేశప్రశంస యిటులు చేయబడినది:

సదీం గోదావరీంవైవ సర్వమేవామ పశ్యత్,
కథేవాంధ్రాంశ్చ పుండ్రాంశ్చ హోశాస్వాద్యాంశ్చ కేరకాశా.
కిష్కింధకాండ ౧౪ సర్గ ౧౨ శ్లోకము.

మహాభారతమునం దాంధ్రులప్రశంస యిటులు గలదు :

శ్లో. పాండ్రాంశ్చ ద్రవిదాంశ్చైవ సహితాంశ్చైవ కేరకైః |
ఆంధ్రాంస్త్రాల సాంశ్చైవ కలింగా శుష్టి కర్ణికాశా ||

దక్షిణాపథమునందు గల జాతులం దాంధ్రజాతి పురాతన ప్రసిద్ధమైనజాతియని వేదములు పురాణేతిహాసములు తెలుపుచున్నవి. ఆంధ్రులు ద్రవిడులో వేటాకజాతివారో నిర్ణయించుట కాధారములు స్వల్పముగ నున్నవి. ద్రవిడు లనియును ఆర్యు లనియును నారణ్యకు లనియును అనేకములు సిద్ధాంత రాధాంతములు గలవు. ఆదిమాంధ్రు లేవంశజులైనను కాలక్రమమున నార్యసభ్యత్వమునకు బరవశులైన విధము నాంధ్రదేశ చరిత్రము వ్యక్తము చేయుచున్నది. ఆర్యులు దక్షిణా పథమునం దాశ్రమములను గల్పించుకొనినపు దార్యసభ్యత్వ మాంధ్ర

సభ్యత్వము నావహించినది. ఆంధ్రు లాదిని నేజాతివారైనను నార్య సమ్మేళనమువలనను భాషాసమ్మేళనమువలనను నాంధ్రత్వమునకును నార్యలక్షణములు కాలక్రమమున గలిగినవి. ఇపు డాదిమాంధ్ర స్వరూపమును నిర్ణయించుటకు దగిన సాధనములు లేకపోయినను నాలుగువేలేండ్లకు బూర్వ మాంధ్రులకు వ్యక్తిత్వము గలదనియును నా వ్యక్తిత్వ మవాంతరములు గలిగినను అవిచ్ఛిన్నముగ వచ్చుచున్న దనియును ఆంధ్రచరిత్రము బోధించుచున్నది. ఆంధ్రశబ్దమునకుత్పత్తిని నిర్ణయించుట దుష్కరమైనను నాంధ్రప్రజల స్థితిమాత్ర మప్రతిహత ముగ బ్రవహించుచున్న విధమును బరిశోధకులు ప్రత్యక్షము చేసి ఆంధ్రహృదయమునందు స్వస్వరూప వికాసమునందు విశ్వాసమును గలుగజేయుట కాంధ్రప్రజావంశమును వంశవికాస నిర్ణయమును జేయుటకు పరిశోధకులు బూనుకొనుట యవసరము.

మార్యసామ్రాజ్యకాలమునం దాంధ్రులు ప్రతిభావంతులుగ నుండిన విధమును మెగస్తేసిసు వ్రాసిన చరిత్రాంశములు విశదము చేయుచున్నవి. చంద్రగుప్తుని కాలమునం దాంధ్రరాజుల ప్రతిభ యెటులు శాలివాహనశక మాంధ్రప్రతిభను దక్షిణాపథము స్థాపించు చున్నది. శాలివాహనుడే శాలివాహనుడని పరిశోధకు లిపు డంగీక రించినను, ఈ విషయనిర్ణయమునం దాంధ్రవిద్యావంతులు పరిశోధ నకు బూనుకొనవలసియుందురు. శాలివాహనశకము వంగమహా రాష్ట్రదేశములందు వాడుకయం దున్నది. ఈ శకారంభమునకును అవిచ్ఛిన్నవ్యాపనమునకును పరిశోధకులు పూనుకొనవలయును. ఆంధ్రరాజులకాలమునందు నిర్మితములైన శాద్ధస్తూపములు శాద్ధా రానుములు విహారములు శాసనములు పరిశోధకుల విమర్శనమునకు దగియున్నవి. ఆకాలమునుండి పదునెనిమిదవ శతాబ్దారంభమువఱకును నాంధ్రదేశమును బాలించిన రాజ్యములచరిత్రలు పరిశోధింప దగి యున్నవి పల్లవులు చాళుక్యులు కాకతీయులు గజపతులు గణ పతులు తుళువాన్యయులు రెడ్డులు మొదలగు వారి పరిపాలనములు పరిశోధనలను జేసి ఆంధ్రుల చరిత్రను వ్రాసిన చిలుకూరి వీరభద్రరావు గారును, హిందూదేశ కథాసంగ్రహ గ్రంథకర్తలును ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వసంపాదకులు నైన కొమఱ్ఱాజు లక్ష్మణరావు వంతులుగారును విమర్శకులకు మార్గదర్శకులై మన ప్రశంసలకు పాత్రులగుచున్నారు.

ఆంధ్రభాషాపరిశోధనము

ఆంధ్రులవృద్ధిక్షయములతో నాంధ్రభాషయును వృద్ధిక్షయ ములనును పొందిన విధమును భాషాచరిత్రమును వాఙ్మయచరిత్రము విశదము చేయుచున్నవి. భాషావికాసమే ప్రజావికాసమునకు ప్రమాణముగ నున్నది. నాగరకత గల జాతులకును నాగరకత లేని జాతులకును గల భేదము భాష విశదము చేయుచుండును. ఆంధ్రభాష స్వతంత్రవ్యక్తి గల భాషగాని వెంకయ్య వ్యాకరణ మునందు వ్రాసినటులు వికృతిభాష గాదు. ఆంధ్రము సంస్కృత భాషతో విశేషమైన సంబంధమును గలిగి యున్నను సంస్కృత భాషాజన్యము గాదని శబ్దశాస్త్రజ్ఞులు తెలుపుచున్నారు. ఆది కాలము నుండియును ఆంధ్రభాష మహారాష్ట్ర ద్రవిడ కళింగ కర్ణాటక సంస్కృతభాషలతో సంబంధమును గలిగి వికసించి నను ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వమును గలిగి వికసించినది. ఆది మాంధ్రభాషా స్వరూపము నిర్ణయించుటకు పరిశోధనలను జేయుట భాషాతత్వ మును గ్రహించుటకు సాధనముగ నుండగలదు. శాద్ధ జైన మతము లాంధ్రదేశమునందు విశేషముగ వ్యాపించిన విధమును శాద్ధ స్తూపా దులు వ్యక్తము చేయుచున్నవి. ఆంధ్రమునకును పాళీభాషకును గల సంబంధమును నిర్ణయించిన భాషాచరిత్రను గనుగొనుటకు సాధనముగ నుండగలదు. గుణాధ్యవర్త కథాసరిత్సాగరమును వైశాచీ భాషయందు వ్రాసిన యితిహాస మాంధ్ర ప్రపంచము నకు దెలిసి యున్నది. వింధ్యాదికి దక్షిణముననే వైశాచిభాష వర్ధిలినదని భాషాపండితులు తలచుచున్నారు. ఆంధ్రులును నా ప్రాంతమునందు నివసించుచుండుటం జేసి వైశాచిభాషకును నాంధ్రభాషకును గల సంబంధమును గనుగొనుట భాషాపరిశోధన మునకు మంచిసాధనముగ నుండగలదు. ఆంధ్రరాష్ట్రము పూర్వ కాలమునందు నాసికా త్ర్యంబకము నుండి తూర్పుతీరమువఱకు వ్యాపించియుండెను. ఈ సాహచర్యమువలనను ఆంధ్రభాషయందు మహారాష్ట్రపదము లెన్నియో చేరినవి. ఉభయభాషలందును ఆహార పదార్థములకును సామాన్యవిషయములకును సంబంధించిన పదము లెన్నియో గలవు. కన్నడమునకును నాంధ్రమునకును చిరకాలము నుండియును గల సన్నిహితసంబంధమును భాషాపరిశోధనము వ్యక్తము చేయుచున్నది. కన్నడమునకును నాంధ్రమునకును శబ్దములందును ఛందస్సునందును గల సంబంధమును నిర్ణయించుటకు తేకుమల్ల రాజగోపాలరావుగారు చేసిన పరిశోధనలు ప్రశంసనీయములు. అరవ

మునకును సాంధ్రమునకును గల సంబంధమును కాల్చువెలు క్యాంబెలు శేషగిరి రావుగారు నిర్ణయించినను, ఈ విషయములందు విశేషమైన పరిశోధనలు జరుగవలసియున్నవి. ఇన్ని భాషల సాంకేతికతను పరస్పరములున్న నే ఆంధ్రభాష వ్యక్తిత్వము గలిగి వృద్ధిని బొందినది. ఆంధ్ర భాష మధురమైనభాష. అజంతభాష. సరళభాష. ఆంధ్రభాషా స్వరూపమే ఆంధ్రుల వ్యక్తిత్వమునకు నిదర్శనముగ నున్నది. అరవ భాషయందు గల పారువ్య మాంధ్రభాషయందు లేదు. వాఙ్మయము నందు సంస్కృతపదములు విశేషముగ వాడబడినను, వాడుకయం దాంధ్రపదములకుదోడు ప్రాకృతపదములు విశేషముగ వాడబడినవి. అరవమునం దొకపదార్థమునకే రెండుపదము లున్నపుడు ద్రావిడ పదమేదియో ద్రావిడేతర పద మేదియో నిర్ణయించి ఆంధ్రభాషకును సరవభాషకును గల సంబంధమును నిర్ణయింపవలయును. అరవము నందు కను (చూచు) తిను, నీరుపదములతో బాటుగ పా, ఉన్, పూనల్ పదములు గూడ నీ యర్థమును బోధించునవియే గలవు. ఈ విధముగ మహారాష్ట్రాంధ్రభాషలందును సమానముగ వాడుక యందున్న పదములు గలవు. ఆంధ్రభాషాపదములను విడదీసి సజా తీయ విజాతీయ పదముల నేర్పాటుచేసి భాషాపరిశోధకులు భాషా వంశమును నిర్ణయించుటకు పూనుకొనుట యవసరము. ఈ విష యమునందు రావుసాహెబు గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు చేయుచున్న పరిశోధన ప్రశంసార్హము. శ్రీ పితాపురము రాజుగారు సిద్ధము చేయుచున్న సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువునందు శబ్దో త్పత్తి శబ్దచరిత్రము సజాతీయపదములు చేర్చబడి శబ్దకోశము పరిశోధనల కనుకూలముగ నుండునటులు చేయుట ప్రయోజనకరము.

ఆంధ్రవాఙ్మయపరిశోధనము

ఆంధ్రవాఙ్మయ స్వరూపము సాంధ్రప్రపంచమునకు ప్రత్యే కము చేయుటకు వాఙ్మయచరిత్రమును పరిశోధనమునుజేయుట వర్త మానకాలమునం దత్యంతావసరముగ నున్నది. కీర్తిశేషులైన గురజాడ శ్రీరామమూర్తిపంతులుగారు రావుబహద్దరు వీరేశలింగముపంతులు గారు కవిజీవిత చరిత్రములను వ్రాసి వాఙ్మయ పరిశోధనమునకు మార్గ మును జూపిరి. వీరేశలింగముపంతులుగారు కేవలము కవిజీవితము లనే కాక కావ్యముల విమర్శనమును సయితము విపులముగ జేసి వాఙ్మ యచరిత్రకారుల కుపకారమునుజేసిరి. కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు రచించిన కవిత్వ తత్వవిచారము వాఙ్మయ పరిశోధకులకు పరి శోధన మార్గములను నిరూపించుచున్నది. వాఙ్మయము భిన్నయుగము లందు జాతీయస్వభావస్వరూపమున దెలుపుటకు భిన్న స్వరూపములను చాల్చుచు జాతీయవికాసమునకు దోడ్పడుచున్నది. గత యుగములందు సంఘముయొక్క వృద్ధిక్షయములకు తోడ్పడిన మతధర్మ కులాచార ములు వాఙ్మయమునందు ప్రతిబింబించుచుండును. వాఙ్మయమును కేవ లము భాషారసపాండిత్య దృష్టితో గాక విజ్ఞానదృష్టితో నవలోకిం చుటవలననే జాతీయాత్మ స్వరూపమును గ్రహించుట సాధ్యమగును. నన్నయ భట్టారకునకు బూర్వముగల యాంధ్రవాఙ్మయ స్వరూప మును నిర్ణయించుటకు గ్రంథములు విశేషముగ లేకపోయినను, శాస నాధారమున నీ పరిశోధన జరుగవలసియున్నది. జయంతి రామయ్య పంతులుగారు ప్రచురించిన యుద్ధమల్లుని శాసనమును నెల్లూరు శాసన ములును వాఙ్మయపరిశోధనమునకు సాధనములైన విధమును గలిగిన పదేంద్రనంపియును జరిగిన పరిశోధనలు విశదముచేయుచున్నవి. బుద్ధ జాతకములను జైన గ్రంథములను పరిశోధించిన యాంధ్రవాఙ్మయ మునకును భాషకును సంబంధించిన విషయములు బహిర్గతముగా వచ్చునను నాశ గలదు. ఆంధ్రవాఙ్మయ చరిత్రమును శ్రీ చెలికాని లచ్చారావుగారి ప్రోత్సాహమున వంగూరి సుబ్బారావుగారు ప్రచు రించుచున్నారని తెలుపుటకు సంతసము గలుగుచున్నది. ఆంధ్రపరి శోధక మహామండలిచేయుచున్న యీఘనకార్య మాంధ్రపరిశోధన మున కుత్తేజమును గలిగింపగలదు. వీరేశలింగముగారి కవులచరిత్ర యందు జేరని కవులందరో ఇటీవలబయలుపడిరి. ఆకవులజీవితములను జేర్చి యాంధ్రపరిశోధక మహామండలిపక్షమున సమగ్రమైన కవులచరి త్రను ప్రచురించుటకు వంగూరు సుబ్బారావుగారు పూనుకొనుటయును వారి భాషాభిమానమునకును ఉత్సాహమునకును నిదర్శనముగ నున్నది.

పరిశోధన సాధనములు

ఆంధ్రపరిశోధకులకు దేశమంతయును పరిశోధనసాధనమయమై గోచర మగుచుండును. దేవాలయములందు శిలాశాసనములు గలవు. గృహములందు తాళపత్ర గ్రంథములును తామ్రశాసనములును గలవు. దేశమునందు భూగర్భితములైన మందిరములు గలవు. దేశమునందు జౌధారామములు స్తూపములు గలవు. ప్రాచీన నాణకములు గలవు. ప్రజాముఖమునందు సనాతనాగతములగు శబ్దార్థములుకలవు. జాతీయ ములగు పాటలుగలవు. ప్రచురితములైన శాసనావళులుగలవు. గ్రంథ

ములు గలవు. పరిశోధన సామగ్రితో నిండిన గ్రంథాలయములుగలవు. కాని కార్యపరతంత్రులైన సాధకులు లేక, సాధనములు నిరుపయోగ ముగ నున్నవి. పరిశోధన నిరీక్షణగల సాధకుల కలాక్ష వీక్షణమును భూగర్భితములైన వేంగిపురము భాన్యకటకము ఘంటసాల మొదలగు ప్రాచీన పట్టణములు కోరుచున్నవి. కొమత్తాజు లక్ష్మణరావుగారు విజ్ఞాన సర్వస్వమునందు అమరావతి స్తూపమును వర్ణించుచు “జగ న్మనోహరమైన అమరావతిస్తూప ప్రతిష్ఠ జగమంతయువ్యాపించి దాని ప్రతిమలు ప్రపంచమందలి యన్ని చిత్రవస్తు సంగ్రహాలయములలో నుంచినను, తెనుగుసమాత్ర మందునుగుఱించి యొక గ్రంథ మైనను లేకపోవుట కడు శోచనీయము.” అని తెలిపిన భావము లాంధ్ర పరి శోధకులకు హృదయసంతాపమును గలిగించుట సహజము. ఈ సంద ర్భమునందు పరిశోధకుల దృష్టిని ప్రాచీనవాస్తు రచనలందు బ్రసిద్ధిని బడసిన కృష్ణామండలమునందలి గుంటుపల్లి చైత్యమునకు మరల్చుట వలనను పరిశోధనదృష్టి బోధ్యము గాగలదని కొన్ని పటములు వివర ములతోఁ జేర్చబడినవి.

గుంటుపల్లి చైత్యనిర్మాణము చైత్యమునందు గల శిలాక్షర ములు చైత్యము క్రీ. పూ. 200 ప్రాంతమునందు నిర్మింపబడినటులు నిర్ణయించుచున్నవి. ఈ చైత్యము నిర్మాణమునందు కన్నింగుహము గారు, అంధేరియందును భిల్సాయందును గనిపెట్టిన చైత్యమును బోలి యున్నది. ఈ చైత్యమునందు దాక్షిణాత్య వాస్తునిర్మాణమునకు బీజ మైన వలయగేహంకరములు గలవు. ఈ వలయగేహములె అమరా వతి సాంచిస్తూపములుగ బుద్ధయుగమునందు పరిణమించినవి. గుంటు పల్లి చైత్యము కొండయందు తొలవబడినది. చైత్యము చుట్టును స్తూప మును జౌధవిహారములును గలవు. చైత్యమున కుపరిభాగమునందు గోపురము గలదు. భిక్షువులు నివసించుట కాశ్రమములు చైత్యము చుట్టు గలవు. స్తూపముయొక్క పగిలిన పెట్టుమీదను బ్రాహ్మీ లిపియం దీ శాసనము గలదు:—“సుయజ్ఞ నాథాచార్యుని శిష్యురా లైన సానాద ఈ మెట్లను నిర్మించినది.” ఈ శాసన లిపివలన శాస నము క్రీ. పూ. 200 సంవత్సరములకు జెందినదని కృష్ణశాస్త్రి గారు నిర్ణయించుచున్నారు. స్త్రీలు 2100 ఏండ్ల కాలమున నన్యాసిను లై జౌధారాధనమును జేసిన విధమును శాసనము స్పష్టము చేయు చున్నది. ఈ చైత్యము పరిశోధకుల పరిశోధనల కత్యంత ప్రయోజన కరముగ నుండదగి యున్నది. కాని ఇపుడు నామరూపములు లేక నశించుచున్నది. ప్రాచీన వాస్తునిర్మాణ పరిశోధన శాఖవారు 1916-17 నందు ప్రచురించిన నివేదికయం దీ విషయము బాగుగ వర్ణింపబడినది. విషయగ్రహణమునకుగాను ఇచటను నాలు గైదు పటములు చేర్చబడినవి. ఆంధ్రదేశ మిట్టి యద్భుత పరిశోధన సామ గ్రితో నిండియున్నను, విద్యావంతుల దృష్టిని ఈ విషయము లాక ర్షించుట లేదు. ఈ సుప్రసిద్ధ ప్రాచీనపురమునందు పరిశోధనయోగ్య ము లైన విషయములు గలవు. ఆంధ్రదేశ చరిత్రమునందు 2000 ఏండ్ల ప్రస్తారము గల పితాపురపుచరిత్రము వ్రాయుట పరిశోధకులకు మార్గ దర్శకముగ నుండగలదు. ఈ పురము నేలిన రాజులచరిత్రమును నిందు నివసించిన కావ్యకర్తల చరిత్రమును నింబలి ప్రాచీన వాస్తునిర్మాణ చరిత్రమును పరిశోధకమహామండలి గాని శ్రీ పితాపురము రాజుగారు గాని ప్రచురించినచో పరిశోధన విధానమునకు మార్గదర్శకులు గాగలరు.

ఈ ప్రాంతమునందు గల పరిశోధన సాధన సామగ్రిని పేక రించి పరిశోధనమునకు బూనుకొనిన యాంధ్రపరిశోధక మహామండలి సత్ప్రయత్నము లితర పరిశోధక సంఘప్రయత్నముల కాదర్శము లై ఫలవంతము లగుటకు సర్వేశ్వరుని వేసుచున్నాను.

పరిశోధన విధానము.

ఆంధ్ర హృదయమునందు పరిశోధనాంకురములు బహిర్గత ములగుచున్నవని దేశావృతములైన సంస్థాపనలు ప్రయత్నములు వ్య క్తము చేయుచున్నవి. జయంతి రామయ్యపంతులుగారు ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తును స్థాపించి ఎనిమిదేండ్లనుండియును పరిషత్ప్రతికను ప్రచురించు చున్నారు. దానియందు ప్రచురితములైన శాసనములు గ్రంథములు విమర్శనములు పరిశోధన మార్గమును బోధించుచున్నవి. యుద్ధ మల్లుని శాసనమును విమర్శించుచు లక్ష్మణరావు పంతులుగారు ‘జ’ లను నక్షరము ‘ఘ’ యను ధ్వనిని 10-వ శతాబ్దము వరకును ఇచ్చుచుండెడి దని నిర్ణయించిరి. గిడుగు రామమూర్తిపంతులు గారు తెలుగు పత్రికను బుర్రా శేషగిరిరావుగారు సాహిత్యను, తిల్లా వజ్జల శివశంకర శాస్త్రి గారు సాహితీని తేకుచుల్ల రాజగోపాలరావు గారు దాక్షిణాత్య పరిశోధన పత్రికను ప్రచురించుచున్నారు. ఆంధ్రహృదయమునందు దేశకాల పాత్రముల కను రూపమైన పరిశోధన జిజ్ఞాస యొకను గలుగ లేదని ఆంధ్రప్రపంచ వ్యవహారములు విశదము చేయుచున్నవి.

సింహ ప్రభుత్వ ముద్రణాలయములో ఆకాంఠి:—
సింహ ప్రభుత్వ ముద్రణాలయములో ఆస్తుకూర్చునేయు తని
వారములో చాలా ఆకాంఠి ప్రబలియున్నది. మునుప 280-
మంది ఆస్తు కూర్చు తనివారము వారై 15 వ తేదీని ప్రభుత్వ
ముసారిచే తెలుపుతుడిన సంగతులను అత్యేసిండుచు బోర్డులకు
ఇంద్రప్రస్థ అండ్ మ్యానిమన్సు కార్పొరేషన్ 10-వ తేదీని
యొక విజ్ఞాపనమును పంపుకొనిరి. మరియు తాము తమ విజ్ఞా
పనములో కోరిన తీరులనుకర్తవీ వీక్షించుచేడు సంతకము
కొని ప్రతివారము జూలై 15 వ ముద్రా చేసిరి. మరియు
తమ విజ్ఞాపనమును గురించి ఆలోచించవలసిన ప్రతిఫలము
ను 24 గంటలలో జూరకుడినయు అట్లు గానిచో సమ్మె
కట్టుదుమనియు చెప్పిరి. వారి విజ్ఞాపనను జవాబిచ్చుచు అది
వారమున రానున్న సర్ థామస్ హేలీంకు గారికి వారి విజ్ఞా
పనము యన్యునుగాని కార్పొరేషన్ జవా బిచ్చెను. కాని పనికాం
లంటికు సమ్మెలింపలేదు.

వ్యాధిగ్రస్తులకు కొన్ని నమకమైన యౌషధములు

(2292)

సిద్ధ మకరధ్వజ టానిక్

బంగారము కలిపి కయారుచేయబడినట్టి మా సిద్ధ మకరధ్వజము టానిక్ లన్నిటిలోను మిక్కిలి శ్రేష్ఠతరమైనది. ఎంత కయారుచేసినను ఎట్టి వ్యాధితోనైనను దీని చురుకొందిచుచున్నది. కూడినంత శ్రమముగానే ఈ క్రింద కనుబరచబడిన వ్యాధులన్నియు మకరధ్వజము వలన కరుదును. కొందఱుగలను విడిచి విడిచి వచ్చునట్టి జ్వరములు, అంతఃజ్వరము, వణక, కళ్ళువాయి దగ్గు, బాల్యమునందు గలగు న్నాదయములతోకలల వ్యాధులు, అంటునవచ్చు కలుగునట్టి నొప్పి, క్రికడుపు నొప్పి (abdomen) ఎరుపు, తెలుపు, మాన్యుగు కుడుమవ్యాధులు గర్భిణీసహజ, మొదలగు అన్నివిధములైన వ్యాధులకు దీనిని వాడవచ్చును. ఇవియేగాక అతిమాత్రవ్యాధి కూడ మిక్కిలి నమకమైనగా కరుదును. ఒకసారి వాడిన మేము తెలిపినదంతయు నిజమని మీకు రుజువుగును. దయచేసి ఒకసారి తెప్పించి వాడుదు. మా మకరధ్వజమునకు నమనమైన మార్కెట్టుతోని ఇతర కంపెనీల మకరధ్వజమునకు తప్పుక రెండింటిలో ఖర యయ్యవలసియుండును. కిద్దరుక ధ్వజము (బంగారము కలిపినది) ఒక రులము నుంచి 40, 80 మోతా దులకు నెల రు. 7 మోతాదులకు నెల రు. 1-8-0 మాత్రమే. సాధారణమకరధ్వజము ఒక రులము నెల రు. 5.

ఎడ్వర్డు నరనపరిల్లా

నరమల బలహీనము, దీర్ఘ కాలముగా యెంచునట్టి క్లిష్టమైన వ్యాధులు, మలబద్ధము, వైర్య సంబంధమైన వ్యాధులు, కుటుంబము, శుభ్రమిష్టి, మైకము, సోమరితనము, మాంద్యము, ఆత్రేయము, మాంసగ్రంథులు మున్నగువాటిని అధ్యురముగా కరుదును. రక్తమును బాగుగా కుద్రవరచి తేజానుంచుచుండునట్టి విషకదార్ధ ములన్నిటిని భాషముగా తీసివేయును. ఒక బుడ్డి నెల రు. 2.

పాపియావెప్పిన్

ఇది వెప్పిన్ అవసరమాలికనుండి కయారుచేయబడి నది ఆత్రేయవ్యాధి, కీర్ణము తగ్గుట, మొదలగువాటి కిది కివ్యావధిమయి మేము ద్వధముగా చెప్పగలము. బుడ్డి 1-8 నెల రు. 2-8-0.

నెక్టారు

నెక్టార్ గమన అతి శక్తివంతములలో కరుదును. క్లిష్టతలనట్టి బొవధ మిది యొక్కటియే. వ్యాధి ఎట్టి స్థితిలో నున్నను దీనిని వాడవచ్చును. వ్యాధి తప్పుక మును మోపావును. అందరికి కరుదును దీని నెల రు. 2 మాత్రమే ఏకాగ్రముచేయబడినది. నేటిదినమే ఒకబుడ్డిని తెప్పించి దీని నిజమును పరీక్షింపును.

తైలము లన్నిటికి రాణి

నపుంసకత్వమునకు సాటిలేని బొవధము. తప్పుక చలములేనట్టి నరమలకు కలుగియును బలమును గలగ జేయును. ఒక బుడ్డి నెల రు. 2.

మదనబిలాన

ప్రాణాభార మొట్టి ప్రబలహీనము. భావము లేకపోవుట వీటికి అత్యుత్తమమైన బొవధము. దీనిని శ్రీలక్ష్మి ముఖ్యమేహిరు దని కూడ చెప్పవచ్చును. గొడ్డు నము గడ్డుములొ విడ్డ చనిపోవుట లేక ప్రపంచమైనదను వాక మృతివోందుట మున్నగునవి దీనిని వినుచక వాడుటవలన తప్పుక గలుగును. ఒకబుడ్డి నెల రు. 8.

తామరతేనె

ఇది కల్మష కుద్రముగానున్నదని మేము ద్వధము గా చెప్పగలము. నలుమైన శ్రేష్ఠవ్యాధులు కంజిలో యెంచునట్టి అన్నివిధములైన ఎటువైపునును దీనినిలన తప్పుక నయమగును. ఒక డ్రామా నెల రు. 1.

ఎగర్ డ్రావు

నరములు అతిశయింపుటచే గలగు నరముల అత్యుత్తమ బలహీనము వీటికి ఇది మేహమయినది. మీకు మీ చేయ రోగమును నశింపజేసి మేహమైన గోరెవచ్చును దీనిని తప్పుక వాడుదు. కొన్నిదినములు వాడిన తప్పుక ఆకలిని కృత్తి చేయును. ఒకబుడ్డి నెల రు. 8.

జూబిలి పాదరు

తామరదీనిమించిన బొవధమేలేదు. ఒకసారి వాడియైన దానియొక్క అత్యుత్తమమును మీకు తప్పుక తెలియును. బుడ్డి 1 కి నెల రు. 0-4-0. మా పూర్తి క్యాటలాగునకు ప్రాయము. ఉత్తరప్ర దేశ తరములు ఇంగ్లీషుభాషలో నడవలేదు.

ఎస్. బిస్వాస్ బ్రదర్సు.

330, అప్పర్ చిత్పుర్ రోడ్, బాగ్ బజార్, కలకత్తా.

S. Biswas & Bros,

231, Upper Chitpur Road, Bagbazar, Calcutta.

Awarded a First Class Certificate by the South Indian Ayurvedic Conference and Exhibition.

"SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA"

THE WONDERFUL DISCOVERY IN THE MEDICAL WORLD FOR ALL "ACUTE" AND "CHRONIC" DISEASES.

PREPARED SCIENTIFICALLY BY

AYURVEDA RATNA PANDIT N. V. SRIRAMA CHARLU, Ph. D. Sc., AND AYURVEDA VAIDYA N. NARASIMHA CHARIA, (RETIRED SUB-REGISTRAR).

This unparalleled and Ancient medicine is prepared in exact accordance with Ayurvedic and Western Modern Principles carefully tested and standardised by expert analysts and found to be an unrivalled Elixir for the general prolongation of life, and particularly a guaranteed remedy for nervous Debility Skin Eruptions. Eczema, Vertigo, Loss of Nerve Power Vigour, Memory and Appetite, Depression of Spirits, constant Mental Misgivings, want of spirit and energy, Melancholia Rheumatism, Gout, Paralysis, Insanity, Hysteria, Dropsy, Diabetes, Piles, Asthma, Consumption, Dyspepsia all Uterine complaints and all sorts of urethral discharges. Acute or Chronic, Irregular menses of all kinds and all men and women's ailments, etc., This is the only safe and reliable remedy for all diseases resulting from youthful indiscretions and loss of Vitality. It imparts New Life and Energy by increasing and purifying the blood. It contains such valuable ingredients as Siddha Makaradhwaja, Mukta, Suvarna, Loha and vegetable Drugs. This can be taken also as a Tonic by every one of either sex without any restrictions of Diet, Season or Climate.

Complete Directions are sent with the Phial. One Phial of 60 pills (for a complete cure).

Price Rs. 10 (Ten) only. V. P. EXTRA.

Apply to: THE MADRAS AYURVEDIC PHARMACY, Post Box No. 151, Madras, or 2-44, Govindappa Naick Street, G. T. Madras.

TELEGRAPHIC ADDRESS:—"KALPAM," MADRAS.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి (547) సెక్యూరటీ కేసు (1487) స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు ప్రతి 1-8 రూ 0-14-0.

పండిత మదన మోహన మాధవ్య గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి ప్రతి 1-8 రూ 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్, 298, ఎస్.ఎస్.నెట్, చెన్నైపుర. ఈ కంటి ఆగ్రెమెంట్—వావిళ్ల, మదరాస్.

349 నమ్మకము 1842 బంగారు, వెండి, రత్నముల నగలును, ఇతర వస్తువులును వాటిని యిచ్చిన వుచ్చునని వైకమ ఇక్యబును. ఉమ్మడి-రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ, 25, ప్రెసాబజారురోడ్డు, మదరాసు. నగలు వాణ్యముగాను, పూచీతోడను నరిమైన ఖర లుచే కయారుచేసి విక్రయించుటకు దొందవచ్చును. తయారు చేసిన బేసికాటిని అతిశ్రద్ధాగా అర్జునుమేరకు కయారు చేసి ఇక్యబును. ఒకసారి అర్జునుమేరకు నగలు తయారు చేసికొన్నచో చలన మా నమ్మకం తెలిసికోవచ్చును.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము ఈ అపూర్వ గ్రంథములో వర్ణన గారది, యోగవృత్తి, వాస్తవమునను, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, ముగ్ధకామ్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికానాటి చిట్టచేక కమా ముని విశిష్ట బివోచివిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యులకు మామమునోరును, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో నమానించుట, శరీరములేని తలకాయలతో మామలాడించుట, భూమిపై గలనులెత్తున గాత్రాలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విశిష్టములు అనేకములున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యుత్తమముగా మేటికే బేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాను. దీనినెల 4-0-0 యాము. (2118) పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, (828) ఒంగోలు, గుంటూరు జిల్లా.

India Equitable Insurance Company. ఇండియా ఈక్విటబుల్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ, పట్టాదారులకు హెచ్చు లాభములను పంచివెట్టు భీమా కంపెనీ. అంగ్లజేతమున ఏజెంట్లు వాడలేదు. వాక్తరు ఆచంట - అడ్మినిస్ట్రేటర్, 2112-682] బి.వి., యమ్.వి.సి.యం. మేనేజింగ్ డైరెక్టరు, మదరాసు (రాంపి, 185, హుంబురోడ్, మదరాసు.

రతిరాజనీర్వచదిచూరము రీతి మేధావంతులకు కర్మముగలవారికి అంది తెలుసే మేధా గాంతి చుట్టూ కలగజేయును. రత్నమున కుద్రవలచి నది మలిన బలవర్ధము. మేధావంతుల బలమును కాంతియు నుచ్చును. శ్రీ పుణ్యమండల అధ్యక్షులగారికి ఉను అను వ్యాపారము కలిగితి వానివల్లవృద్ధియు నభివృద్ధి బహు విరుచుకొందునది మేధావంతులకు యెందు. ఈ రాజామక మును నేరుచిన వృద్ధాప్యమునకిది, పాల్పెట్టించును, వీళ్ళు వృద్ధి, యానందమును, మోక్షసాధి, ఆయుర్యవృద్ధి కలిగించుటయేగాక ఇంద్రజాలము మోపించును. ప్రతి 1-8 రూ 2 లు చి. పి. బుచ్చి 44 లు. (దిన 2289 వార 714) పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, ఒంగోలు, గుంటూరు జిల్లా.

